Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

7 ЛІПЕНЯ 2021 г. СЕРАДА

№ 127 (29496)

ЯК РАЗВІВАЕЦЦА ПРАМЫСЛОВЫ ТУРЫЗМ 3

ЗДАРОВАЕ СЭРЦА ДА ГЛЫБОКАЙ СТАРАСЦІ 6

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

«Для нас галоўнае — зрабіць так, каб не пацярпеў беларускі народ»

Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка правёў нараду па супрацьдзеянні санкцыйным мерам у адносінах да Беларусі

Фота БелТА.

Кіраўнік дзяржавы абазначыў мэту нарады — абмеркаваць, як рэагаваць на абмежавальныя меры так званага калектыўнага Захаду ў дачыненні да нашай краіны. «Мы павінны выпрацаваць стратэгію, якая дазволіць мінімізаваць іх эфект і працягнуць сваё развіццё. Ніякіх размоў пра тое, што мы можам недзе нечага недабраць, скараціць прырост нашай эканомікі, той, які склаўся за першае паўгоддзе. Пра гэта гаворкі быць не можа. Чаго б нам гэта ні каштавала, мы павінны гэта вытрымаць. Ідзе вайна. Тэма санкцый працягвае заставацца галоўнай інфанагодай і для медыйных праектаў, і для прыняцця розных палітычных дэкларацый і прававых актаў. Хоць да прававой сістэмы гэтыя рашэнні ніякага дачынення не маюць», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

«МЫ СТАЯЦЬ НА КАЛЕНЯХ НЕ БУДЗЕМ»

Прэзідэнт звярнуў увагу, што, па сутнасці, выкарыстанне абмежавальных мер у якасці інструмента ціску на суверэнную дзяржаву — гэта беззаконнасць і шантаж у міжнародным маштабе. «Шантаж, які, нагадаю, у дакументах ААН і іншых міжнародных арганізацый асуджаецца як недапушчальная мера», — падкрэсліў ён.

Тое, што чарговы пакет санкцый у дачыненні да Беларусі быў уведзены ў дзень 80-годдзя пачатку Вялікай Айчыннай вайны, па словах Аляксандра Лукашэнкі, не паддаецца разуменню. Але тлумачыцца тым, што «дэмакратычнай» і выступаючай за вяршэнства закона Еўропе пляваць і на народ, які больш за ўсё пацярпеў ад варварскага і бесчалавечнага нашэсця еўрапейскага фашызму, і на захаванне хоць нейкіх прыстойнасцяў.

«Яны пачалі новы паход на Усход, доказаў не трэба шмат для гэтага. Санкцыі ўведзены не толькі супраць нас, больш маштабныя санкцыі ўведзены супраць Расійскай Федэрацыі», — сказаў Прэзідэнт.

«Тыя, хто абраў Беларусь у якасці геапалітычнай мішэні, забыліся, што маюць справу з народам, які шмат чаго перажыў, але дакладна ніколі не стаяў на каленях і не маліў аб літасці, і мы стаяць на каленях не будзем. Наш народ заўжды змагаўся за праўду і справядлівасць. Мы не станем разменнай манетай і будзем усімі магчымымі спосабамі адстойваць свой суверэнітэт», — заявіў Прэзідэнт.

«НЕ БУДЗЕМ НІКОГА ТРЫМАЦЬ»

Кіраўнік дзяржавы нагадаў, што Беларусь заўсёды адказна ставілася да выканання сваіх абавязацельстваў у галіне ядзернага нераспаўсюджвання, барацьбы з нелегальнай міграцыяй, кантрабандай, міжнародным арганізаваным злачынствам. «Сёння мы гэтым займаемся роўна настолькі, наколькі гэта неабходна і выгадна нашай краіне і фінансава магчыма», — адзначыў Прэзідэнт.

Ён заявіў, што Беларусь займалася і працягне займацца асноўнымі выклікамі на граніцы. ***«Але калі хтосьці думае, што мы цяпер закрыем мяжу з Польшчай, Літвой, Латвіяй і Украінай і ператворымся ў адстойнік збеглых з Афганістана, Ірана, Ірака, Лівіі, Сірыі, Туніса, то ён проста памыляецца як мінімум. Мы ніколі не будзем нікога трымаць: яны ж не да нас ідуць.*** Яны ідуць у цёплую, утульную Еўропу. Там не хапае рабочых рук, і Еўропа паклікала гэтых людзей, з аднаго боку. А з другога, яны ж і разбурылі гэтыя краіны. Яны фактычна знішчылі Афганістан і вывелі адтуль войскі. Вы ж бачыце, што там адбываецца: цяпер ужо нашы цэнтральнаазіяцкія рэспублікі былога Савецкага Саюза ледзь стрымліваюць гэтую плынь», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Ён адзначыў, што Міністэрства замежных спраў і беларускі ўрад апанены папракаюць у тым, што Беларусь адмаўляецца выконваць палажэнні нашага дагавора аб рэадмісіі. «Яны хочуць ператварыць Беларусь у адстойнік: туды забеглі людзі, ратуючыся ад голада, няшчасця і вайны, і яны хочуць, каб мы іх забіралі і тут размяшчалі ў «канцлагеры». Гэтага не будзе пасля той палітыкі, якую вы праводзіце ў дачыненні да Беларусі і Расіі. Людзі бягуць ад вайны і бягуць туды, куды іх запрасілі. Еўрапейскі саюз жа і льготы ўвёў адпаведныя для тых, хто туды прыбывае», — дадаў Прэзідэнт.

«ТРЭБА ВАРУШЫЦЦА І ПЕРААРЫЕНТАВАЦЦА»

«Мы ж разумеем, што пытанне не ў самалёце ці неадпаведнасці нашай сістэмы заходнім узорам. ***Усе гэтыя «перамены» задумваліся з адной мэтай: расчысціць поле для свайго бізнесу.*** Падобнае мы ўжо назіралі ў нашых паўднёвых суседзяў — украінцаў. Знішчылі ва Украіне ўсю вытворчасць, нават сельскагаспадарчую. Там жа «залатыя» землі ва Украіне — усё зраўнавалі з гэтай зямлёй, знішчылі. Тое ж хочуць і ў нас. ***Ім не патрэбна канкурэнцыя.*** Гэта адна з прычын накату на Беларусь», — сказаў беларускі лідар.

Аляксандр Лукашэнка заўважыў, што за санкцыямі стаяць канкрэтныя карпарацыі, якія фінансуюць палітычныя інтарэсы шэрагу заходніх дзеячаў, многія з якіх маюць крымінальнае мінулае. «Гэта яны сёння з высокіх еўрапейскіх трыбун заклікаюць развіцця з уладай і народам Беларусі, а з краіны зрабіць сыравінны прыдатак Еўропы. Але яны не гаворадь, што фактычна санкцыі скіраваны не супраць беларускай улады, а супраць народа, у першую чаргу працоўных людзей. Мэта — пазбавіць іх даходаў, выкінуць на вуліцу. ***Фактычна гэта карная аперацыя на сучасны манер. Для нас галоўнае — зрабіць так, каб не пацярпеў беларускі народ»***, — падкрэсліў Прэзідэнт.

СТАР. 2

ВЫТОКІ малой радзімы

Матуліна спадчына

Святлана ПАНЧЭНЯ, стваральніца і салістка вясковага самадзейнага гурта «Ярыца», вядомага не толькі ў родным Жлобінскім раёне, але і на Гомельшчыне, на сваіх канцэртах часта дэманструе палескія строі. Вось і на гэтым здымку на беразе крынічнага стаўка, з якога пачынаецца рачулка Беліца, Святлана красуецца ў рэгіянальным турава-мазырскім строі. І хоць жанчына выступае толькі ў ролі мадэлі, тым не менш таксама мае дачыненне да стварэння гэтага ўнікальнага ўбора, бо строй рэканструяваны і пашыты рукамі яе матулі Ганны Серафімовіч — народнай майстрыхі Беларусі, вядомай у краіне як мадэльер адзення ў народным стылі і адна з першых рукадзельніц, якія адчулі покліч да захавання багатых народных традыцый і збярэжэння старажытнага жаночага касцюма. Вядома, Ганна Іванаўна і яе дачка Святлана не адзіныя ў краіне прыхільнікі адраджэння духоўных вытокаў (а старажытны жаночы строй якраз і з'яўляецца адной з такіх духоўных крыніц), яны адчуваюць, наколькі запатрабавана і неабходная іх праца — нагадваць, якая ў нас багатая ды самабытная культура і быць яе паслядоўнікамі.

Пра сваю матулю Святлана расказвае з замілаваннем і пачуццём гонару: «Матуля нарадзілася ў вёсцы Рудня Марымонава Гомельскага раёна, рана засталася сіратой. З дзяцінства любіла шыць, вучылася ў вясковых бабуль і старэйшых жанчын. Ёй падабалася, як жанчыны на святы прыбіраліся ў вышытае адзенне — у сарочкі з кветкамі, андаракі, фартухі. І гэты вобраз жанчыны-красуні вызначыў у маме яе пажыццёвае творчае крэда — услаўляць жанчыну праз гармонію яе адзення. Усіх дачок, а ў мамы нас ажно пяцёра, навучыла шыць, любіць народную творчасць. Цяпер вучыць і ўнукаў».

Доўгі час Ганна Серафімовіч працавала ў школе, потым у Доме рамёстваў вёскі Рэкта. Майстравала і апранала ў народнае адзенне лялькі, а таксама рэканструявала і вышывала сапраўдныя строі і гэтым папаўняла багатыя, у тым ліку для выканнання абрадавых песень, гардэроб ансамбля «Ярыца».

Анатоль КЛЯШЧУК, фота аўтара.

Прырода і мы

РАСЛІНЫ-«ДРАПЕЖНІКІ»

Як інвазійныя віды псуюць жыццё фізічным і юрыдычным асобам

Вецер, птушкі, транспарт, чалавек... Новыя віды раслін трапляюць у Беларусь рознымі шляхамі, аднак не ўсе яны спяшаюцца акупаваць тэрыторыю. Патэнцыяльна інвазійных — каля 300, а іншыя — мірна суседнічаюць з айчыннымі і краіну не захопліваюць. З іншага боку, некаторыя прадстаўнікі беларускай флоры, якія ў нас жывуць сабе спакойна, за мяжой становяцца «драпежнікамі» і пачынаюць са страшнай хуткасцю заваёўваць землі. Чаму так адбываецца — навукоўцы пакуль не ведаюць, але ж шляхі міграцыі пакрысе высвятляюць. Як знішчаць расліны-агрэсары і чым яны небяспечныя, расказалі эксперты.

АМБРОЗІЯ ПАЛЫНАЛІСТАЯ, СУМНІК КАНАДСКІ, БАРШЧЭЎНІК САСНОЎСКАГА

Пранікненне ў навакольнае асяроддзе нашай краіны інвазійных раслін — адна з пагроз нацыянальнай бяспекі краіны ў экалагічнай сферы, бо яны варожыя не толькі прыродзе, але і здароўю людзей, упэўнены **Мікалай СВІДЗІНСКІ, намеснік начальніка галоўнага ўпраўлення — начальнік упраўлення біялагічнай і ландшафтнай разнастайнасці Мінпрыроды.**

СТАР. 3

Будзьце пільнымі!

Не кожны балбатун віртуальны злодзей

Але размаўляць з незнаёмцамі трэба насцярожана альбо наогул ніяк...

На думку спецыялістаў, кібермахлярства з'яўляецца адным з найбольш непрыемных відаў злачынстваў. У адрозненне ад звычайнага крадзяжу, такое махлярства мае на ўвазе віртуаль-нае знаёмства і «шчырыя» зносіны з ахвярай злачынства. Следам за ўсталяваннем кантакту і ўваходжаннем у давер да чалавека ідзе падман і крадзеж грашовых сродкаў. А пасля падману ашуканцаў людзі губляюць веру ў чалавецтва і перастаюць дапамагаць тым, хто сапраўды мае патрэбу. Узяць, напрыклад, фінансавую дапамогу дамам састарэлых або ахвяраванні ў дзіцячы дом: даведаўшыся, што замест дабрачыннасці ён пересылаў грошы ашуканцам, чалавек перастае займацца добрымі справамі. Дапамагчы разабрацца ў відах махлярства і параіць, як ад іх абараніцца, мы папрасілі эксперта фінансавага рынку і дырэктара правайдара электронных плацяжоў Assist Belarus Вячаслава СЕНІНА.

СТАР. 3

ШТО Ў СВЕЦЕ РОБІЦЦА

Таджыкістан мабілізуе 20 тысяч чалавек на фоне наступлення талібаў

Прэзідэнт Таджыкістана Эмамалі Рахмон даручыў міністру абароны краіны мабілізаваць 20 тысяч вайскоўцаў рэзерву для ўмацавання граніцы з Афганістанам. Як паведамляе Asia-Plus, такое рашэнне было прынята на вынікаў экстраннай нарады Савета бяспекі.

Мабілізаваць ваенных улады вырашылі на фоне абвастрэння сітуацыі ў суседняй дзяржаве. Акрамя аховы граніцы, Мінабароны Таджыкістана і МУС таксама даручана ўзмацніць кантроль за праявамі тэрарызму, экстрэмізму і незаконнага абароту наркотыкаў.

Раней ад гатоўнасці аказаць неабходную падтрымку Таджыкістану ў размове з Рахмонам заявіў прэзідэнт Расіі Уладзімір Пуцін. «Уладзімір Пуцін падкрэсліў гатоўнасць аказаць Таджыкістану неабходную падтрымку — як у двухбаковым плане, так і ў рамках Арганізацыі Дагавора аб калектыўнай бяспецы», — адзначаецца ў паведамленні, што апублікавала прэс-служба Крамля.

Афіцыйных даных аб актуальнай пастаяннай колькасці ўзброеных сіл Таджыкістана ў адкрытым доступе няма. Але, паводле ацэнак экспертаў Global Firepower, яна складае 9 тысяч вайскоўцаў.

Стала вядома пра стан Папы Рымскага пасля аперацыі

У Ватыкане расказалі пра стан Папы Рымскага Францыска пасля планавай аперацыі. Аб самаадчуванні пантыфіка стала вядома са слоў кіраўніка службы друку Святога прастола Матэа Бруні.

Адзначаецца, што аперацыя доўжылася амаль тры гадзіны. На дадзены момант Папа Францыск знаходзіцца ў прытомнасці і добра сябе адчувае. У паведамленні сказана, што ў выпадку адсутнасці ўскладненняў ён правядзе ў шпіталі каля тыдня для аднаўлення.

Раней паведамлялася, што 84-гадоваму кіраўніку каталіцкай царквы зрабілі плануюю аперацыю на кішэчніку. Хірургічнае ўмяшанне праводзілася пад агульнай анестэзіяй у рымскай бальніцы імя Джэмэлі. За некалькі гадзін да аперацыі Францыск вітаў публіку на плошчы Святога Пятра ў адпаведнасці з нядзельнай традыцыяй. Ён паведаміў аб планах наведаць Венгрыю і Славакію ў верасні гэтага года.

Колькасць ахвяр каранавіруса ў свеце перавысіла чатыры мільёны чалавек

У ТАСС вызначылі агульную колькасць ахвяр каранавіруса ў свеце з пачатку пандэміі. Падлікі засноўваліся на афіцыйных заявах лідараў дзяржаў, высновах экспертаў і інфармацыі ў СМІ.

Па даных агенцтва, усяго з-за COVID-19 у свеце памерла больш за чатыры мільёны чалавек. У той жа час колькасць тых, хто заразіўся вірусам, перавысіла 184 мільёны. Пра першы смяротны выхад у выніку ўскладнення каранавіруса стала вядома 11 студзеня 2020-га. У канцы верасня таго ж года зарэгістравалі мільён памерлых, а ў студзені 2021-га — ужо два мільёны. Адзначу ў тры мільёны ахвяр свет пераадолеў у красавіку 2021-га.

На першым месцы па ўзроўні смяротнасці з-за COVID-19 знаходзяцца ЗША, дзе зарэгістравана 605,6 тысячы смяротных зыходаў. Другое месца займае Бразілія з 525 тысячамі загінулых. На трэцім месцы на дадзены момант застаецца Індыя, дзе з 30 мільёнаў тых, хто заразіўся, памерлі 403 тысячы.

КАРАТКА

- **Амаль 40 % людзей, якія перахварэлі на COVID-19, адчуваюць наступствы пасля 7—9 месяцаў: пастаянная стомленасць, неўралагічныя і псіхіятрычныя расстройствы, а таксама праблемы з сэрцам.**
- Экіпаж Сяргея Вязовіча выйграў заключны этап ралі «Шаўковы шлях».

- **Беларускія пяціборцы выйгралі «серабро» чэмпіянату Еўропы ў мужчынскай эстафеце.**
- Калектыўны стэнд Беларусі будзе прадстаўлены на Міжнароднай выставе прадуктаў харчавання і напояў Speciality Food Festival у Дубаі.

Векапомнае

«БАБУЛЯ МАГІЛЫ НЕ МАЕ...»

У сям'і дэпутата Ірыны ДАЎГАЛЫ беражліва захоўваюць памяць пра родных, якія перажылі вайну і засталіся ў ёй назаўсёды

Будучы галоўным ідэолагам Гомельшчыны, цяперашні дэпутат Ірына Даўгала вялікую ўвагу ўдзяляла захаванню ваенна-гістарычнай памяці ў рэгіёне. Прымала ўдзел у падрыхтоўцы і адкрыцці мемарыяльнага комплексу «Багрыцён» у гонар беларускай наступальнай аперацыі ў Светлагорску, у рэканструкцыі мемарыяла ў Лоеве, прысвечанаму адной з найбуйнейшых бітваў Вялікай Айчыннай вайны — фарсіраванню Дняпра ў кастрычніку 1943 года. Мела дачыненне парламентарый і да стварэння помніка ў спаленай фашыстамі вёсцы Ала, дзе было знішчана 1758 мірных жыхароў, у тым ліку 950 дзяцей...

Дзед дэпутата — падпольшчык Павел ХАЦЬКО.

Нягледзячы на тое што цяпер Ірына Даўгала на дэпутацкай рабоце (яна член Пастаяннай камісіі па заканадаўстве Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу), і на гэтай пасадзе яна не абмінае тэму гістарычнай памяці. Аб чым, у прыватнасці, сведчыць прыняты нядаўна парламентарыямі закон «Аб недапушчэнні рэабілітацыі нацызму», распрацоўку якога падтрымлівала дэпутат, а таксама тлумачыла яго неабходнасць і важнасць у сваёй акрузе.

Аднак неабыякавасць і трапяткое стаўленне да падзей Вялікай Айчыннай вайны, да трагедыі беларускага народа ў старэйшага пакалення, безумоўна, закладзена на генным узроўні. Гэта дзеці і ўнукі тых, хто цаной уласнага жыцця здабываў для нас Перамогу. Бабуля Ірыны Даўгалы, перажыўшы амаль усю акупацыю, загінула ад рук фашыстаў незадоўга да вызвалення. Дзед — Павел Хацько — змагаўся з ворагам у падполлі. Як і многія ўдзельнікі тых падзей, успамінаць вайну ён не любіў. Так і памёр, амаль нічога не расказаўшы...

Фота з архіва Ірыны ДАЎГАЛЫ.

СТАР. 5

ISSN 1990 - 763X

«Для нас галоўнае — зрабіць так, каб не пацярпеў беларускі народ»

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

Задача ўрада — прадугледзець дзейсныя меры для кампенсацыі страт і захавання рабочых месцаў. «Як мы абаронім свае прадпрыемствы, за кошт чаго забяспечым імпартазамяшчэнне і як прастымуюем унутраны попыт?» — паставіў пытанні перад удзельнікамі нарады кіраўнік дзяржавы.

Па словах Аляксандра Лукашэнкі, продаж на еўрапейскі рынак айчыннай прадукцыі ніколі не быў вялікі, асабліва ў тых прадпрыемствах, супрацьякіх уведзены санкцыі: БеларАЗ, МАЗ і гэтак далей. «Мы закупляліам некаторыя камплектуючыя. Толькі ў Еўрапейскім саюзе выпрабляюць гэтыя камплектуючыя? Не. Яны выпрабляюцца і на прасторах былога Савецкага Саюза, у Кітайскай Народнай Рэспубліцы, іншых краінах. Трэба праста варушыцца і перарыентавацца», — адзначыў ён.

Ураду і Нацыянальнаму банку неабходна ўважліва паглядзець на заходнія кампаніі, якія вядуць свой бізнес у нашай краіне. «Тыя з іх, хто адказна ставіцца да сваёй работы, могуць працягваць спакойна працаваць. З усімі астатнімі будзем разбірацца. Але калі хтосьці нас не разумее і разгарнуў барацьбу супраць беларускай дзяржавы — вы ведаеце, як да іх ставіцца», — сказаў Прэзідэнт.

«ЖЫЦЦЁ НА ГЭТЫМ НЕ ЗАКАНЧВАЕЦЦА»

У Міністэрства замежных спраў Прэзідэнт пацікавіўся прапановамі аб тым, як будуць выбудоўвацца адносіны з краінамі, якія сёння з усіх сіл носяцца з заклікамі «дацісканц Беларусь. Па яго словах, МЗС трэба больш актыўна рэагаваць на любыя недружалюбныя праявы ў адносінах да Беларусі. Ён пацікавіўся, якія меры ў адказ плануюцца ў выпадку далейшага закручвання санкцыйнай спіралі? Як ідзе работа ў міжнародных арганізацыях па дадзеной тэме?

«Складваецца ўражанне, што нашы дыпламаты сядзяць у норах і не высоўваюцца. Мноства міжнародных судоў. Чаму мы ў іх не звяртаемся? А калі звяртаемся, чаму нашы людзі аб гэтым не ведаюць? Мы не былі зацікаўленыя ў такім развіцці дыпламатычных адносін з дзяржавамі заходняга рэгіёна. І не нам паварочаць гэтую гісторыю назад. Але жыццё на гэтым не заканчваецца. На шчасце, *сучасны свет значна шырэйшы, чым межы Еўрапейскага саюза. Мы маем значныя рэзервы ў гандлі з Расіяй, велізарны патэнцыял у Азіі, перш за ўсё ў Кітаі. В'етнам, Індыі і Пакістане, а таксама ў Афрыцы, Лацінскай Амерыцы, краінах Персідскага заліва і на Блізкім Усходзе»,* — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Па яго словах, у Беларусі не такая вялікая эканоміка, каб перажываць наконт гэтых санкцый. *«Мы можам прадаць лішкі, якія ў нас ёсць, у астатняй частцы свету. Гэта дынамічныя эканомікі, плацежаздольныя рынкі, якія стваралі рэальную канкурэнцыю сённяшнім звышдзяржавам і не прад'яўляюць нам прэтэнзій, не вучаць жыць. Трэба больш актыўна ісці туды, дзе нас чакаюць і гатовыя весці паважлівы дыялог»*, — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Валерыя СЦЯЦКО.

Блізкая ўлада

«Пытанне ўзялі на кантроль...»

Жыллёвыя пытанні часцей за іншыя гучалі на асабістым прыёме, які першы намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Максім РЫЖАНКОЎ правёў у Брагінскім райвыканкаме.

Так, шматдзетная сям'я з Маложына Брагінскага раёна ў 2019 годзе праз прыватную арганізацыю пачала будаваць дом. Была выдзелена крэдытная лінія ў Brl03 тысяч, на будаўніцтва накіравалі і сямейны капітал. «Абяцалі завяршыць работы ў гэтым годзе, але шмат недаробак, хлява няма. Укладзі столькі грошай, а засялюся нам з дзецьмі няма магчымасці. Наступаць халады, зіма — куды ісці?» — перакідвае шматдзетная маці. Яна сказала, што для завяршэння работ не хапае каля 20 тысяч рублёў. «Пытанне бяру на кантроль, будзем разбірацца», — сказаў Максім Рыжанкоў.

На дрэнную якасць вады паскардзіліся жыхарка аграгарадка Буркі. «Сёння ў вобласці рэалізоўваецца праграма па будаўніцтве станцый абязжалезвання. Гэты населены пункт у яе ўключаны. Зараз займаюцца праектна-каштарысной дакументацыяй», — растлумачыў **намеснік старшыні аблвыканкама Андрэй БАРАНОЎСКІ.**

«Тое, што людзі на прыёме ўзнімаюць пытанні стварэння камфортных умоў жыцця, будаўніцтва жылля, гаворыць пра тое, што яны хочуць замацавацца тут, больш сур'ёзна пусціць карані», — лічыць Максім Рыжанкоў.

Гучалі на прыёме і іншыя тэмы.

Пытанне перасячэння дзяржаўнай граніцы агучыў мужчына з Камарына, які з'яўляецца жыхаром Украіны і мае часовую рэгістрацыю на адзін год у гарпасёлку. Ён патлумачыў: ва Украіну яму трэба трапіць, каб вырашыць некаторыя пытанні: з пенсійя, па сацыяльных аспектах, па дакументах.

Максім Рыжанкоў нагадаў, што з-за пандэміі былі ўстаноўлены абмежаванні: часова прыпынена перасячэнне дзяржграніцы. Аднак у выключных выпадках разавае рашэнне аб пропуску можа быць прынята старшынёй Дзяржпагранкамітэта або ўпаўнаважанай службовай асобай. «Ёсць устаноўлены парадак, які трэба выконваць», — падкрэсліў першы намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта.

❍ Каментарый у тэму

Пасля нарады ў Прэзідэнта ўдзельнікі сустрэчы расказалі журналістам, аб чым ішла размова.

«Я ўпэўнены, што беларускі народ не адчуе гэтага ўпляву»

Прэм'ер-міністр Раман ГАЛОЎЧАНКА расказаў, што беларускі падыход да адказу на санкцыі можна сфармуляваць адным выразам: галоўная контрсанкцыя — гэта адсутнасць эфекту ад санкцый. «Цяпер усе дзеянні накіраваны на тое, каб усе, хто развязаў санкцыйную барацьбу супраць краіны, не дамагліся сваіх мэт. У гэтым мы і бачым нашу галоўную контрсанкцыю. Як гэта зрабіць, мы таксама ведаем. Мы сутыкаемся як з індывідуальнымі санкцыямі, так і ўпершыню сутыкнулося з незаконнымі сектаральнымі санкцыямі, што супярэчыць міжнародному праву. Таткава дзеянняў, якая будзе ўжывацца як на ўзроўні прадпрыемстваў, так і на ўзроўні галін, выпрацавана. Мы праналізавалі кожную галіну, якая зведала санкцыйны ціск, вызначылі ўсе рызыкі, ацанілі магчымыя страты і сфармулявалі траекторыю і трасіроўку рухаў прынамсі па мінімізацыі страт», — сказаў ён.

Урад далажыў Прэзідэнту сітуацыю па кожнай галіне, якія меры ўжо прыняты, што яшчэ трэба будзе рэалізаваць.

«Мы валодаем стаповішчам, мы абсалютна адэкватна ацэньваем магчымыя страты, мы іх аблічбавалі. І ўжо раней казаў, што нават міжнародная ацэнка сведчыць аб тым, што змешаныя кансалідаваныя фінансава-гандлёвыя санкцыі не стваралі ўмоў для істотнага парушэння эканомікі краіны. Як знівеліраваць наступствы, мы ведаем. І я ўпэўнены, што беларускі народ не адчуе гэтага ўпляву. Хоць менавіта на народ гэтыя санкцыі накіраваныя. Мы пра гэта адкрыта гаворым», — адзначыў прэм'ер-міністр.

Па словах Рамана Галоўчанкі, шмат у чым цісе ажыццяўляецца, таму што беларуская эканоміка насуперак усяму не ўпала і не разбурылася. «Мы добра прыстаем па экспарце, фактычна на тэрмін за некалькі месяцаў выраслі. Гэта чатыры мільярды долараў дадаткова па экспарце тавараў мы атрымалі. Плацежны баланс краіны мае самы лепшы выгляд за апошнія 10 гадоў. Таму зробленая ў дасканцыйны перыяд гэта «падушка» таксама нам дапаможа выйсці і перажыць вострую фазу», — расказаў Раман Галоўчанка.

Прэм'ер-міністр адзначыў, што Беларусь па-ранейшаму гатовая да дыялогу. «Мы разлічваем, што на Захадзе пераможа розум. Мы гатовыя за сталом перагавораў абмяркоўваць інтарэсы беларускага народа, але толькі без дыктату. У нас няма ніякай панікі, але няма і легкадумнага стаўлення. Мы разумеем усю сур'ёзнасць. Напэўна, упершыню ў гісторыі ў дачыненні да еўрапейскай краіны ўжываюцца такія меры, але ў нас ёсць запас трываласці, сіла і воля», — сказаў ён.

Раман Галоўчанка паведаміў, што распрацаваны шэраг крокаў палітыка-дыпламатычнага характару. Выпрацаваны і дадатковыя крокі, якія будуць ужывацца ў выпадку ўзмацнення ціску на нашу краіну. «Мы будзем глядзець на дзеянні нашых замежных партнёраў і ўжываць тыя меры, якія будуць адэкватныя ў цяперашні момант і не прынясуць шкоды беларускай эканоміцы», — канстатаваў прэм'ер-міністр.

«Ні да чаго пазітыўнага санкцыі не прывядуць»

Міністр замежных спраў Уладзімір МАКЕЙ падкрэсліў, што Беларусь — не прыхільнік санкцыйных падыходаў. І ўвогуле — гэта анахранізм.

«І тыя, хто знаходзіцца цяпер у санкцыйнай эйфарыі, у першую чаргу на Захадзе нашы збеглыя апаненты, глыбока памыляюцца, думаючы, што санкцыі прывядуць да нечага пазітыўнага. Ні да чаго пазітыўнага санкцыі не прывядуць, у першую чаргу для іх. Зразумелая іх мэта — удушэнне эканомікі краіны і ў канчатковым выніку мэта складаецца ў тым, каб нанесці шкоду суверэнітэту, дзяржаўнасці нашай краіны. Такога не будзе», — сказаў ён.

Пры гэтым, па словах Уладзіміра Макея, без адказу не застанецца нізкі санкцыйны ціск. Ён расказаў пра канкрэтныя меры, якія ўжо прынятыя.

«У прыватнасці, мы прыпынілі наш удзел ва «Усходнім партнёрстве». Ініцыятыва «Усходняе партнёрства» ствараласяя для таго, каб стварыць пояс стабільнасці вакол Еўрапейскага саюза. За ўсе гэтыя гады аказалася, што нізкага поясе стабільнасці Еўрасаюзу не ўдалося стварыць. Больш за тое, атрымаўся пояс нестабільнасці і пастаянных турбуленцый. А без Беларусі гэты пояс страчае ўсякі сэнс, таму што ўтвараецца прагалом. Але з улікам таго, што для нас гэтая ініцыятыва нічога не прынесла, мы абсалютна спакойна пайшлі на гэты крок», — расказаў міністр.

Таксама Уладзімір Макей расказаў пра спыненне дзеяння пагадненняў для рэадмісіі. Па яго словах, гэта было важнае пагадненне, але пакольскі з улікам вядомых падзей мінулага года Еўрасаюз пайшоў на спыненне фінансавання канкрэтных праектаў у рамках дадзенага пагадненне, няма сэнсу дзейсцьнічаць у зграданым дакументе.

«Мы тыя грошы, якія планаваліся на ўдасканаленне праектаў, звязаных з мабільнасцю, будзем накіроўвацца па ліквідацыю тых наступстваў, якія могуць мець месца ў Беларусі ў сувязі з уведзенымі санкцыямі. Гэтыя грошы пойдуць на народ. Навошта мы будзем стрымліваць нейкіх мігрантаў, якія хочуць трапіць на Захад у пошуках лепшага жыцця?» — растлумачыў пазіцыю ведамства міністр.

Уладзімір Макей таксама падкрэсліў, што беларускі бок — праціўнік напружання ў адносінах. «Мы зацікаўленыя ў тым, каб адносіны Захаду і Беларусі развівалися ў канструктыўным рэчышчы. І тыя дзеянні, якія мы робім, — гэта адказ на жорсткія крокі, што прымяняюцца ў адносінах да Беларусі», — рэзюмаваў ён.

Адным шляхам

ЖАЛЕЗНАЕ БРАТЭРСТВА

У «Вялікім камені» абмеркавалі перспектывы супрацоўніцтва Беларусі і Кітая.

Ва індустрыяльным парку прайшоў беларуска-кітайскі форум дзелавога, навуковага, медыйнага і культурнага супрацоўніцтва.

Як адзначыў старшыня Беларускага саюза журналістаў (арганізацыя выступіла адным з арганізатараў) Андрэй Крывашэеў, мерапрыемства атрымалася знакавым. Перш за ўсё, форум прайшоў пад знакам 100-годдзя Камуністычнай партыі Кітая, якое адзначалася днямі. Да таго ж адметным было месца правядзення: індустрыяльны парк «Вялікі камень» па праве называюць жамчужынай галоўнага транснацыянальнага праекта сучаснасці «Адзін пояс, адзін шлях».

Па словах дэкана факультэта філасофіі і сацыяльных навук БДУ Вадзіма Гігіна, кітайская мадэль шмат у чым унікальная. Перш за ўсё з-за сваёй гнуткасці і прадукцыйнага выкарыстання канструктыўнага патэнцыялу грамадства. Як адзначыў дырэктар Беларускага інстытута стратэгічных даследаванняў Алег Макараў, адзін з феноменаў — адаптыўнасць кітайскай мадэлі сацыяльна-эканамічнага і грамадска-палітычнага развіцця. У гэтым кантэксце адметным з'яўляецца тое, што Беларусь і КНР дасягнулі значнай ступені інтэграцыі, якая прызнана на ўсім свеце. Дзве краіны вызначылі такі ўзровень узаемадзеяння як жалезнае братэрства.

Як перакананы старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па адукацыі, культуры і навуцы Нацыянальнага Сходу Рэспублікі Беларусь Ігар Марзалюк, супрацоўніцтва Беларусі і Кітая вельмі плённае. Гэта датычыцца як эканамічных паказчыкаў, так і гуманітарнага супрацоўніцтва.

На думку намесніка міністра інфармацыі Ігара Бузоўскага, ва ўмовах найвастрэйшай канкурэнцыі і супрацьстаяння на сусветнай арэне Кітай атрымаў цывілізацыйную перамогу. Актыўна адбываецца супрацоўніцтва паміж Беларуссю і Паднябеснай у медыясферы. Адзін з адметных праектаў — выданне кнігі старшыні КНР Сі Цзіньпіна «Аб дзяржаўным кіраванні» на беларускай мове.

Як заўважыў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол КНР у Беларусі Се Сяаюн, налета будзе адзначацца 30-годдзе ўстанаўлення дыпламатычных адносін паміж Беларуссю і Кітаем. За гэты час здзейснена шмат і наперадзе — бязлітасны спрэд, бо, як лічыць Се Сяаюн, у краін вялікі патэнцыял супрацоўніцтва.

Мікалай ЛІТВІНАЎ.

Гучная справа

Па сукупнасці злачынстваў

Былы старшыня праўлення Белгазпрамбанка Віктар Бабарыка асуджаны да 14 гадоў пазбаўлення волі

Вярхоўны Суд, які разглядаў справу з 17 лютага, учора абвясціў прысуд.

«Па сукупнасці злачынстваў шляхам частковага складання пакаранняў канчатковае Бабарыку прызначыць 14 гадоў пазбаўлення волі з адбываннем у папраўчай калоніі ва ўмовах узмоцненага рэжыму са штрафам у памеры пяць тысяч базавых велічынь, з пазбаўленнем права займаць пасады, звязаныя з выкананнем арганізацыйна-распарадчых і адміністрацыйна-гаспадарчых абавязкаў, на тэрмін пяць гадоў», — цытуе БелТА суддзю Ігара Любавіцкага.

Былыя топ-менеджары Белгазпрамбанка Сяргей Шабан і Дзмітрый Кузьміч прысуджаныя да шасці гадоў і шасці гадоў і шасці месяцаў пазбаўлення волі адпаведна з адбываннем пакарання ў папраўчай калоніі ўзмоцненага рэжыму. Кіруль Бадзей, Аляксандр Ільяшэк, Сяргей Дабралёт — да пяці гадоў і шасці месяцаў кожны папраўчай калоніі ўзмоцненага рэжыму. Аляксей Задойка — да абмежавання волі тэрмінам на пяць гадоў без накладвання на ўстаноў адкрытага тыпу ў сувязі з наяўнасцю ў яго крытычнага захворвання. Заснавальнік прадпрыемства «Актыў-лізінг» Віктар Кабяк прызнаны вінаватым у дачы хабару ў буйным памеры, прыгаворваны да трох гадоў пазбаўлення волі ў калоніі на ўмовах узмоцненага рэжыму.

Прысуд абскаржанню не падлягае і ўступае ў законную сілу з моманту абвяшчэння.

ПРАВИЛА ПРОВЕДЕНИЯ РЕКЛАМНОЙ ИГРЫ

«Опять двадцать пять. 3 тур»

Настоящие правила проведения рекламной игры «Опять двадцать пять. 3 тур» (далее – Правила) разработаны в соответствии с Положением о проведении рекламных игр на территории Республики Беларусь, утвержденным Указом Президента Республики Беларусь от 30.01.2003. № 51 (с изменениями и дополнениями) и определяют порядок проведения рекламной игры «Опять двадцать пять. 3 тур» (далее – Рекламная игра), проводимой в целях стимулирования реализации топлива (АИ-92, АИ-95, ДТ-Евро), сопутствующих товаров (кроме табачных изделий, алкогольных и слабоалкогольных напитков, пива) среди прошедших регистрацию обладателей карты-брелока программы благодарности «Дзякуй» ОДО «Астотрейдинг».

1. Организатор Рекламной игры

Организатором Рекламной игры является общество с дополнительной ответственностью «Астотрейдинг» (ОДО «Астотрейдинг»), расположенное по адресу: 220125, г. Минск, ул. Гинтовта, 1, пом. 9.

Юридический адрес ОДО «Астотрейдинг»: 223053, Республика Беларусь, Минская область, Минский район, д. Боровая, дом 7, административные помещения, кабинет 24;

УНП 690362737;

E-mail: a-100@a-100.by

2. Наименование Рекламной игры

Рекламная игра носит название: «Опять двадцать пять. 3 тур»

3. Участники Рекламной игры

В Рекламной игре могут участвовать дееспособные физические лица, проживающие на территории Республики Беларусь в период проведения Рекламной игры, граждане Республики Беларусь, а также иностранные граждане и лица без гражданства, постоянно проживающие в Республике Беларусь и имеющие вид на жительство в Республике Беларусь, прошедшие регистрацию обладателя карты-брелока программы благодарности «Дзякуй» ОДО «Астотрейдинг».

Участником Рекламной игры не может быть лицо, состоящее в трудовых отношениях с Организатором, супруг (супруга) такого лица, его близкие родственники, а также лица, находящиеся с таким лицом в отношениях свойства.

4. Права участников Рекламной игры

Участник Рекламной игры имеет право: знакомиться с Правилами Рекламной игры, принимать участие в Рекламной игре на условиях, определенных настоящими Правилами.

Каждый Участник может принимать участие в Рекламной игре неограниченное количество раз при выполнении условий Рекламной игры.

5. Сроки проведения Рекламной игры

Начало Рекламной игры: 07 июля 2021 года.

Окончание Рекламной игры: 19 июля 2021 года (включая период проведения розыгрыша, выдачи призов, опубликования результатов Рекламной игры).

6. Территория проведения Рекламной игры

Автозаправочные станции ОДО «Астотрейдинг» (далее – АЗС ОДО «Астотрейдинг»), расширенные в г. Минске, Минской области, г. Бресте, Брестской области согласно таблице № 1 ниже:

Таблица № 1. Адреса объектов.

Номер АЗС	Адрес
АЗС № 1	г. Минск, ул. Пригородная, 69
АЗС № 2	Минский р-н, д. Боровая, 7
АЗС № 5	г. Минск, ул. Маскоўскаяцна, 2а, корп. 3
АЗС № 6	г. Минск, ул. Харьковская, 81
АЗС № 7	г. Минск, пр-т Партизанский, 8а
АЗС № 11	г. Минск, ул. Машиностроителей, 7Б
АЗС № 12	г. Минск, ул. Притыцкого, 62В
АЗС № 14	г. Минск, ул. Радиальная, 13 А
АЗС № 15	г. Минск, ул. Промышленная, 2Б (МКАД)
АЗС № 16	г. Минск, ул. Казинца, 133
АЗС № 17	г. Минск, ул. Некрасова, 41
АЗС № 18	Минский район, Новодворский с/с, М4, 15 км, 2 (д. Ельница)
АЗС № 19	г. Минск, ул. Брикета, 23 (МКАД)
АЗС № 20	г. Минск, Долгиновский тракт, 190 (МКАД)
АЗС № 21	г. Минск, ул. Ваўшасава, 40
АЗС № 22	Минская обл., Смолевичский р-н, автодорога Минск–Брест–граница РФ, км 388 (право)
АЗС № 23	г. Минск, ул. Казимировская, 39
АЗС № 24	Минский р-н, Щомыслицкий с/с, Р1
АЗС № 25	Минский р-н, аг. Сенница, ул. Зеленая, 1/4
АЗС № 26	г. Брест, ул. 28 Июля, 50
АЗС № 27	г. Брест, ул. Радужная, 20
АЗС № 28	г. Брест, пр-т Республики, 6
АЗС № 29	г. Брест, ул. Я. Купалы, 106/4
АЗС № 30	г. Минск, ул. Аннавея, 47
АЗС № 31	г. Минск, ул. Академическая, 34
АЗС № 32	Брестская область, Малоритский район, Мокранский с/с, агр. Мокраны, ул. Брестская
АЗС № 35	Минский р-н, Новодворский с/с, 82

7. Наименование товаров/услуг, в целях стимулирования которых проводится Рекламная игра

Рекламная игра проводится в целях стимулирования реализации топлива (АИ-92, АИ-95, ДТ-Евро), сопутствующих товаров (кроме табачных изделий, алкогольных и слабоалкогольных напитков, пива) среди прошедших регистрацию обладателей карты-брелока программы благодарности «Дзякуй» ОДО «Астотрейдинг».

8. Призовой фонд Рекламной игры

8.1. Призовой фонд Рекламной игры сформирован за счет денежных средств Организатора в размере 1132,20 (Одна тысяча сто тридцать два белорусских рубля, 20 копеек).

Призовой фонд Рекламной игры включает следующие призы:

Таблица № 2. Призовой фонд Рекламной игры.

№ п/п	Наименование приза	Количество	Стоимость за единицу, бел. руб.	Общая стоимость, бел. руб.
1	Топливные талоны на 100 литров топлива АИ-95 и/или ДТ-Евро	5	197,00	985,00
	Денежные средства для уплаты подоходного налога	5	29,44	147,20
Всего призовой фонд, бел. руб.:				**1132,20**

9. Порядок участия в Рекламной игре

9.1. Для участия в Рекламной игре необходимо выполнить условия допуска к розыгрышу призового фонда.

9.2. Один шанс на участие в Рекламной игре зачисляется в случае покупки от 25 литров топлива (АИ-92 и/или АИ-95, и/или ДТ-Евро) и покупки сопутствующих товаров (кроме табачных изделий, алкогольных и слабоалкогольных напитков, пива) на сумму от 5,00 (пяти) белорусских рублей в одном чеке с использованием зарегистрированной карты-брелока программы благодарности «Дзякуй» ОДО «Астотрейдинг» на любой АЗС ОДО «Астотрейдинг», согласно п. 6 настоящих Правил.

Количество шансов у одного участника не ограничено, но должно быть не менее одного. При зачислении шанса сумму покупок сопутствующих товаров и объемы приобретенных литров топлива не округляются. Зачисление шансов производится по фактическим целым числам (кратно 25 (двадцати пяти) литрам топлива (АИ-92 и/или АИ-95, и/или ДТ-Евро) и кратно приобретенным сопутствующим товарам на сумму 5,00 (пять) белорусских рублей).

Количество шансов (супруг) такого лица, его близкие родственники, а также лица, находящиеся с таким лицом в отношениях свойства.

9.3. В Рекламной игре принимают участие только зарегистрированные обладатели (владельцы) карты-брелока программы благодарности «Дзякуй» ОДО «Астотрейдинг», осуществившие регистрацию и выполнения условий, необходимых для участия в Рекламной игре (согласно подпунктам 9.1.–9.2.).

Зарегистрировать Брелок необходимо через личный кабинет, ссылка на который расположена на главной странице официального сайта Организатора по адресу http://azs.a-100.by/.

Для регистрации необходимо:

заполнить все обязательные поля в анкете (помеченные символом *(звездочка), а именно: фамилия, имя, отчество, пол, дата рождения, адрес электронной почты, номер мобильного телефона, адрес проживания;

получить на указанный пользователем в анкете номер телефона код активации, ввести его в личном кабинете.

9.4. Участник Рекламной игры принимает участие в розыгрыше приза согласно таблице № 3 п. 10. настоящих Правил Рекламной игры.

9.5. В розыгрыше призового фонда принимают участие только лица, выполнившие требования настоящих Правил.

10. Порядок проведения розыгрыша призового фонда

Призовой фонд разыгрывается в порядке и в соответствии с условиями, указанными в таблице № 3.

Таблица № 3. Розыгрыш призового фонда.

Участвуют участники Рекламной игры, выполнившие условия Рекламной игры согласно Правилам Рекламной игры	Дата и время розыгрыша	Место розыгрыша	Призы для розыгрыша
с 00.00.00 07.07.2021 по 23.59.59 13.07.2021	14.07.2021 в 17.00	Минская область, Минский район, д. Боровая, 7, на АЗС № 2 ОДО «Астотрейдинг».	Приз топливные талоны на 100 литров топлива АИ-95 и/или ДТ-Евро – 5 шт.

11. Механика розыгрыша призового фонда Рекламной игры. Определение победителя Рекламной игры. Информирование победителей.

11.1. Для проведения розыгрыша формируется список Участников Рекламной игры, выполнивших условия Рекламной игры, описанные в п. 9 настоящих правил и имеющих меньшие 1 шанс.

11.2. Список Участников Рекламной игры состоит из следующих полей:

порядковый Игровой номер Участника Рекламной игры, который присваивается по ФИО Участника Рекламной игры в алфавитном порядке в следующей очередности с учетом выбранного языка при заполнении информации при регистрации: русский язык, транслит на латинице;

порядковый Игровой номер назначается на каждый шанс Участника Рекламной Игры;

ФИО Участника Рекламной игры;

порядковый номер карты-брелока программы благодарности «Дзякуй» ОДО «Астотрейдинг».

Для проведения розыгрыша используется тототрон и один набор предметов в количестве 10 штук с номерами от 0 до 9. Определение победителя производится посредством определения выигравшего порядкового Игрового номера участника Рекламной игры.

Определение выигрышного порядкового Игрового номера происходит путем их формирования слева направо из номеров предметов, поочередно извлекаемых из тототрона. Розыгрыш начинается с первого разряда слева.

Первый разряд порядкового Игрового номера участника Рекламной игры определяется следующим путем: в тототрон Организатором загружаются предметы с номерами от 0 по цифру, соответствующую первому разряду последнего порядкового Игрового номера участника Рекламной игры. Предметы перемешиваются и из тототрона извлекается предмет, номер которого определяет цифру первого разряда выигрышного порядкового Игрового номера участника Рекламной игры. Номер предмета вносится в протокол. Далее в тототрон повторно загружается один набор предметов в количестве 10 штук с номерами, которые существуют по оверенному списку порядкового Игрового номера участников Рекламной игры в соответствующем разряде. Предметы перемешиваются, и из тототрона извлекается предмет, номер которого определяет цифру соответствующего разряда выигрышного порядкового Игрового номера участника Рекламной игры. Номер предмета вносится в протокол.

Для определения последующих разрядов выполняются те же действия. Номера предметов вносятся последовательно в протокол, тем самым определяется выигрышный порядковый Игровой номер.

11.3. Итоги розыгрыша призового фонда Рекламной игры фиксируются в Протоколе комиссии, который составляется и подписывается присутствующими членами комиссии.

11.4. Участники Рекламной игры вправе ознакомиться с результатами розыгрыша на официальном сайте компании по ссылке: http://azs.a-100.by/company/news.

Результаты розыгрыша будут опубликованы на сайте в день розыгрыша до 21.00.

11.5. После проведения розыгрыша Победителя Рекламной игры извещают о выигрыше путем уведомления по электронной почте и звонком по номеру телефону указанными при регистрации Брелока. Организатор оставляет за собой право дополнительно уведомить Победителя любым удобным ему способом: посредством СМС-сообщения на указанный в личном кабинете номер телефона при регистрации Брелока, сообщением в личном кабинете участника программы благодарности «Дзякуй» в рок не позднее 15.07.2021.

12. Порядок выдачи приза:

12.1. Выдача призов победителям розыгрыша Рекламной игры осуществляется в срок не позднее 19.07.2021 путем выдачи топливных талонов на 100 литров топлива АИ-95 номиналом 10 литров и/или ДТ-Евро номиналом 5 литров по ведомости выдачи призов с указанием ФИО победителя, паспортных данных.

Срок действия топливных талонов – 1 месяц со дня проведения розыгрыша.

Приз не подлежит возврату. Выплата денежного эквивалента стоимости приза не допускается. Срок действия получения и использования приза не продлевается.

12.2. В случае отказа Победителя Рекламной игры от получения приза, неполучения приза в установленном Правилами порядке и сроки либо невыполнение условий их получения приз остается у Организатора и используется по усмотрению Организатора.

12.3. Ответственность Организатора по выдаче приза ограничена исключительно Призовым фондом, указанным в п. 8.1 настоящих Правил.

12.4. Организатор не оплачивает Участникам расходы, связанные с проездом к месту розыгрыша, а также к месту получения приза.

12.5. Факт участия в Рекламной игре подразумевает, что ее Участники соглашаются с настоящими Правилами, в том числе условиями выдачи приза, а также с тем, что в рамках Рекламной игры их фамилии, имена, отчества, фотографии, интервью и иные материалы о них могут быть использованы Организатором. Участники соглашаются давать рекламные интервью об участии в Рекламной игре, в том числе по радио, телевидению, в интернете, а равно и в иных средствах массовой информации, а также сниматься для изготовления графических рекламных материалов без уплаты за это какого-либо вознаграждения.

Все права на такие интервью и результаты съемки будут принадлежать Организатору.

13. Состав Комиссии по проведению Рекламной игры

Для проведения Рекламной игры, контроля за соблюдением Правил Рекламной игры, утверждения результатов, подведения итогов по результатам проведения розыгрыша Организатором создается комиссия по ее проведению в следующем составе:

1. Заместитель директора по маркетингу и развитию ОДО «Астотрейдинг» Сойнов Василий Андреевич.

2. Заместитель директора по идеологическим вопросам ОДО «Астотрейдинг» Карпук Василий Владимирович.

3. Начальник контрольно-ревизионной службы ОДО «Астотрейдинг» Короткий Дмитрий Иванович.

4. Начальник юридического отдела ОДО «Астотрейдинг» Северина Виктория Валерьевна.

5. Заведующий нефтехладом ООО «БиГОйлЦентр» Набеда Андрей Евгеньевич.

14. Информация о Рекламной игре, публикация Правил Рекламной игры

Правила Рекламной игры будут опубликованы в газете «Звязда» до начала проведения Рекламной игры.

Результаты Рекламной игры будут опубликованы в газете «Звязда» не позднее 19.07.2021.

Дополнительно информацию о Рекламной игре можно получить на интернет-сайте Организатора: http://azs.a-100.by

Информацию о правилах и условиях участия в Рекламной игре можно получить по телефону +375 17 2533333 или на сайте Организатора http://azs.a-100.by

15. Прочие условия

Споры между Организатором Рекламной Игры и Участниками Рекламной Игры рассматриваются согласно действующему законодательству Республики Беларусь.

Свидетельство № 4032 о государственной регистрации рекламной игры, зарегистрированной 06.07.2021 г., выдано Министерством антимонопольного регулирования и торговли Республики Беларусь.

Центр Промышленной Оценки

• ОРГАНИЗАЦИЯ АУКЦИОНОВ
• ОЦЕНКА ВСЕХ ВИДОВ ИМУЩЕСТВА

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНЫХ ЭЛЕКТРОННЫХ ТОРГОВ

Организатор аукциона	ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703
Продавец	ЗАО «Альфа-Банк», 220013, г. Минск, ул. Сурганова, 43-47, тел. +37517 2176464
Оператор ЭТП	ООО «ИПМ-Консалт оценка», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703, оф. 46 www.ipmtorgi.by
Адрес ЭТП	
Предмет электронных торгов	
Лот, №	Наименование, общая площадь, инвентарный номер, адрес
1	Весовая (здание неустановленного назначения) общей площадью 281 кв. м, инвентарный номер 500/С-30635 по адресу: г. Минск, ул. Янки Мавра, 47/ 26
Начальная цена с учетом НДС 20 % – 120 900,00 белорусских рублей	
Сведения о земельном участке: общ. пл. 16,0587 га предоставлен Продавцу на праве постоянного пользования (доля 23/2000) для эксплуатации и обслуживания административного и производственных зданий и сооружений завода	
Задаток 10 % от начальной цены предмета электронных торгов в белорусских рублях пересчитается на р/с BY60LBBB30120191021390001001 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по г. Минску и Минской области (адрес банка: г. Минск, ул. Коллекторная, 11), БИК BLBBBY2X, УНП 191021390, получатель платежа – ЗАО «Центр промышленной оценки»	
Срок подписания договора купли-продажи: 15 (пятнадцать) рабочих дней после проведения электронных торгов	
Условия оплаты: в течение 30 (тридцати) календарных дней после заключения договора купли-продажи (если иное не будет предусмотрено соглашением сторон)	
Электронные торги проводятся в соответствии с регламентом электронной торговой площадки «ИПМ-Торги», размещенным по адресу: www.ipmtorgi.by	
Победителем электронных торгов признается участник электронных торгов, согласившийся повысить начальную цену предмета электронных торгов на 5 %, обязан возместить организатору торгов затраты на их проведение и оплатить вознаграждение 2,5 % от цены продажи лота в течение 3 (трех) дней после проведения электронных торгов	
Организатор электронных торгов имеет право снять предмет аукциона с электронных торгов в любое время до момента определения победителя электронных торгов без объяснения причин снятия	
Предыдущее извещение о проведении аукциона опубликовано в газете «Звязда» 13.05.2021 г.	
Дата и время начала и окончания электронных торгов: Начало торгов: 10.00 23.07.2021 г. Окончание торгов: 12.00 23.07.2021 г. Торги продлеваются на 10 минут с момента подачи ставки, в случае если ставка поступила менее чем за 10 минут до окончания торгов	
Дата и время окончания приема документов: заявки на участие в электронных торгах принимаются по 21.07.2021 г. до 17.00 на ЭТП «ИПМ-Торги» по адресу www.ipmtorgi.by	
Контактные данные	Тел.: +375 17-280-36-37; +375 29-317-95-42. E-mail: auction@cpo.by

ЗАО «БЕЛРЕАЛИЗАЦИЯ» ОБЪЯВЛЯЕТ АУКЦИОН

Организатор торгов: **ЗАО «Белреализация»** (УНП 191113330), 220089, г. Минск, ул. Уманская, 54, 4-й этаж паркинга, каб. 28, тел.: (8017) 298-53-53; (8029) 690 54 09, **BELTORGI.BY.**

Продавец: **ООО «АВТОЦЕНТР «СУХАРЕВО»** (УНП 191347159) в лице антикризисного управляющего ООО «Юридическая компания «АрбиТерра», 220037, Минск, ул. Передовая, 21, пом. 1, тел. +375 (17) 374-74-21.

Публичные торги в форме аукциона в процедуре экономической несостоятельности (банкротства) будут проведены **10 августа 2021 г. 11.00** по адресу: г. Минск, ул. Уманская, 54, 4-й этаж паркинга, каб. 28.

Предмет торгов –

ИЗОЛИРОВАННОЕ ПОМЕЩЕНИЕ (СТО)

**с инв. № 500/D-7081518932, общ. пл. 608,1 кв. м с оборудованием, по адресу: г. Минск, ул. Янки Мавра,

Прыкметы часу

ЧУЖЫМ УВАХОД НЕ ЗАБАРОНЕНЫ!

Як развіваецца прамысловы турызм?

Доўгі час беларускія прадпрыемствы былі закрытыя для чужога вока. Але паступова сюды зачасцілі госці. Прадстаўнікі прадпрыемстваў нават жартуюць, што турысты нагадваюць дадатковы кантрольны орган: калі па тэрыторыі заводаў пастаянна ходзяць экскурсіі, работнікі больш сочаць за парадкам. Сёння можна не проста зазірнуць у вытворчыя цэхі, але і прадэгуставаць прадукты, якія толькі сышлі з канвеера, патрымаць у руках інструменты і нават пад наглядам работнікаў прадпрыемства паўдзельнічаць у вырабе прадукцыі. І хоць прамысловы турызм для Беларусі — з'ява даволі маладая, ужо зроблена шмат: распрацаваны маршруты, абнаўляюцца музеі прадпрыемстваў, ствараецца інфраструктура і сувенірная прадукцыя пад турыстаў. Удзельнікі выязнога семінара, які правадзіўся Нацыянальным агенцтвам па турызме, змаглі не толькі пазнаёміцца з напрацоўкамі, якія створаны ў гэтым кірунку, але і абмеркаваць перспектывы. Усё ж прамысловыя экскурсіі — важкі рэсурс для развіцця ўнутранага турызму, якому ў часы каранавіруснага выкліку мы пачалі аддаваць асаблівую увагу.

РЭКЛАМА, ЗА ЯКУЮ ПЛАЦЯЦЬ

Безумоўна, на адным паходзе па музеях прадпрыемстваў паўнавартасная экскурсіі не зробіш. Давядзецца да дробязяў прадумаць праграму і забавы для турыстаў. Напрыклад, на «Камунарцы» маршрут з наведваннем вытворчасці зацвердзілі ў галоўнага санітарнага ўрача Мінска, распрацавана спецыяльная інструкцыя, дзе ўлічваюцца нюансы выканання санітарных нормаў і правілаў бяспекі. Закупляюцца санітарнае адзенне для турыстаў і нават аўдыягіды — цяпер нават вытворчы шум не перашкода: кожны наведвальнік усю інфармацыю, што распавядае экскурсавод, будзе чуць у навушніках. Зместэкскурсій падбіраецца пад узрост наведвальнікаў. Так, для дзяцей тут усё падаецца ў гульнявой форме, з віктарынамі, праглядамі азнаямляльных ролікаў у чытальнай зале, дэгустацыяні салодкімі падарункамі. Нядзіўна, што да пандэміі ў канікулярны час цукеркавая фабрыка нагадвала філіял навучальнай установы: тут магло ладзіцца да трох экскурсій на дзень. Прычым прыязджалі і юныя госці з Кітая, Сірыі, Пакістана, Украіны, Еўропы — не менш як з дзесяці краін. Генеральны дырэктар фабрыкі «Камунарка» Іван Данчанка згадвае, што да пандэміі праз вытворчыя экскурсіі (а яны тут праводзяцца з 2015 года) праходзіла да 11 тысяч чалавек у год. Прыбытак з прамысловага турызму дазваляў акупляць усю рэкламную дзейнасць прадпрыемства. Да таго ж такія познавальныя сустрэчы — інвестыцыі ў будучыню прадпрыемства, бо дзеці, якія наведалі фабрыку, — гэта пакупнікі на ўсё жыццё.

А яшчэ прамысловы турызм працуе на прафарыентацыю і запрашэнне новых спецыялістаў на працоўныя месцы.

На развіццё прамысловага турызму можа ўплываць і месца размяшчэння прадпрыемстваў. Адна справа, калі яны знаходзяцца ў сталіцы і ў буйных гарадах, іншая — на перыферыі. Але чаму не ўключыць наведванне прадпрыемстваў у іншыя маршруты? Як аказалася, прамысловыя экскурсіі карыстаюцца поспехам у замежных гасцей. Як паведаміў экскурсавод ААТ «Лідскае піва» Генадзь Запаснік, на яго завод больш едуць усё ж не беларусы, а турысты з бліжняга замежжа — Польшчы, Расіі, Літвы.

Так прадпрыемствы працуюць на павелічэнне пазнавальнасці брэнда. Па сутнасці, прамысловая экскурсія — гэта выдатная рэклама, за якую яшчэ і плацяць.

НОВЫЯ ФОРМЫ

Не ўсе прадпрыемствы гатовы прымаць турыстаў. Па самых розных прычынах: вузкія цэхі, небяспечная вытворчасць, каранцінны рэжым ці апаскі супрацоўнікаў, што «левыя» людзі будуць перашкаджаць працы. Але заўсёды можна знайсці выйсце, перабаставіць музеі прадпрыемстваў, выдзеліць асобныя зоны, куды можна пусціць турыстаў, назіраць за вытворчасцю праз шкло альбо выкарыстаць хітрыкі еўрапейскіх харчовых заводаў, якія паказваюць турыстам свае сыравінныя базы. Напрыклад, завод, які вырабляе «малочку», можа завабіць турыстаў на ферму, а амаратары піва — на плантацыі хмелю.

Да пандэміі турызм прыносіў вялікую карысць і гандлю. Невыпадкова тая ж «Камунарка» старалася размясціць свае фірмовыя крамы у буйных гарадах на пешаходных вуліцах, і пад іх стваралася поўны асартымент — пры распрацоўцы ўпаковак прадукцыі дапамагалі нацыянальныя мастацкі і гістарычны музеі, на абгортках цукерак зкамламаялісь беларускія строі, слуцкія паясы, помнікі архітэктуры.

Нават гарадскія вандроўкі могуць працаваць на прамысловы ці гастранамічны турызм, бо ў многіх гарадах жыццё населеных пунктаў моцна звязана з прадпрыемствамі, якія там працуюць. Наведванне вытворчасці можна сумясціць з вандроўкай па рабочых пасёлках ці паходам па фірмовых крамах.

Удзельнікі семінара дзівіліся, як прамысловы турызм можна выносіць за межы прадпрыемства. Гісторык, экскурсавод Дзмітрый Скварчоўскі распрацаваў прамысловую экскурсію, у якую можна выдатна ўплесці і старую гісторыю горада (паказаць, дзе ў XIX—XX стагоддзях мінчане любілі бавіць час і набываць салодкую прадукцыю), і сучасныя фірменныя кавярні «Камунаркі». Апошнія выдатна спрацоўваюць як месцы, дзе турысты пасля вандроўкі змогуць адпачыць, выпіць гарачага шакаладу, пазнаёміцца з рэцэптамі і гарадскімі гісторыямі.

Элементы гэтай экскурсіі можна выдатна спалучаць з любымі турпраграмамі. Напрыклад, якія будуць распавядаць пра развіццё горада, вядомых асоб (згадаем знакамітую карціну Хаіма Суціна «Маленькі кандытар»: мастацкая школа, у якой ён вучыўся, размяшчалася ў будынку з кандытарскай), а можа, гэта будзе праграма для жанчын накшталт вандроўкі «Прыгажосць і стыль».

ГОРАД У ГОРАДЗЕ

Уявіце прамысловы гарадок у 154 з паловай гектара. Ад цэнтральнай праходной да прахадной на супрацьлеглым баку амаль два кіламетры. Колькасць работнікаў тут роўная жыхарам невялікага населенага пункта, як, напрыклад, Клімавічы, дзе жыве прыкладна 16 тысяч чалавек. Свой медпункт, стаматалагічныя кабінеты, кулінарыі і буфеты, сталовая, рэстаран. Два разы на тыдзень вяшчае ўласная радыё, выходзіць свая газета. На заводской тэрыторыі 35 уласных вуліц і тры праспекты, назвы якіх звязаны з вытворчасцю: Канструктарскі праспект, вуліцы Тэхнічная, Прэсавая і іншыя.

Тут вы даведаецеся гісторыю аднаго з найбуйнейшых створаных пасля вайны прадпрыемстваў (рашэнне аб будаўніцтве прымалася ўрадавай дзелегацыяй на чале са Сталіным). Вам раскажуць, якая тэхніка і ў якія часы выраблялася, і пра тое, што першы серыйны трактар МТЗ-2 зроблены тут і сёння без праблем паедзе, калі яго зняць з п'едэстала. Вам прапануюць адгадаць, колькі прадпрыемстваспатрэбілася гадоў, каб выпусціць першы (другі і трэці) мільён трактароў, і якая мадэль стала самай масавай у свеце (выпускаецца з 1973 года і па наш час). Ці маглі мы раней уявіць, што нам дазволяць праглушаць па тэрыторыі Мінскага трактарнага завода — гэтага схаванага за плотам гарадка, зайсці ў вытворчыя цэхі і панаэзіраць за тым, як робяцца трактары. Тут турысты нават могуць заказаць незвычайнаю паслугу: сабраць трактар і атрымаць аб гэтым адпаведны сертыфікат. Такіх гасцей нераапранаюць у фірменнае спецадзенне і вядуць на галоўны канвеер, дзе пад наглядам спецыялістаў яны робяць рэальную машыну, якая пасля будзе працаваць у полі ў Беларусі ці нават у далёкай Аўстраліі. На выстаўцы тэхнікі вам дазволяць ускарасцца ў кабіну любой упадабанай машыны і сфатаграфавацца. А яшчэ вас могуць пакатаць па заводской тэрыторыі на самай магутнай на сёння серыйнай мадэлі BELARUS-3522.

Мінскі трактарны завод прымае турыстаў з 2017 года, і за гэты час за тэрыторыяй прахадной пабывала ўжо больш як 15 тысяч аматараў вытворчых экскурсій з амаль 70 краін свету. Тут могуць праводзіць экскурсіі на англійскай, французскай, іспанскай і нямецкай мовах, а таксама даць у суправаджэнне сурдаперакладчыкаў.

Кіраўніцтва прадпрыемства ўпэўнена, што вытворчы турызм — важны складнік фарміравання станоўчага іміджу як прадпрыемства, так і краіны. Госці актыўна дзеляцца сваімі ўражаннямі і фатаграфіямі ў інтэрнэце, вязуць адсюль сувеніры, тавары з лагатыпам завода. Ці не лепшае гэта ўкладанне ў прасоўванне брэнда? Таму на МТЗ вядуцца пастаянныя пошукі новых шляхоў да сэрца турыстаў: удасканалаваецца экспазіцыя музея, з якога таксама праз мультымедыйныя экраны можна назірань за работай цэхаў. У планах — развівець інтэрактыўныя падыходы, 3D- і 5D-кінатэатры, інтэрактыўны шлем, трактарны трэнажор...

ЭКСКУРСІЯ НА ЦЭЛЫ ДЗЕНЬ

А можа, будучыня прамысловага турызму і за супрацоўніцтвам — за стварэннем тураў, разлічаных на цэлы дзень, калі турысты могуць наведаць адразу некалькі прадпрыемстваў альбо сумясціць вытворчую экскурсію з гістарычнай і культурнай праграмай. На заводах гатовы наладзіць і недарагое харчаванне для турыстаў. Вось толькі часта госці замест комплексных якасных абедаў на заводской тэрыторыі перавагу аддаюць фастфуду. Магчыма, сітуацыю здасца прарамяніць, калі прапрагледзець меню і дадаць туды стравы з эфектнымі тэматычнымі назвамі і афармленнем. І навошта ехаць у «Макдональдс», калі на месцы можна зрабіць эфектную фотку для «Інстаграма» з «трактар-бургерам»?

Яшчэ адно прадпрыемства, якое можа падзяліцца багатым вопытам у арганізацыі прамысловага турызму, — БелАЗ. З 2015 года тут пабывала больш за 150 тысяч турыстаў, і нават такой нятанной паслугай, як катанне на кар'ерным самазвале, скарыстала 5 тысяч чалавек. Для перамяшчэння турыстаў па вялікай заводской тэрыторыі тут закупілі камфартабельныя электробусы, перааставілі музей працоўнай славы, распрацавалі маршруты па цэхах, і цяпер фатаграфіі з самым вялікім самазвалам у свеце можна пабачыць у аказўнтас падарожнікаў з розных краін.

Прамысловы турызм сёння — ужо не проста пазнавальная сустрэчы. Дзякуючы майстар-класам, інтэрактыўным формам, дэгустацыям ці сучасным тэхналогіям ён пачынае выдатна ўпісвацца ў індустрыю забаў. Супрацоўнікі прадпрыемстваў палююць за новымі ідэямі і шукаюць, пад якім «соусам» розныя вытворчыя моманты ператварыць у расповеды для цікаўных гасцей. А пасля таго як падобныя маршруты будуць абкатаны на ўнутраных турыстах, варта падумаць, як іх зладзіць для замежных гасцей, якія, будзем спадзявацца, вернуцца да нас з заканчэнем сусветных каранцінаў.

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

РАСЛІНЫ-«ДРАПЕЖНІКІ»

Фота аўтара.

На вокладцы Чорнай кнігі — пстрыкаўка залозістая — небяспечная прыгажуня, стручкі якой пры самым нязначным дакрананні выстрэльваюць насеннем.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Баршчэўнік Сасноўскага быў увезены ў Беларусь як харчовая культура для буйной рагатай скаціны. Яна не спраўдзіла чаканняў, аднак пранікла ў навакольле і пачала агрэсіўна ставіцца да тутэйшай раслінной суполкі. Цяпер баршчэўнік расце практычна па ўсёй краіне. Рэгуляванню распаўсюджвання яго, а таксама сумяжнага канадскага, аддаецца асаблівая ўвага, бо гэтыя расліны займаюць вялізныя плошчы. Калі баршчэўнік дасягнуў 30 сантыметраў, эфект хімічнага метаду барацьбы практычна 100-працэнтны. Калі прапусціліт тэрмін, і расліна ўзнялася да метра, эфект змяншаецца да 88-90 %.

Міншчына займае другое пасля Віцебшчыны месца па распаўсюджванні баршчэўніка. Тут зарэгістравана 690 гектараў гэтай расліны. Найбольш зарослыя ёю тэрыторыі — сельскагаспадарчыя (54 %), 28 % — землі агульнага карыстання, 11 % — лясны фонд. Самыя засмечаныя — Мінскі, Лагойскі, Валожынскі, Вілейскі раёны, дзе расце 80 % усяго баршчэўніка, акрэслілу сітуацыю **Аляксандр ДАБРЫЦКІ, намеснік старшыні Мінскага абласнога камітэта прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя:**

— Ужо трэці год, згодна з праграмай аховы навакольнага асяроддзя, з абласнога бюджэту выдзяляецца каля 400 тысяч рублёў на знішчэнне баршчэўніка. Прычым займаюцца гэтым спецыялісты, а не землекарыстальнікі месцаў жыхарства агрэсараў. Сёлета планавалася 95 % такіх земляў апрацаваць «хіміяй», аднак да 25 мая з-за дажджу нават не маглі пачаць работы, таму прыйшлося спачатку касіць, а цяпер ужо апрацоўваць хімічнымі рэчывамі.

За апошнія гады амаль перамаглі «драпежніка» ў Бярэзінскім, Старадарожскім і Любанскім раёнах. У планах вызваліць ад яго яшчэ тры-чатыры раёны, дзе той захапіў не больш як па пяць гектараў.

Сумнік канадскі «прыйшоў» з могілак, дзе яго высаджвалі як прыгожую кветку. Гэтага «драпежніка» пчаляры і цяпер лічаць шыкоўнай раслінай, якая квітнее аж да кастрычніка і якой могуць сілкавацца пчолы замест таго, каб ранней пачынаць есці мёд, бо іншых кветак у гэты час ужо практычна няма. Таму яны часта супрацьпяюцца знішчэнню агрэсара. Адэкватным выйсцем навукоўцы бачаць скошванне і ўтылізацыю расліны, калі тая адцвіце. На наступны год ізноў будуць кветкі, аднак сумнік не распаўзецца па тэрыторыі.

Тым не менш, духмяны захопнік асвоіў на Міншчыне ўжо амаль 900 гектараў, асабліва ў Мінскім, Смалявіцкім, Чэрвеньскім і Пухавіцкім раёнах. Раней яго толькі касілі, а цяпер частку сродкаў, выдатканых на знішчэнне баршчэўніка (з-за змяншэння плошчаў яго росту), перанасяць на пратручванне сумніка, удакладніў Аляксандр Дабрыцкі.

Адным з галоўных ворагаў беларускай флоры становіцца таксама і амброзія пальналістая, якая пранікла да нас з-за мяжы і была заўважана на Гомельшчыне, дадаў Мікалай Свідзінскі:

— Поўдзень Украіны і Крымскі паўвостраў цалкам пакрыты гэтай раслінай. Яна не толькі найманцнейшы алерген, але і неверагодна пражэрлівая — для вырабу кілограма сухога рэчыва расліна выводзіць з глебы амаль 950 літраў вады і вельмі агрэсіўна ставіцца да абарыгеннай флоры. Займае ўсе свабодныя ўчасткі, выцясняючы іншыя віды, засмечвае сваім насеннем пасевы. Амброзія вырастае да 2,5 метра, мае магутныя карані і 88 тысяч адзінак насення на адной расліне.

БАРАЦЬБА ДАРАГАЯ, АЛЕ НЕ ДАРЭМНАЯ

Праблема інвазіі (пранікнення на тэрыторыю краіны з-за мяжы) відаў узнікла не ў апошнія дзесяцігоддзі. З 1500 года каля 10 тысяч відаў раслін і жывёл трапіла ў Еўропу і многія з іх нанеслі каласальны ўрон, які штогод выяўляецца ў некалькіх мільёнах долараў для кожнай краіны. У праславеннi час каля 300 новых відаў з'явілася і ў Беларусі, заўважыў **Дзмітрый ГРУМО, намеснік дырэктара па навуковай рабоце Інстытута эксперыментальнай батанікі імя Купрэвіча НАН Беларусі:**

— Першая спроба вучоных змагацца з іншаземнымі відамі адбылася яшчэ ў 2006 годзе. Цяпер кожныя пяць гадоў распрацоўваюцца стратэгіі барацьбы з інвазійнымі раслінамі. А добры прыклад у змаганні з баршчэўнікам у сталіцы — абавязковае даследаванне грунту падчас будаўнічых работ на зараженасць насеннем гэтай расліны. Дадзены вопыт трэба пашырацьна ўсю краіну.

Геаграфія распаўсюджвання інвазійных раслін імкліва мяняецца. Адзін са спосабаў барацьбы з кантрабандная прадукцыяй, якая ідзе з краін Еўразаюза ў Расію, — праверка на наяўнасць палінома — пылку на прадуктах харчавання аб'ўнакоўцы. Расійскія мытнікі карыстаюцца пры гэтым даныміатласа 1970-х гадоў. Аднак у тыя гады амброзія сустракалася ў Адэскай вобласці, а цяпер яна ўжо і на поўдні Беларусі, прывёў прыклад спецыяліст:

— Узнікае патрэба дэталёвай сістэматызацыі такіх відаў і стварэння сучасных атласаў іх распаўсюджвання, пакольгі гэта адзін з аргументаў у мытных і судовых пытаннях аб пахаданні прадуктаў.

Мы досыць шмат грошай расходуем на барацьбу з баршчэўнікам, але ж трэба ўзмацніць метады кантролю за выкананўцамі работ па яго знішчэнні, прапанаваў эксперт. Сёлетні май, напрыклад, быў багаты на ападкі, і на некаторых тэрыторыях, якія былі цалкам апрацаваныя прэпаратам суцэльнага дзеяння, насенне дало ўсходы. Необходна развіваць таксама сістэму манітораінгу з дапамогай беспілотных лятальных апаратаў і сістэму прагназавання, аж да выкарыстання тэхналогій штучнага інтэлекту, з дапамогай якіх можна бачыць патэнцыяльныя месцы распаўсюджвання гэтых раслін.

— Самы эфектыўны метад барацьбы — уцягванне зямель у эканамічны абарот, — удакладніў Мікалай Свідзінскі. — Праўда, на практыцы гэта не заўжды магчыма. Да таго ж на прыродаахоўных тэрыторыях і ў прыбярэжных зонах нельга змагацца з баршчэўнікам хімічнымі метадамі (прэпаратамі суцэльнага ўздзеяння). Тут прымяняюцца прэпараты выбарачнага ўздзеяння або неаднаразовая механічная касьба. Працэс гэты не хуткі, аднак праца не дарэмная, і пакрысе колькасць інвазійных раслін у краіне змяншаецца.

НОВЫЯ ЗАХОПНІКІ

Навукоўцы налічваюць у Беларусі 22-24 віды раслін-трансформераў, якія цалкам пераўтвараюць прыроду. Там, дзе яны заводзяцца, больш нічога не расце. Пры гэтым працэс імігрыцыі раслін у Беларусь працягваецца. Адзін з апошніх інвазійных «гасцей», які пранікаў у краіну літаральна на вачах спецыялістаў, — панікніца буйналістая, расказаў **Аркадзь СКУРАТОВІЧ, супрацоўнік Інстытута эксперыментальнай батанікі імя Купрэвіча НАН Беларусі:**

— У 1991 годзе яе ўпершыню заўважылі ў Батанічным садзе. Але з дапамогай сваіх пладоў, якія маюць дробненькія кручочкі, яна «раз'ехалася» разам з наведвальнікамі ў іншыя месцы. Ужо праз год была ў Парку Чалюскінцаў, пазней — на стадыёне «Трактар». Цяпер яна актыўна асвойвае лясы Міншчыны, знойдзена ў Вілейскім, Валожынскім, Смалявіцкім, Мядзельскім раёнах і ў парку «Нарачанскі». У недалёкай будучыні панікніца буйналістая таксама стане сапраўднай праблемай, бо пад раслінай, вышыня якой амаль дасягае метра, таксама нічога больш расці не можа.

Erechtites hieracifolius — від, які ўпершыню знайшлі ў Беларусі ў 2002-м у Гомельскай і Брэсцкай абласцях. Хутчэй за ўсё, ён трапіў да нас з Украіны, мяркуюць навукоўцы. Яго насенне мае пухоўкі, дзякуючы чаму яно разлятаецца на адлегласць да 50 кіламетраў.

— Ён вельмі агрэсіўна выступае на высечках, і для лесу гэта небяспечна тым, што пад двухметровай раслінай усе новыя пасадкі лесу гінуць. А распаўсюдзілі яго па краіне самі лясныя гаспадаркі, якія дапамагалі адна адной ліквідаваць наступствы бураломаў і на колах везлі насенне дадому. З мінулага года ён ужо прыжыўся ў Стаўбцоўскім раёне на Міншчыне, — заўважыў Аркадзь Скуратовіч.

ГАЛОЎНЫЯ АГРЭСАРЫ І «ЗБРОЯ» ДЛЯ ЗМАГАННЯ

У пастанове Савміна пералічана дзевяць галоўных ворагаў, якіх трэба бязлітасна знішчаць. Сем з іх інвазійныя, а два — патэнцыйна наркатычныя: мак і каноплі, у гэты ж спіс Мінпрыроды мае намер уключыць і амброзію пальналістую. А беларускія спецыялісты не так даўно выдалі Чорную кнігу флоры Беларусі, дзе ўтрымліваецца апісанне 54 небяспечных відаў раслін. Аднак яны хочуць пашырыць гэты спіс да 100 відаў, як у Еўропе, каб лягчэй было параўноўваць, дзе якая расліна найбольш агрэсіўна сябе паводзіць.

Убачыці на сваім участку некалькі калівай багатыр шчэўніку — пазбаўцеся ад яго як мага хутчэй. Дачакайцеся пахмурнага надвор'я ці вечара, апраніце шчыльнае адзенне і пальчаткі, прыкрыйце твар маскай — і высякайце яго рыдлёўкай у пары сантыметраў над зямлёй. Будзе ўражлівым — сок расліны вельмі ядавіты і можа выклікаць апёкі. Пянёк лепш заліць воцатнай эсэнцыяй ці гербіцыдамі і абвязаць непразрыстым цэлафанам, а сцечаны ствол — спаліць. Для большай упэўненасці можна выдаліць 10-12 сантыметраў глебы разам з коранем, парэкамендавалі спецыялісты.

— Калі дачакацца вечара, у баршчэўніку можна хоць качацца, бо яго сок «паліць» скуру пад уздзеянне сонечных промняў. Праўда, абавязкова трэба памыцца пасля барацьбы з агрэсарам і на наступны дзень лепш не выходзіць на сонца, — сведчыць Аркадзь Скуратовіч. — Сумнік дагэтуль успрымаюць як дэкаратыўную расліну, якую на ўчастку «шчэ мая маці саджала», і не хочуць пабэзаўпляца ад гэтага шкоднікa. Таму вясной я праводжу акцыю — хаджу са школьнікамі па дварах і прапаную півоню замест выкапанага сумніка...

Ірына СІДАРОК.

Не кожны балбатун...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Ашуканцамі не нараджаюцца?

«Жаданне жыць у дастатку і быць паспяховым, адсутнасць цяжкіх пакаранняў (за кіберзлачынства можна «выкруціцца» ўмоўным тэрмінам) прыводзіць людзей да думкі, што махлярства ў інтэрнэт-прасторы — гэта лёгкі і хуткі спосаб зарабіць грошы. Пры гэтым ёсць шмат прыкладаў, калі праваахоўнікі спрацоўваюць на апярэджанне і сумы шкоды мінімальныя, а гора-ашуканцы атрымліваюць рэальныя тэрміны і прымудраюцца да гэтых спраў прыцягнуць і сваіх сяброў. У выніку для ўсіх удзельнікаў усё заканчваецца вельмі сумна», — каментуе Вячаслаў Сенін.

Аднак зарабляць такім амаральным спосабам становіцца ўсё цяжэй. Гэта звязана з пастаяннай канкурэнцыяй на рынку кіберкрыміналу. Па назіраннях спецыялістаў, некалькі гадоў таму на рынку віртуальнага махлярства працавала каля 4000 чалавек. А ў цяперашні час на тэрыторыі СНД налічваецца 100 000—150 000 дзеючых інтэрнэт-злодзеяў. З прычыны канкурэнцыі падае «заробак» махляроў. Калі ў мінулым штомесячны даход кібермахляра складаў ад 3000 да 5000 долараў, то сёння ён складае 1500—2000 долараў. Разам з паменшанымі прыбыткамі і моцнай канкурэнцыяй павялічваюцца рызыкі быць злоўленым. Праваахоўныя органы ўжо маюць вопыт барацьбы з кіберзлачынніцтвам. І сёння ловяць махляроў цэлымі групамі.

Пяць схем інтэрнэт-крадзяжу

«Адначасова з развіццём інтэрнэт-тэхналогій з'яўляюцца новыя спосабы кіберзлачынстваў. Штогод ашуканцы прыдумляюць больш сучасныя схемы па падмане людзей. На жаль, хітрыкі кіберзлачынцаў спрацоўваюць, таму што разлічаны на чалавечыя фактары: прагнасць, страх і няўважлівасць», — адзначае Вячаслаў Сенін. Наш эксперт выбраў і патлумачыў алгарытмы работы найбольш папулярных схем махлярства. Вось яны.

Званок са «службы бяспекі банка» — схема, з якой калінебудзь сутыкаўся амаль кожны. Ашуканцы прадстаўляюцца супрацоўнікамі банка і паведамляюць аб падазроная аперацыі. Для «прадухілення ўцечкі грашовых сродкаў з банкаўскага рахунку» яны просяць у людзей даныя банкаўскай карткі, пашпартныя даныя, паролі ад анлайн-банкаў або код з СМС.

Наступнай па папулярнасці схемай адбору грошай з'яўляюцца вірусы-шыфравальшчыкі. Іх яшчэ называюць вірусы-выматгальнікі, або блакіравальнікі, — ідэяя і хітрая схема махлярства. Трапляючы на камп'ютар, яны шыфруюць каштоўныя для карыстальніка файлы. У выніку файл аказваецца заблакіраваным і яго нельга адкрыць без аплаты ключа. Карыстальніку, каб атрымаць ключ, прыходзіцца плаціць ашуканцам.

Стылеры — гэта вірусы, якія крадуць паролі ў аховы махлярства. Стылерам можа быць як і рассыланне спама, так і размешчаныя ў інтэрнэце вірусныя файлы. Напрыклад, махляр размяшчае на YouTube навучальнае відэа «Як устанавіць Photoshop». Злачынец прымацоўвае ў апісанне да відэа спасылку на файл з актывацыяй ключа для Photoshop. У апісанні ён піша, што для паспяховай актывацыі ключа неабходна адключыць антывірус на камп'ютары. У момант адключэння антывірусу адбываецца ўцечка захаваных пароляў з браўзера. Пры праніканні на камп'ютар такога віруса злачынцы глядзяць, у якіх плацёжных сістэмах і на якіх біржах чалавек зарэгістраваны, пасля чаго крадуць усе грошы.

Фішынг — гэта від інтэрнэт-махлярства, з дапамогай якога зламысныкі спрабуюць атрымаць канфідэнцыяльную інфармацыю карыстальнікаў, такую як паролі, логіны, даныя банкаўскай карткі.

Фішынгавыя схемы арыентаваны на чалавечую няўважлівасць і добра працуюць на інтэрнэт-пляцоўках па продажы рэчаў і паслуг. Уявіць, напрыклад, сайт «Аеіта», дзе махляр размяшчае аб'яву аб продажы, а затым просіць пакупніка перайсці ў іншы месенджар, дзе высылае яму спасылку для аплаты тавару. Сайт аказваецца падробленым: ён запамінае даныя банкаўскай карты і спісвае сродкі. Часта пры фішынгу кіберзлачынцы выкарыстоўуць тэрміновасць. Не даючы патэнцыйнай ахвяры разгледзець сайт, яны патрабуюць як мага хутчэй аплаціць. Яны пагражаюць прадаць тавар іншаму пакупніку або павысіць на яго цану.

Інтымны шантаж разлічаны на даверлівых карыстальнікаў сацыяльных сетак і сайтаў знаёмстваў. У акаўнт да карыстальніка дадаецца махляр, як правіла, пад чужым імем і фотаздымкамі. Ён хутка ідзе на збліжэнне, прапануючы абмен фатаграфіямі або інтым-відэа, пасля чаго пагражае перасласць перапіску сябрам і блізкім. Спалоханая ахвяра шантажу адпраўляе штомесяц грошы ашуканцам, ратуючы сваю рэпутацыю.

Навучыцеся казаць «не» незнаёмцам і трымайце пад рукой тэлефон банка

Каб пазбегнуць непрыемных сітуацый, пералічаных вышэй, необходна ведаць і прытрымлівацца простых правілаў бяспекі. Наш эксперт раіць:

— Для таго каб пазбегнуць крадзяжу грашовых сродкаў з банкаўскай карткі, варта падключыць смс-абвесткі па аперацыях і не перадаваць даныя банкаўскай карты старонняім асобам. Для большай бяспекі для асобных плацяжоў необходна выкарыстоўваць розныя карткі. Напрыклад: на адну карту атрымліваць зарплату, з дапамогай іншых аплачваць пакупкі ў інтэрнэце. Важна ведаць, што банк практычна не тэлефануе сам. Калі няма ўпэўненасці, што званок паступае менавіта з банка, то лепш завяршыць уваходны званок і ператэлефанаваць у банк самастойна. Калі вы ўсё ж знялі трубку, лепш хутчэй спыніць размову з ашуканцамі, а калі ўцечка даных ужо адбылася — трэба патэлефанаваць у банк і паведаміць ім пра гэта.

Чатыры правілы па ахове смартфона

1. Па словах нашага эксперта, пры ўстанаўцы мабільнага дадатку необходна праверацьу наладах, да якіх даных яно запытвае доступ і з якой мэтай. Калі дадатак з надвор'ем запытвае доступ да тэлефоннай кнігі, то тэта трывожны званок.

2. Не варта ўсталёўваць дадатак праз браўзер і іншыя крамы дадаткаў, акрамя афіцыйных — Google Play і App Store. У афіцыйных крамах дадатак праходзіць строгую мадэрацыю і спампаваць адтуль дадатак з прысвоі практычна немагчыма. Памятаеце: сэканоміце на капейку, а страціць у выніку можаце ўсе грошы.

3. Рэгулярнае абнаўленне аперацыйнай сістэмы дапамажа ў барацьбе з зараженнем вірусамі.

4. Выкарыстанне sim-карт, зарэгістраваных на ўласныя пашпартныя даныя, дапаможна пазбегнуць страты доступу да банкаўскіх картак і акаўнтаў у сацыяльных сетках. Для большай бяспекі на sim-карту необходна паставіць пін-код.

Меры бяспекі ў інтэрнэце

Дырэктар правайдара адзначыў, што пры аплаце тавару на інтэрнэт-пляцоўках необходна звяртаць увагу на URL сайта ў адрасным радку. Калі прадавец просіць перайсці ў месенджар і дасылае спасылку на аплату, то рэкамендуецца пераходзіць па незнаёмай спасылцы, тым больш уводзіць даныя банкаўскай карткі і праводзіць аплату.

Калі па электронай пошце дасылаюць файлы, то необходна праверацьх праз анлайн-антывірус і толькі пасля гэтага адкрываць і спампоўваць. Не варта рабіць выключэнне, нават калі файл даслаў знаёмы кантакт: ашуканцы часта падрабляюць e-mail блізкіх, замяняючы літаральна адну літару. Гэтага дастаткова, каб чалавек няўважліва прачытаў адрас кантакта і запампаваў вірус на камп'ютар. Дарэчы, не рэкамендуецца выкарыстанне торэнтаў і спампоўванне бясплатных файлаў з незнаёмых сайтаў.

Коратка і проста — гэта зусім не пра паролі. Наадварот, стварэнне доўгіх і складаных пароляў, адключэнне функцыі захавання пароля ў браўзерах дапаможа пазбегнуць уцечкі пароляў і наступных узломаў.

Асабліва ўважлівым трэба быць у сацсетках. Пазбегнуць узлому акаўнтаў там дапаможа двухфактарная аўтэнтыфікацыя. Гэта сістэма доступу з падвойным пацвярджэннем асобы. Для ўваходу ў сістэму необходна не толькі ўвесці пароль і лагін, але і ўвесці код пацвярджэння, які прыходзіць на тэлефон.

А каб не патрапіць на «клубнічны» шантаж, не рэкамендуецца высылаць інтымныя фота ў сацыяльных сетках нават добра знаёмым людзям. А раптам вы пасварыцеся...

Сяргей КУРКАЧ.

ФРАНСАБАНК FRANSABANK

«Франсабанк» Открытое акционерное общество
Республика Беларусь, г. Минск, пр-т Независимости, 95А
тел. (017) 389 36 36, факс (017) 389 36 37
office@fransabank.by www.fransabank.by

Финансовая отчетность за 2020 год
с аудиторским заключением независимой аудиторской организации

Отчет о финансовом положении на 31 декабря 2020 г.

(в тысячах белорусских рублей)

	Прим.	2020 год	2019 год
Активы			
Денежные средства и счета в Национальном банке Республики Беларусь	5	26 924	31 401
Средства в кредитных организациях	6	9 887	10 650
Кредиты клиентам	7	87 633	78 569
Инвестиционные ценные бумаги, оцениваемые по ССПСД	8	29 749	22 842
Инвестиционные ценные бумаги, оцениваемые по амортизированной стоимости	9	1 264	7 937
Основные средства, нематериальные активы и активы в форме права пользования	10	17 166	16 785
Текущие активы по налогу на прибыль		319	89
Отложенные активы по налогу на прибыль	11	1 190	1 018
Прочие активы	12	858	1 080
Итого активы		**174 990**	**170 371**
Обязательства			
Средства кредитных организаций	13	1 650	–
Средства клиентов	14	95 963	106 019
Выпущенные долговые ценные бумаги	15	8 162	–
Прочие обязательства	12	2 539	2 292
Субординированный заем	16	20 265	16 694
Итого обязательства		**128 579**	**125 005**
Собственный капитал			
Уставный капитал	17	53 664	53 664
Накопленный дефицит		(7 253)	(8 298)
Итого собственный капитал		**46 411**	**45 366**
Итого собственный капитал и обязательства		**174 990**	**170 371**

Отчет о совокупном доходе за год, закончившийся 31 декабря 2020 г.

(в тысячах белорусских рублей)

	Прим.	2020 год	2019 год
Процентные доходы, рассчитанные с использованием эффективной процентной ставки		10 550	10 481
Прочие процентные доходы		322	254
Процентные расходы		(5 100)	(4 398)
Чистые процентные доходы	**19**	**5 772**	**6 337**
Расходы по кредитным убыткам	20	(1 012)	(27)
Убыток от модификации кредитов	7	(142)	(44)
Чистые процентные доходы после расходов по кредитным убыткам		**4 618**	**6 266**
Комиссионные доходы		2 385	2 497
Комиссионные расходы		(763)	(377)
Чистые комиссионные доходы	**21**	**1 622**	**2 120**
Убыток в результате прекращения признания финансовых инструментов, оцениваемых по амортизированной стоимости		(20)	–
Убыток в результате прекращения признания финансовых активов, оцениваемых по справедливой стоимости через прочий совокупный доход		(54)	–
Чистая прибыль по операциям с иностранной валютой			
- торговые операции		7 380	4 938
- переоценка валютных статей (Расходы) / восстановление резервов под обесценение по прочим операциям	20	(1 006) 50	(396) 248
Прочие доходы	22	262	157
Непроцентные доходы		**8 234**	**6 567**
Расходы на персонал	23	(5 371)	(5 205)
Амортизация	10,12	(1 331)	(1 324)
Прочие операционные расходы	23	(5 058)	(4 893)
Непроцентные расходы		**(11 760)**	**(11 422)**
Прибыль до расходов по налогу на прибыль		**1 092**	**1 411**
Расходы по налогу на прибыль	11	(47)	(151)
Чистая прибыль за год		**1 045**	**1 260**
Прочий совокупный доход		–	–
Итого совокупный доход за год		**1 045**	**1 260**

Отчет об изменениях в собственном капитале за год, закончившийся 31 декабря 2020 г.

(в тысячах белорусских рублей)

	Уставный капитал	Накопленный дефицит	Итого собственный капитал
Остаток на 1 января 2019 г.	**53 664**	**(8 772)**	**44 892**
Совокупный доход за год	–	1 260	**1 260**
Дивиденды объявленные и выплаченные	–	(786)	**(786)**
На 31 декабря 2019 г.	**53 664**	**(8 298)**	**45 366**
Совокупный доход за год	–	1 045	**1 045**
На 31 декабря 2020 г.	**53 664**	**(7 253)**	**46 411**

Отчет о движении денежных средств за год, закончившийся 31 декабря 2020 г.

(в тысячах белорусских рублей)

	Прим.	2020 год	2019 год
Денежные потоки от операционной деятельности			
Прибыль до налогообложения		1 092	1 411
Корректировки			
Формирование резервов по кредитным убыткам	20	1 012	27
Убыток от модификации договорных условий по кредитам	7	142	44
Формирование / (восстановление) резервов по прочим операциям	20	(50)	248
Амортизация основных средств, нематериальных активов, активов в форме права пользования и инвестиционного имущества	10,12	1 331	1 324
Доход от выбытия основных средств, нематериальных активов и прочего имущества		(3)	–
Курсовые разницы		1 006	396
Чистое изменение начисленных процентных доходов и расходов		74	(50)
Чистый убыток от продажи финансовых инструментов, оцениваемых по амортизированной стоимости		20	-
Чистые (прибыли) / убытки от продажи инвестиционных ценных бумаг, оцениваемых по ССПСД		54	(15)
Чистое изменение прочих начисленных доходов и расходов		(153)	38
Денежные потоки от операционной деятельности до изменений в операционных активах и обязательствах		**4 525**	**3 423**
Чистое увеличение / (уменьшение) операционных активов			
Обязательные резервы в Национальном банке Республики Беларусь	5	(79)	(431)
Средства в кредитных организациях		1 058	11
Кредиты клиентам		(1 470)	(4 326)
Прочие активы		299	(230)
Чистое увеличение / (уменьшение) операционных обязательств			
Средства кредитных организаций		1 650	(8 856)
Средства клиентов		(25 000)	36 069
Прочие обязательства		667	133
Чистые денежные потоки от операционной деятельности до налога на прибыль		**(18 350)**	**25 793**
Уплаченный налог на прибыль	11	(449)	(357)
Чистое поступление денежных средств по операционной деятельности		**(18 799)**	**25 436**
Денежные потоки от инвестиционной деятельности			
Приобретение основных средств, нематериальных активов, активов в форме права пользования и инвестиционного имущества	10,12	(1 737)	(444)
Поступления от реализации основных средств и нематериальных активов	22	-	–
Приобретение инвестиционных ценных бумаг, оцениваемых по ССПСД	8	(46 323)	(30 755)
Погашение и продажа инвестиционных ценных бумаг, оцениваемых по ССПСД	8	45 001	15 445
Приобретение инвестиционных ценных бумаг, оцениваемых по амортизированной стоимости	9	(1 929)	(149 460)
Погашение и продажа инвестиционных ценных бумаг, оцениваемых по амортизированной стоимости	9	9 127	155 879
Чистые денежные потоки от средств в инвестиционной деятельности		**4 139**	**(9 335)**
Денежные потоки от финансовой деятельности			
Дивиденды, выплаченные акционерам Банка	17	-	(786)
Поступления от выпуска собственных долговых ценных бумаг	15	13 011	–
Покупка и погашение собственных долговых ценных бумаг	15	(4 952)	(879)
Платежи по аренде	12	(681)	(505)
Чистые денежные потоки от финансовой деятельности		**7 378**	**(2 170)**
Влияние изменений обменных курсов на денежные средства и их эквиваленты		1 879	(71)
Чистое увеличение / (уменьшение) денежных средств и их эквивалентов		**(5 403)**	**13 860**
Денежные средства и их эквиваленты на начало отчетного года	5	40 572	26 712
Денежные средства и их эквиваленты на конец отчетного года	**5**	**35 169**	**40 572**

Сумма процентов, уплаченных и полученных Банком в течение года, закончившегося 31 декабря 2020 г., составила 5 080 тыс. бел. руб. и 11 002 тыс. бел. руб. соответственно.
Сумма процентов, уплаченных и полученных Банком в течение года, закончившегося 31 декабря 2019 г., составила 4 388 тыс. бел. руб. и 10 474 тыс. бел. руб. соответственно.

Подписано и утверждено к выпуску от имени Правления Банка:

Омельянчик Д.И. Председатель Правления

Дорофей Т.В. Главный бухгалтер

1 июня 2021 г.

УНП 100755021

Ernst & Young LLC
Kiary Tsetkin str., 51A, 15th floor
Minsk, 220004, Republic of Belarus
Tel.: +375 (17) 240 4242
Fax: +375 (17) 240 4241
www.ey.com

ООО «Эрнст энд Янг»
Республика Беларусь, 220004, Минск
ул. Кнары Цеткин, 51А, 15-й этаж
Тел.: +375 (17) 240 4242
Факс: +375 (17) 240 4241

Аудиторское заключение независимой аудиторской организации по финансовой отчетности «Франсабанк» Открытого акционерного общества за период с 1 января по 31 декабря 2020 года

Председателю Правления
«Франсабанк» Открытого акционерного общества
Г-ну Д.И. Омельянчику

Акционерам, Наблюдательному совету, Аудиторскому комитету и Правлению
«Франсабанк» Открытого акционерного общества

Мнение

Мы провели аудит финансовой отчетности «Франсабанк» Открытого акционерного общества (далее – «Франсабанк» ОАО или «Банк»), состоящей из отчета о финансовом положении по состоянию на 31 декабря 2020 года, отчета о совокупном доходе, отчета об изменениях в собственном капитале и отчета о движении денежных средств за год, закончившийся на указанную дату, а также примечаний к финансовой отчетности, включая краткий обзор основных положений учетной политики.

По нашему мнению, прилагаемая финансовая отчетность отражает достоверно во всех существенных отношениях финансовое положение Банка по состоянию на 31 декабря 2020 года, а также его финансовые результаты и движение денежных средств за год, закончившийся на указанную дату, в соответствии с Международными стандартами финансовой отчетности (МСФО).

Основание для выражения мнения

Мы провели аудит в соответствии с требованиями Закона Республики Беларусь *«Об аудиторской деятельности»*, национальными правилами аудиторской деятельности, действующими в Республике Беларусь, и Международными стандартами аудита (МСА). Наши обязанности в соответствии с этими правилами и стандартами описаны далее в разделе *«Ответственность аудитора за аудит финансовой отчетности»* нашего заключения. Мы независимы по отношению к Банку в соответствии с принятым Советом по международным стандартам этики для бухгалтеров (СМСЭБ), Международным кодексом этики профессиональных бухгалтеров (включая международные стандарты независимости) (Кодекс СМСЭБ) и этическими требованиями, применимыми к нашему аудиту финансовой отчетности в Республике Беларусь, и нами выполнены прочие этические обязанности в соответствии с этими требованиями и Кодексом СМСЭБ. Мы полагаем, что полученные нами аудиторские доказательства являются достаточными и надлежащими, чтобы служить основанием для выражения нашего мнения.

Ключевые вопросы аудита

Ключевые вопросы аудита – это вопросы, которые, согласно нашему профессиональному суждению, являлись наиболее значимыми для нашего аудита финансовой отчетности за текущий период. Эти вопросы были рассмотрены в контексте нашего аудита финансовой отчетности в целом и при формировании нашего мнения об этой отчетности, и мы не выражаем отдельного мнения по этим вопросам. В отношении указанного ниже вопроса наше описание того, как данный вопрос был рассмотрен в ходе нашего аудита, приводится в этом контексте.

Мы выполнили обязанности, описанные в разделе «Ответственность аудитора за аудит финансовой отчетности» нашего заключения, в том числе по отношению к этому вопросу. Соответственно, наш аудит включал выполнение процедур, разработанных в ответ на нашу оценку рисков существенного искажения финансовой отчетности. Результаты наших аудиторских процедур, в том числе процедур, выполненных в ходе рассмотрения указанного ниже вопроса, служат основанием для выражения нашего аудиторского мнения о прилагаемой финансовой отчетности.

Ключевой вопрос аудита	Как данный ключевой вопрос был рассмотрен в ходе нашего аудита
Определение величины резерва под ожидаемые кредитные убытки по кредитам клиентам является ключевой областью суждения руководства Банка. Выявление факторов значительного увеличения кредитного риска, включающее выявление изменения риска наступления дефолта на протяжении всего оставшегося срока действия финансового инструмента, а также определение значений вероятности дефолта и уровня потерь при дефолте являются процессом, включающим значительное использование профессионального суждения и допущений. Использование различных моделей и допущений в расчете ожидаемых кредитных убытков может существенно повлиять на уровень резерва под ожидаемые кредитные убытки по кредитам клиентам. В силу существенности сумм кредитов клиентам, а также значительного использования профессионального суждения оценка резерва под ожидаемые кредитные убытки представляет собой ключевой вопрос аудита. Информация о резерве под ожидаемые кредитные убытки по кредитам клиентам, а также подход руководства Банка к управлению кредитным риском описаны в **Примечаниях 7, 20 и 24** к финансовой отчетности.	Наши аудиторские процедуры включали в себя анализ методологии оценки резерва под ожидаемые кредитные убытки по кредитам, предоставленным юридическим и физическим лицам, тестирование средств контроля над процессом кредитования клиентов, включая тестирование контролей по учету просроченной задолженности, а также процедуры в отношении выявления факторов значительного увеличения кредитного риска и признаков обесценения кредитов. В отношении оценки резерва под ожидаемые кредитные убытки по кредитам, предоставленным юридическим и физическим лицам, мы провели анализ допущений, изучение исходных данных, использованных Банком, а также анализ моделей определения вероятности дефолта. Мы проверили классификацию кредитов по этапам кредитного качества и провели пересчет резерва под ожидаемые кредитные убытки по кредитам клиентам. Наши аудиторские процедуры также включали в себя пересчет резерва по индивидуально существенным кредитам юридическим лицам, а также кредитам, имеющим повышенный кредитный риск. Мы провели анализ финансового состояния клиентов, кредитного рейтинга, наличия просроченной и реструктуризированной задолженности, обеспеченности задолженности по кредитам. Мы проанализировали последовательность суждений руководства Банка, применяемых при расчете резерва под ожидаемые кредитные убытки по кредитам клиентам. Мы проанализировали информацию о резерве под ожидаемые кредитные убытки по кредитам клиентам, раскрытую в примечаниях к финансовой отчетности.

Ответственность руководства и Наблюдательного совета «Франсабанк» ОАО за финансовую отчетность

Руководство несет ответственность за подготовку и достоверное представление указанной финансовой отчетности в соответствии с МСФО и за систему внутреннего контроля, которую руководство считает необходимой для подготовки финансовой отчетности, не содержащей существенных искажений вследствие недобросовестных действий или ошибок.

При подготовке финансовой отчетности руководство несет ответственность за оценку способности Банка продолжать непрерывно свою деятельность, за раскрытие в соответствующих случаях сведений, относящихся к непрерывности деятельности, и за составление отчетности на основе допущения о непрерывности деятельности, за исключением случаев, когда руководство намеревается ликвидировать Банк, прекратить его деятельность или когда у руководства нет реальной альтернативы таким действиям.

Наблюдательный совет «Франсабанк» ОАО несет ответственность за надзор за процессом подготовки финансовой отчетности Банка.

Ответственность аудитора за аудит финансовой отчетности

Наши цели заключаются в получении разумной уверенности в том, что финансовая отчетность в целом не содержит существенных искажений вследствие недобросовестных действий или ошибок, и в выпуске аудиторского заключения, содержащего наше мнение. Разумная уверенность представляет собой высокую степень уверенности, но не является гарантией того, что аудит, проведенный в соответствии с требованиями Закона Республики Беларусь *«Об аудиторской деятельности»*, национальными правилами аудиторской деятельности, действующими в Республике Беларусь, и Международными стандартами аудита, всегда выявит существенное искажение при его наличии. Искажения могут быть результатом недобросовестных действий или ошибок и считаются существенными, если можно обоснованно предположить, что по отдельности или в совокупности они могли бы повлиять на экономические решения пользователей, принимаемые на основе этой финансовой отчетности.

В рамках аудита, проводимого в соответствии с требованиями Закона Республики Беларусь *«Об аудиторской деятельности»*, национальными правилами аудиторской деятельности, действующими в Республике Беларусь, и Международными стандартами аудита, мы применяем профессиональное суждение и сохраняем профессиональный скептицизм на протяжении всего аудита. Кроме того, мы выполняем следующее:

- выявляем и оцениваем риски существенного искажения финансовой отчетности вследствие недобросовестных действий или ошибок; разрабатываем и проводим аудиторские процедуры в ответ на эти риски; получаем аудиторские доказательства, являющиеся достаточными и надлежащими, чтобы служить основанием для выражения нашего мнения. Риск необнаружения существенного искажения в результате недобросовестных действий выше, чем риск необнаружения существенного искажения в результате ошибок, так как недобросовестные действия могут включать сговор, подлог, умышленный пропуск, искаженное представление информации или действия в обход системы внутреннего контроля;
- получаем понимание системы внутреннего контроля, имеющей значение для аудита, с целью разработки аудиторских процедур, соответствующих обстоятельствам, но не с целью выражения мнения об эффективности системы внутреннего контроля Банка;
- оцениваем надлежащий характер применяемой учетной политики и обоснованность оценочных значений, рассчитанных руководством, и раскрытия соответствующей информации;
- делаем вывод о правомерности применения руководством допущения о непрерывности деятельности, и, на основании полученных аудиторских доказательств, вывод о том, имеется ли существенная неопределенность в связи с событиями или условиями, которые могут вызвать значительные сомнения в способности Банка продолжать непрерывно свою деятельность. Если мы приходим к выводу о наличии существенной неопределенности, мы должны привлечь внимание в нашем аудиторском заключении к соответствующему раскрытию информации в финансовой отчетности или, если такое раскрытие информации является ненадлежащим, модифицировать наше мнение. Наши выводы основаны на аудиторских доказательствах, полученных до даты нашего аудиторского заключения. Однако будущие события или условия могут привести к тому, что Банк утратит способность продолжать непрерывно свою деятельность;
- проводим оценку представления финансовой отчетности в целом, ее структуры и содержания, включая раскрытие информации, а также того, представляет ли финансовая отчетность лежащие в ее основе операции и события так, чтобы было обеспечено их достоверное представление.

Мы осуществляем информационное взаимодействие с Наблюдательным советом и Аудиторским комитетом «Франсабанк» ОАО, доводя до их сведения, помимо прочего, информацию о запланированном объеме и сроках аудита, а также о существенных замечаниях по результатам аудита, в том числе о значительных недостатках системы внутреннего контроля, если мы выявляем таковые в процессе аудита.

Мы также предоставляем Наблюдательному совету и Аудиторскому комитету «Франсабанк» ОАО заявление о том, что мы соблюдали все соответствующие этические требования в отношении независимости и информировали этих лиц обо всех взаимоотношениях и прочих вопросах, которые можно обоснованно считать оказывающими влияние на независимость аудитора, а в необходимых случаях – о действиях, осуществленных для устранения угроз, или принятых мерах предосторожности.

Из тех вопросов, которые мы довели до сведения Наблюдательного совета и Аудиторского комитета «Франсабанк»ОАО, мы определяем вопросы, которые были наиболее значимыми для аудита финансовой отчетности за текущий период, и которые, следовательно, являются ключевыми вопросами аудита. Мы описываем эти вопросы в нашем аудиторском заключении, кроме случаев, когда публичное раскрытие информации об этих вопросах запрещено законом или нормативным актом, или когда в крайне редких случаях мы приходим к выводу о том, что информация о каком-либо вопросе не должна быть сообщена в нашем заключении, так как можно обоснованно предположить, что отрицательные последствия сообщения такой информации превысят общественную значимую пользу от ее сообщения.

Руководитель, ответственный за проведение аудита, по результатам которого выпущено настоящее аудиторское заключение независимой аудиторской организации, – Лащенко П.А.

Лащенко П.А.
Партнер, FCCA
Генеральный директор
ООО «Эрнст энд Янг»

Чигилейчик Е.А.
FCCA,
Заместитель начальника отдела аудита – аудитор
ООО «Эрнст энд Янг»

1 июня 2021 года

Аудиторское заключение получил:
Председатель Правления
«Франсабанк» Открытого акционерного общества Д.И. Омельянчик

Сведения об аудируемом лице
Наименование: «Франсабанк» Открытое акционерное общество
«Свидетельство о государственной регистрации № 50, выданное Национальным банком Республики Беларусь 5 октября 1994 года.
Местонахождение: 220012, Республика Беларусь, г. Минск, пр-т Независимости, 95А.

Сведения об аудиторской организации
Наименование: Общество с ограниченной ответственностью «Эрнст энд Янг»
Зарегистрировано 7 апреля 2005 года в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей за № 190616051.
Является членом Аудиторской палаты с 26 декабря 2019 года.
Регистрационный номер записи аудиторской организации в аудиторском реестре – 10051, дата включения в аудиторский реестр – 1 января 2020 года.
Местонахождение: 220004, Республика Беларусь, г. Минск, ул. Кнары Цеткин, 51а, 15-й этаж.

ДЭПАРТАМЕНТ ПА КАНТРОЛІ НАД БАЛЕРАМ Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь
ЗАБЕРАНА
Тыпаграфія

КРАТКАЯ ИНФОРМАЦИЯ
об эмиссии жилищных облигаций четвертого выпуска

Общества с ограниченной ответственностью «СЕТКО РЕЗИДЕНШЛ»

1. Полное и сокращенное наименование эмитента:
на белорусском языке: полное – Таварыства з абмежаванай адказнасцю «СЕТКО РЭЗІДЭНШЛ»; сокращенное – ТАА «СЕТКО РЭЗІДЭНШЛ»;
на русском языке: полное – Общество с ограниченной ответственностью «СЕТКО РЕЗИДЕНШЛ» (далее — Эмитент); сокращенное – ООО «СЕТКО РЕЗИДЕНШЛ».

2. Место нахождения (юридический адрес): Республика Беларусь, 220062, г. Минск, ул. Притыцкого, дом 48, помещение 2, помещение 2-2, телефон 8 (017) 373-18-13, факс 8 (017) 270-60-00; электронный адрес (e-mail): setko_residential@bnk-estate.by. Почтовый адрес: Республика Беларусь, 220069, г. Минск, пр-т Дзержинского, дом 5, офис 4705.

Эмитент не имеет официального сайта в глобальной компьютерной сети Интернет.

3. Эмитент зарегистрирован Минским городским исполнительным комитетом (далее – Мингорисполком) 10 июля 2020 г. в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей за номером 192827731.

Эмитент создан в результате реорганизации ООО «Сетко интернешнл» в форме выделения. Эмитент является правопреемником ООО «Сетко интернешнл» по выделенным обязательствам согласно разделительному балансу. С момента государственной регистрации Эмитента, созданного в результате реорганизации ООО «Сетко интернешнл» в форме выделения, у Эмитента возникает право собственности на имущество, активы, переданные ему по разделительному балансу.

4. Основной вид деятельности Эмитента – реализация проектов, связанных со строительством зданий.

5. Решение о четвертом выпуске жилищных облигаций принято и утверждено Общим собранием участников Эмитента, протокол № 01-05/2021 эм от 14 мая 2021 года.

6. Денежные средства при размещении жилищных облигаций настоящего выпуска упачкованном порядке, установленном законодательством, в безналичной форме, в белорусских рублях, на расчетный счет Эмитента № BY29PJCB30120634391010000933 в «Приорбанк» ОАО, ЦБУ № 100, БИК PJCBBY2X.

7. Депозитарием Эмитента является профессиональный участник рынка ценных бумаг ЗАО «ЛИДЕРИНВЕСТ»; зарегистрирован Мингорисполкомом 19 марта 2014 г. за номером 190304686; специальное разрешение (лицензия) № 02200/5200-124-1157 на осуществление профессиональной и биржевой деятельности по ценным бумагам, выданное Министерством финансов Республики Беларусь; место нахождения: Республика Беларусь, г. Минск, ул. Янки Мавра, д. 41, комн. 512, пом. 4; телефон/факс: +375 (17) 2-217-207; электронный адрес (e-mail): post@leader.by.

8. Облигации четвертого выпуска – жилищные, именные, бездокументарные (в виде записей на счетах), бездоходные, конвертируемые.

Объем выпуска – 6 280 000 (шесть миллионов двести восемьдесят тысяч) белорусских рублей.

Количество – 2 000 (две тысячи) штук.

Номинальная стоимость облигаций – **3 140 (три тысячи сто сорок)** белорусских рублей и имеет эквивалент, равный одному квадратному метру общей площади жилого помещения в жилом доме № 1.3 в составе объекта «Жилой комплекс с объектами социально-общественного назначения по ул. Тимирязева в г. Минске» 1-я очередь строительства (далее – Объект строительства).

Доход по облигациям не начисляется и не выплачивается.

9. Целью эмиссии облигаций (далее по тексту – совокупно именуемых – Облигации» и по отдельности – «Облигация») является привлечение денежных средств юридических и (или) физических лиц, резидентов и (или) нерезидентов Республики Беларусь, в первую очередь, для строительства жилого дома № 1.3 в составе Объекта строительства (далее – Жилой дом), объектов инфраструктуры (в том числе конструкций, инженерных сетей, сооружений, благоустройства, необходимых для функционирования Жилого дома), для финансирования хозяйственной деятельности Эмитента, связанной с выполнением функций заказчика, а во вторую очередь – для пополнения оборотных средств Эмитента, в том числе возмещение произведенных затрат на строительство, с возможностью временного размещения привлекаемых денежных средств в банковские вклады (депозиты). Привлеченные путем эмиссии Облигаций денежные средства будут использованы в соответствии с целью их эмиссии.

Проектная документация на Жилой дом утверждена приказом директора ООО «Сетко интернешнл» № 10 от 02.12.2019 г., имеется положительное заключение государственной экспертизы архитектурного проекта – Экспертное заключение РУП «Главгосстройэкспертиза» № 643-15/19 от 29.11.2019 г.

Жилой дом запроектирован 3-секционным, на 50 квартир, с 5 жилыми этажами и нижним техническим этажом, расположенным над открытым гаражом-стоянкой. Здание прямоугольной формы. Кровля – плоская рулонная с организованным внутренним водостоком. На уровне первого этажа под зданием размещается открытый гараж-стоянка на 32 м/места, места хранения велосипедов.

Общая площадь жилого здания составляет 6 304,39 м², в том числе общая площадь квартир – 5 141,11 м². Общая площадь гаража-стоянки – 1 077,14 м².

Конструктивная форма Жилого дома – монолитный железобетонный каркасно-связевый каркас с наружными стенами из керамических блоков поризованные пустотелых с наружным утеплением из минераловатных плит.

Наружная отделка стен – покраска фасадными красками по декоративной штукатурке, акриловая штукатурка с имитацией кирпичной кладки.

Нормативный срок строительства Жилого дома составляет 27 месяцев, предполагаемая дата приемки в эксплуатацию Жилого дома – 10 декабря 2022 г.

Основаниями для проектирования и строительства Жилого дома являются:
- решение Мингорисполкома от 19 декабря 2019 г. № 4028;
- решение Мингорисполкома от 24 марта 2020 г. № 1149;
- решение Мингорисполкома от 19 ноября 2020 г. № 3740;
- решение Мингорисполкома от 31 декабря 2020 г. № 4201;
- свидетельство (удостоверение) № 500/1776-301 от 27.10.2020 г. о государственной регистрации перехода права аренды на земельный участок, правообладатель – Эмитент;
- свидетельство (удостоверение) № 500/706-5512 от 14.12.2020 г. о государственной регистрации создания земельного участка на основании выделения вновь образованного земельного участка, возникновения права аренды на земельный участок, правообладатель – Эмитент.

10. Выпуск Облигаций зарегистрирован Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов 1 июля 2021 г.

Государственный регистрационный номер 5-200-02-4333.

11. Эмитент осуществляет эмиссию Облигаций в соответствии с подпунктом 1.7 пункта 1 Указа Президента Республики Беларусь от 28 апреля 2006 г. № 277 «О некоторых вопросах регулирования рынка ценных бумаг» (далее – Указ № 277). Исполнение обязательств Эмитента по Облигациям обеспечено поручительством на общую сумму 6 280 000 (шесть миллионов двести восемьдесят тысяч) белорусских рублей.

Исполнение обязательств Эмитента по 890 Облигациям обеспечено поручительством Общества с ограниченной ответственностью «ТАПАС ПЛЮС» (далее – Поручитель 1) (юридический адрес: Республика Беларусь, 220049, г. Минск, ул. Кнорина, 17, 4-й этаж, офис 19, почтовый адрес: 220049, г. Минск, ул. Кнорина, 17, 4-й этаж, УНП 190976309) в соответствии с договором о предоставлении поручительства от 14.05.2021 г. № б/н (далее – Договор 1).

Поручитель 1 принимает на себя безусловное и безотзывное обязательство солидарно с Эмитентом исполнить обязательства перед владельцами 1 110 Облигаций в объеме 2 794 600 (два миллиона семьсот девяносто четыре тысячи шестьсот) белорусских рублей в случае неисполнения либо ненадлежащего исполнения данных обязательств Эмитентом.

Исполнение обязательств Эмитента по 1 110 Облигациям обеспечено поручительством Общества с ограниченной ответственностью «Белкомплектэнерго-3» (далее – Поручитель 2) (юридический адрес: Республика Беларусь, 223050, Минская обл., Минский р-н, аг. Колодищи, ул. Чкалова, 37, пом. 7, почтовый адрес: 220049, г. Минск, ул. Кнорина, 17, 4-й этаж, УНП 691787190) в соответствии с договором о предоставлении поручительства от 14.05.2021 г. № б/н (далее – Договор 2).

Поручитель 2 принимает на себя безусловное и безотзывное обязательство солидарно с Эмитентом исполнить обязательства перед владельцами 1 110 Облигаций в объеме 3 485 400 (три миллиона четыреста восемьдесят пять тысяч четыреста) белорусских рублей в случае неисполнения либо ненадлежащего исполнения данных обязательств Эмитентом.

12. Размещение Облигаций осуществляется путем проведения открытой продажи на неорганизованном рынке. Покупателями Облигаций могут быть юридические и (или) физические лица, резиденты и (или) нерезиденты Республики Беларусь (далее – Покупатели Облигаций).

Дата начала размещения Облигаций: **7 июня 2021 г.**

Дата окончания размещения Облигаций: **21 декабря 2023 г.**, если иная дата не будет определена Общим собранием участников Эмитента по порядке и сроки, установленные законодательством о ценных бумагах. Срок открытой продажи Облигаций может быть сокращен также в случае полного размещения всего объема выпуска Облигаций.

Отношения между сторон оформляются:
- договором с Эмитентом, заключенным в простой письменной форме, предусматривающим обязательства Эмитента по строительству жилого помещения в Жилом доме владельцу Облигаций, а также содержащим иные существенные условия в соответствии с законодательством (далее – договор с Эмитентом);
- договором купли-продажи (размещения) Облигаций, который имеют право заключать Покупатели Облигаций, заключившие договор с Эмитентом.

Для заключения договора с Эмитентом и договора купли-продажи (размещения) Облигаций Покупатели Облигаций должны обратиться к Эмитенту по адресу: **220049, г. Минск, ул. Кнорина, 17, 1-й этаж, офис 109** в течение срока размещения Облигаций ежедневно (за исключением выходных дней (субботы и воскресенья), государственных праздников и праздничных дней, установленных и объявленных нерабочими в соответствии с законодательством) **с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 18.00**.

Открытая продажа Облигаций осуществляется по договорной цене, определяемой Эмитентом в зависимости от ситуации на рынке строительства и недвижимости на момент продажи Облигаций, а также исходя из соотношения спроса и предложения на рынке данных Облигаций. При этом максимально допустимая цена размещения Облигации – **4 485 (четыре тысячи четыреста восемьдесят пять)** белорусских рублей.

13. Срок обращения Облигаций – 935 календарных дней (с 7 июня 2021 г. по 29 декабря 2023 года).

14. Эмитент осуществляет досрочное погашение всего выпуска Облигаций или его части в случаях, установленных законодательством о ценных бумагах.

Эмитент также вправе принять решение о досрочном погашении Облигаций: выкупленных на условиях, указанных в Проспекте эмиссии жилищных облигаций четвертого выпуска (далее – Проспект эмиссии); в случае ввода Жилого дома в эксплуатацию ранее даты начала погашения Облигаций, указанной в пункте 15 настоящего документа; в случае проведения конвертации Облигаций до даты окончания срока обращения Облигаций.

15. Дата начала погашения Облигаций – 29 декабря 2023 г.

Правом на получение жилого помещения в Жилом доме либо номинальной стоимости Облигаций при погашении (досрочном погашении) Облигаций обладают лица, имеющие действующий договор с Эмитентом, исполняющие обязательства по договору с Эмитентом и указанные в реестре владельцев Облигаций, сформированном депозитарием Эмитента:
- для целей погашения Облигаций – на 22 декабря 2023 г.;
- для целей досрочного погашения Облигаций – за 5 рабочих дней до установленной Эмитентом даты досрочного погашения Облигаций.

16. Ознакомиться с Проспектом эмиссии можно ежедневно (за исключением выходных дней (субботы и воскресенья), государственных праздников и праздничных дней, установленных и объявленных нерабочими в соответствии с законодательством) с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 18.00 в месте продажи Облигаций, указанном в пункте 12 настоящего документа. Лицо, знакомящееся с Проспектом эмиссии, вправе читать и делать выписки из предоставленного документа.

Директор А.А. Сидоренко

Главный бухгалтер Т.В. Коробкина

«БАБУЛЯ МАГІЛЫ НЕ МАЕ...»

ДЗЕД-ПАДПОЛЬШЧЫК

Калі яго не стала, Ірыне Даўгале было ўсяго два гады. Натуральна, што дзеда-падпольшчыка яна не памятае. Не магла пра яго добра расказаць і маці Ірыны: ёй было таксама два, калі бацька пайшоў у падполле. А пасля вайны на гэтую тэму асабліва не прынята было гаварыць — былі іншыя клопаты. Аднак дэпутат пайшла па іншым шляху. Інфармацыю пра падпольную дзейнасць свайго дзеда адшукала ў Беларускім дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Аказалася, што, будучы інструктарам Лепельскага падпольнага райкама КП(б)Б, Павел Хацько са сваім падраздзяленнем удзельнічаў у многіх аперацыях і баях. Дакументы сведчаць, што «як палітрук, ён смела і рашуча змагаўся з ненавісным ворагам, захапляючы і натхняючы на подзвігі сваіх падначаленых. Асабліва адзначыўся на аперацыі пры налёце на нямецкі гарнізон, які знаходзіўся ў вёсцы Стагі за два кіламетры ад Лепеля. Будынак, у якім знаходзіўся гарнізон, быў абстраляны ўраганным агнём, дзе было шмат забітых і параненых немцаў. На балышаку Гомель — Пышна было спалена 4 масты. Будучы інструктарам Лепельскага падполля, правёў 40 сходаў у вёсках. Актыўна распаўсюджваў сярод насельніцтва савецкую літаратуру. Арганізаваў 11 падпольных партыйных арганізацый...»

Скупыя, сціплыя радкі з узнагародных лістоў, за якімі, безумоўна, — подзвіг чалавека. За падпольную дзейнасць Павел Хацько быў узнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі, медалём «За баявыя заслугі».

ЗБЕРАГЛА ДЗЯЦЕЙ

Да вайны сям'я Хацько жыла ў вёсцы Радунь, што на Лепельшчыне. Гаспадар быў старшынёй сельскага Савета. Жылі па тым часе нядрэнна — шмат працавалі. У сям'і раслі чатыры дачушкі: Клаўдзія, Аліна, Ніна і Людміла. Вайна ўварвалася ў мірнае жыццё, абарвала ўсе планы...

Павел Хацько літаральна ў першыя дні сышоў у падполле. Ганна Сцяпанаўна разам з дзяўчатамі засталася ў вёсцы. Жыццё пры немцах было няпростае. Асабліва лютавалі гітлераўцы, калі савецкія войскі адзін за адным пачалі вызваляць беларускія гарады.

Калі на Лепельшчыне пачалася блакада, Ганна Хацько ўзяла дзяцей, карову і пайшла ў лес. «Падчас чарговай бамбёжкі яны схаваліся ў яму, бабуля закрыла дзяцей рукой, яе саму моцна параніла ў плячо, — расказавае Ірына Даўгала. — Кроў, як успамінае цётка, ішла фантанам, дзеці моцна спужаліся. На шчасце, іх хутка знайшлі партызаны, якія адвезлі бабулю на падводзе ў партызанскі шпіталь. Там яны сустрэліся з дзедам. Ён арганізаваў ім каня, і Ганну Сцяпанаўну з дзецьмі павезлі дахаты».

Праўда, дадому яны не дабраліся. На падводзе ехалі жанчына і дзве малодшыя дачкі, старэйшыя ішлі пешшу. На досвіту пад'ехалі да ракі. Ганна Хацько ўзяла малодшую дачку на руку (другая была падвязана), на кабыле сядзела Ніна. Старэйшыя ў гэтай мітусні згубіліся... Так і спрабавалі перайсці вадаём, як раптам кабыла пачала тануць, а разам з ёй, вядома, і дзяўчынка. Людзі не разгубіліся і выцягнулі іх на бераг. Уся рака была ў трупах...

На падводу паклалі параненага партызана і пайшлі далей. Спынілі на ўзлеску, як раптам іх акружылі немцы. Мужчын, а таксама тых, у каго знайшлі медыкаменты, адразу расстралялі. Астатніх паставілі ў ланцуг, і людзі, ужо развітваючыся з жыццём, нерухома прасталялі так да вечара. На шчасце, іх адпусцілі і загналі ў хлеў найбліжэйшай вёскі. Людзі былі ўпэўнены: іх спаляць. Аднак і тут, як кажуць, Бог сцярог. Раніцай жыхароў выпусцілі, спалілі некалькі хат і пагналі ва Ушачы. Там, у вялікім будынку без даху, Ганна Хацько з малодшымі дочкамі сустрэлі старэйшых дзяўчат.

— Ганна Сцяпанаўна прасіла ў людзей хоць што-небудзь паесці: на ёе плячах — чатыры галодныя раты, — расказвае Ірына Даўгала. — Але адкуль у каго была тая ежа! Ранкам большую частку людзей адправілі ў канцлагер, астатніх, у тым ліку бабулю, цётак і маму, прыгналі ў нейкую вёску, дзе ў адну хату размясцілі па пяць сем'яў. Есці не было чаго. Дзеці пабіраліся. Пайшоў тыф. Але маіх хвароба абмінула.

Праз некалькі дзён, баючыся захварэць, Ганна Хацько забрала дзяцей і пайшла ў сваю вёску — у Радуні жылі яе бацькі. Але там было цесна, і адна сям'я іх пусціла жыць у другую палову хаты. Плячо ніяк не зажывала. Жанчына хадзіла ў нямецкі шпіталь па лекі, таемна прыносіла іх і для партызан. З сабой яна часта брала Людмілу: убачыўшы малую, людзі часта давалі паесці. Адночы Ганну схапілі немцы. Тым часам маленькая Люда сядзела на лаўцы і ела хлеб з маслам, якім яе пачаставаў урач. Калі забіралі маму, дзяўчынка пачала крычаць. Ганна не падала выгляду, што ведае яе: жанчына не хацела, каб забралі і малую.

— Бабулю пасадзілі ў турму: відаць, нехта выдаў, што яе муж — падпольшчык, — мяркуе парламентарый. — Цётка Аліна двойчы наведвала яе. Адзін раз удалося ўбачыцца. Клапацілася перайсці вадаём, як раптам кабыла пачала тануць, а разам з ёй, вядома, і дзяўчынка. Людзі не разгубіліся і выцягнулі іх на бераг. Уся рака была ў трупах...

* * *

Да вызвалення Беларусі заставаліся лічаныя дні... Чатыры сястрычкі пасяліліся ў дзядулі. Старэйшая, Клаўдзія, узяла на сябе ўвесь клопат па гаспадарцы, малодшым яна была за маму. Аднак, вядома, ёе ніхто не змог замяніць. Нават бацька, які вярнуўся з вайны і забраў дзяцей да сябе.

Ганны Хацько сімвалічна пазначана на помніку каля брацкага пахавання ў Лепелі. Магілы жанчына не мае... У сям'і Ірыны Даўгалы спадзяюцца, што калісьці яны яе абавязкова адшукаюць, як і даведаюцца, калі і пры якіх абставінах абарвалася жыццё дарагога для іх чалавека.

Вераніка КАНЮТА.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Каб памяталі

З небывалым энтузіязмам

Як адбывалася аднаўленне эканомікі пасля Вялікай Айчыннай вайны

Наша краіна ўрачыста і ўсенародна адзначыла 77-ю гадавіну вызвалення беларускай зямлі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Гэта яшчэ адна знакавая нагода напомніць ра вайну тым, хто люта і ўпарта ігнаруе гістарычную праўду пра гітлераўскія злачынствы і зверствы, рэжым тэрору і рабавання ўсіх рэсурсаў на беларускай зямлі.

Краіна разглядалася як адна з найважнейшых крыніц забеспячэння сельскагаспадарчай прадукцыяй групы армій «Цэнтр» і ўсяго Вермахта. Толькі прамыя народнагаспадарчыя страты склалі 75 мільярдаў рублёў (у цэнах на 1941 год), што роўнае 35 гадавым бюджэтам БССР перадваеннага ўзроўню. Акупанты спалілі і разбурылі 209 з 270 гарадоў і раённых цэнтраў, 9200 вёсак. Многія раёны былі цалкам знішчаны. Без даху над галавой засталася трэць насельніцтва. У руінах ляжалі заводы і фабрыкі, былі ўзарваны ўсе электрастанцыі, пашкоджаны тысячы кіламетраў чыгуначных пуцей.

Фашысты выселкі болыш за 100 тысяч гектараў лесу. Было разрабавана 10 тысяч калгасаў, 92 саўгасы, цалкам знішчаны іх тэхнічная і энергетычная базы. Гітлераўцы падарвалі больш за 10 тысяч прамысловых будынкаў прадпрыемстваў, амаль 90 % станкоў і прамыслоавага абсталявання вывезлі ў Германію. Так, у выніку разбурэння адной толькі фабрыкі «Магвалакно» (цяперашні завод штучнага валакна ў Магілёве) дзяржава страціла амаль 67 мільёнаў рублёў. Для сярэдзіны 1940-х гадоў сума астранамічная. Рабаванне і жорсткая эксплуатацыя народнагаспадарчага патэнцыялу краіны прывялі ее эканоміку да заняпаду і разбурэння. Шкода, прычыненая народнай гаспадарцы акупантамі за гады вайны, у 35 — 40 разоў перавышала бюджэт рэспублікі 1941 года. Па агульным узроўні развіцця эканоміка краіны была адсунута да 1928 года, а па некаторых галінах — нават да 1913-га.

Першыя МАЗы толькі што сышлі з канвеера.

Нягледзячы на імклівае прасоўванне ворага, у першыя дні вайны неймаверныя намаганнямі людзей праводзілася плануавая эвакуацыя насельніцтва і матэрыяльных каштоўнасцяў. Пры гэтым дэмантаж абсталявання, пагрузка яго ў эшалоны і адпраўка праходзілі пад бесперапыннымі варожымі абстрэламі і бамбёжкамі. Усяго з Беларусі у савецкі тыл было эвакуіравана 1,5 мільёна насельніцтва, больш за 17 000 адзінак тэхнічнага абсталявання, матэрыяльныя рэсурсы 124 прамысловых аб'ектаў саюзнага і рэспубліканскага значэння.

Аднаўленне народнай гаспадаркі краіны пасля ее вызвалення ад гітлераўцаў значна ўскладнялася тым, што яшчэ паўтара года ішла вайна, і Беларусь працягвала накіроўваць усе сродкі на патрэбы фронту. Таму, было неабходна аднавіць перш за ўсё работу тых прадпрыемстваў, у прадукцыі якой востра мелі патрэбу войскі, якія наступалі. Пасля вызвалення Беларусі людзі ўручную, з дапамогай рыдлёвак, ламоў і тачак узяліся за разбор завалаў.

Прынятыя захады далі магчымасць да канца 1944 года запусціць 176 заводаў, якія выраблялі будаўнічыя матэрыялы, перш за ўсё цэмент, цэглу, вапну, аконнае шкло, чарапіцу. Ва ўсіх раёнах рэспублікі былі створаны цагельні. Іх прадукцыйнасць дасягнула звыш трох мільёнаў цаглін на год. Са 150 даваенных беларускіх прадпрыемстваў лёгкай прамысловасці захавалася толькі Мінская фабрыка скургалантарэйных тавараў імя Куйбышава. Ва ўмовах недахопу рэсурсаў і кадраў наладжвалася работа дробных майстэрняў па вытворчасці адзення і абутку. У 1944 годзе такія майстэрні былі адкрыты ў Мінску, Гомелі, Мазыры, Магілёве, Бабруйску, Віцебску, Полацку і іншых гарадах. Аднаўляліся і буйныя аб'екты швейнай прамысловасці, у тым ліку віцебская фабрыка «Сцяг індустрыялізацыі», гомельская фабрыка імя Валадарскага і іншыя. Улічваючы, што з 70 ільнозаводаў, якія дзейнічалі да вайны, 58 аказаліся цалкам разбураныя, тэкстыльная галіна адраджалася практычна з нуля. У ее працуюцы мела патрэбу дзеючая армія (шынельнае сукно, бялізна, трыкатаж). Таму ў чэрвені 1944 года пачаліся аднаўленчыя работы на 20 ільнозаводах, у тым ліку на адным з найбуйнейшых у СССР — Аршанскім ільнокамбінаце.

У працэсе аднаўлення харчовай прамысловасці асабліва ўвага ўдзялялася мукамольна-крупянай і мясамалочнай галінам, якія забяспечвалі армію прадуктамі харчавання. Першараднае значэнне мела аднаўленне хлебазаводаў. Адступаючы, гітлераўцы хацелі падарваць найбуйнейшы ў краіне завод «Аўтамат», аднак не змаглі ажыццявіць свае задумы.

Ужо праз двое сутак пасля вызвалення Мінска прадпрыемства выпусціла першыя тоны хлеба. Да канца 1945 года ў Беларусі працавалі тольки 118 харчовых прадпрыемстваў, валавая прадукцыя якіх складала 16 % да даваеннага ўзроўню. У выніку аднаўлення прамысловая вытворчасці на момант заканчэння вайны ў рэспубліцы было ўведзена ў строй 12 тысяч прамысловых аб'ектаў, у тым ліку восем тысяч прадпрыемстваў і чатыры тысячы арцеляў дыя майстэрняў.

Складаным заставалася становішча сельскай гаспадаркі. Сярод старшынь калгасаў амаль не засталося старых і вопытных, да кіравання прыйшлі новыя людзі. У 1944 годзе значная частка калгасаў не мела магчымасцяў для правядзення першай весенняй сяўбы. Таму ў краіне істотна скарацілася пасяўныя плошчы, амаль на 40 % у параўнанні з даваеннымі. Першыя сельскагаспадарчыя работы ў 30 раёнах Віцебскай, Магілёўскай і Палескай абласцей пачаліся ў 1945 годзе, пасля таго як дзяржава выдзеліла ім тэхніку, насенне, жывёлу. Дзякуючы матэрыяльнай дапамозе, да моманту завяршэння вайны 95 % даваенных калгасаў і саўгасаў былі фактычна адноўлены, пачалі дзейнічаць тры тысячы МТС.

Нягледзячы на цяжкасці і нястачу, жыхары Беларусі з энтузіязмам выконвалі задачы па далейшым аднаўленні і пад'ёме народнай гаспадаркі. Планавыя заданні чацвёртай пяцігодкі прадугледжвалі не толькі аднаўленне даваеннага ўзроўню народнай гаспадаркі, але і новы істотны рост. Рэканструяванне эканомікі меркавалася ажыццявіць у самы кароткі тэрмін, што адначасова азначала — любой цаной, то-бок цаной найвялікшага напружання сіл народа. Гэта было ўспрынята як належнае, паколькі ліквідацыя наступстваў вайны жыццёва датычылася кожнага. Акрамя таго, перамога, атрыманая над моцным і небяспечным ворагам, падсілкоўвала ўпэўненасць народа ў будучыні, прадвызначыла яго імкненне да свядомай працы.

Леанід ПРЫШЧЭПА, кандыдат эканамічных навук, дацэнт.

Чакай мяне...

«ПАКЛАНЮСЯ І СКАЖУ, ЯК ЦЯЖКА МНЕ БЫЛО ЖЫЦЬ БЕЗ ЦЯБЕ...»

Такія шчымлівыя прызнанні атрымліваюць пошукавікі ад родных салдат і камандзіраў, якія не вярнуліся з вайны

Кажуць, што час лечыць, што ўсё забываецца. Але гэта няпраўда. Рана загойваецца, але не знікае. Для родных тых, хто не вярнуўся з Вялікай Айчыннай вайны, не мае значэння час. Ужо памерлі бацькі тых салдат, пасталелі браты і сёстры, нарадзіліся ўнукі, ужо магчыма, згубіліся і фотаздымкі герояў, рассыпаліся ад часу лісты, але дастаткова атрымаць вестку, што ён нарэшце знойдзены, як у нашчадка, які ніколі не бачыў таго салдата і, верагодна, вельмі мала што пра яго чуў, пальюцца з вачэй слёзы і так лёгка стане на сэрцы ад таго, што ўсё ж такі дачакаліся.

Здавалася, што час прыпыніўся...

У **начальніка штаба Магілёўскага абласнога гісторыка-патрыятычнага пошукавага клуба «Віккру» Святланы БАРЫСЕНКІ** ў камп'ютары ёсць асобная папка, дзе яна захоўвае лісты родных чырвонаармейцаў. Іх немагчыма чытаць без слёз. «...Мне было пяць гадоў, калі бацька пайшоў спачатку на перападрыхтоўку, а потым на вайну, — піша магілёўскім пошукавікам Грыцко Голуб з Украіны. — Маці памерла, калі мне было два гады, і мяне выхоўваў дзядуля Павел. Мы пасылалі запыты пра бацьку па ўсім Савецкім Саюзе і ў Беларусь. Але прыходзіў адзін і той жа адказ: знік без звестак. Я вельмі ўдзячны, што вы знайшлі астанкі майго бацькі. Я прыеду на перапахаванне, пакланюся яму і скажу: «Як цяжка мне было жыць без цябе...» Яшчэ ў адным лісце ўдзячныя родныя напісалі: «Наведваючы магілы прадзеда, дзеда, бацькі было вельмі крануальным. Асабліва хапіла маёму бацьку... Адчуванні былі дзіўныя. Здавалася, што час прыпыніўся...»

— Дагэтуль з намі на сувязі сваяк знойдзенага намі Нурмухамеда Магдзеева — Хаміт Магдзееў, вяшчае нас з усімі святамі, піша крануальныя лісты, якія трывожаць душу, — расказвае Святлана Барысенка. — Калі мы паведамілі яму, што знайшлі яго дзядзьку, ён прыехаў на наступны дзень. І быў бязмерна ўдзячны. Калі ты бачыш гэтых людзей, чуеш іх водгукі, разумееш, наколькі важнай справай мы займаемся.

У архіве Святланы ёсць ліст нават ад дачкі маршала Жукава, якая ў канцы 1990-х удзельнічала ў вялікім мітынгу пошукавікаў Беларусі. Яна дзякавала магілёўскім пошукавікам за іх работу.

Доўгая дарога дадому

У чэрвені на кантрольным участку расійска-беларускай граніцы Суражскага раёна Бранскай вобласці і Касцюковіцкага раёна Магілёўскай былі ўрачыста перададзены родным асабістыя рэчы і медальён чырвонаармейца Трафіма Макеева. Ён ураджэнец касцюковіцкай вёскі Ніскі. У 1941 годзе, калі яму споўнілася 18 гадоў, ён трапіў на фронт і 19-гадовым загінуў пад Ржэвам. Яго астанкі былі знойдзены пошукавым атрадам Бранскага ўпраўлення прадпрыемства «Транснафта-Дружба» падчас міжнародный пошукавай экспедыцыі «Ржэў. Калінінскі фронт».

Родныя Івана Шутава з Украіны.

— Атрад працаваў у складзе вялікага зводнага, — удакладніў **намеснік генеральнага дырэктара прадпрыемства «Транснафтапрадукт» Віталь КОБРАЛЬ.** — Знойдзены баец са шматдзетнай сям'і, трое яго братоў пайшлі на фронт, а вярнуўся толькі адзін. Трафім ліпеўскія зніклым без вестак з верасня 1943 года. Яго прозвішча было знойдзена ў гільзе патрона з-пад вінтоўкі Мосіна. Пошукавікі мяркуюць, што ён з таварышамі загінуў у выніку ўзрыву або падрыву бліндажа. Астанкі шасці чалавек ляжалі ўперамешку. Ідэнтыфікаваць іх не атрымалася, яны будуць перапахаваныя 22 чэрвеня пад Ржэвам у брацкай магіле. А вось рэчы з зямлёй з гэтага месца перадалі родным.

Падчас вялікай расійскай экспедыцыі было знойдзена парадку 400 салдацкіх медальёнаў, некаторыя з іх належалі беларусам. У Маскве спецыялісты аднавілі імёны. Імя і прозвішча Трафіма Макеева чыталіся часткова, але добра было відаць, што баец прызваны Касцюковіцкім РВК. Пошукавікі звязаліся з ваенкаматам, і хутка былі знойдзены родныя.

Для пляменніцы салдата Ларысы Рамаванай і яе дачкі Крысціны рытуал перадачы рэчаў быў вельмі хвалюючы. Крысціна, якой крыху болей за 30 гадоў, плакала разам з маці.

— Я не магу перадаць словамі свае пачуцці, — прызналася Ларыса Рамана ва. — Калі я даведалася, два дні хадзіла сама не свая. Мяне перапаўнялі гонар, жаль, радасць — усё ўперамешку. Мой бацька, які быў на тры гады маладзейшы за Трафіма, лічыў яго зніклым без вестак. А тут прайшло амаль 80 гадоў, і чалавек знайшоўся. Гэта вельмі вялікая радасць. На жаль, бацька памёр у 2008 годзе. Яшчэ адзін іх брат Канстанцін дагэтуль лічыцца прапаўшым без вестак.

Рэчы сям'я вырашала перадаць у музей, а на памяць пакінуць толькі дзіцячы малюнак, які родным падарылі на перапахаванні. Там намаляваны салдат каля помніка і напісана: «Дзякуй за тое, што я дома». «Паколькі ў нас няма фота дзядзькі, для нас гэта будзе замест фота», — удакладніла пляменніца.

Пошук — справа тонкая

Сёлета, падчас пошукавых работ Магілёўскага абласнога гісторыка-патрыятычнага пошукавага клуба «Віккру» ў Шклоўскім раёне на месцы баёў 110-й тульскай дывізіі **камандзіру групы «13» Уладу СЦЕПАНЦОВУ** і пошукавіку Арцёму Цхінскаму пашчасціла знайсці ў раскоце каля вёскі Аўгустова астанкі двух байцоў разам з падпіснымі асабістымі рэчамі — біклагай і падсумкамі. На адным падсумку добра чыталася прозвішча Конаў М. М. На другім подпіс быў крыху горшы, але дубляваўся больш выразна на біклазе — Шулаеў. На жаль, рэчы не медальёны і не з'яўляюцца аргументам для таго, каб гэтыя імёны былі ўвекавечаныя. Але пошукавікі шукаюць да апошняга.

— Атрымалася выйсці на пляменніка Уладзіміра Конава з Тульскай вобласці, зараз прапрацоўваем гэтае пытанне, — адзначае Улад Сцепанцоў. — Дапамог кіраўнік пошукавага аб'яднання «Дзедаслаўль» з Кірэеўскага раёна Аляксей Палуніч, які сумесна з рэдактарам газеты «Маяк» знайшоў яго.

Улад расказвае, што ў пошукаў родных чырвонаармейцаў бывае задзейнічана шмат розных людзей. Дапамагаюць пошукавікі, ваенкаматы, звычайныя актывісты. Урэзалася ў памяць гісторыя з чырвонаармейцам Іванам Шутавым трохгадовай даўніны. Дакладней, знаёмства з яго ўкраінскай раднёй. Было так шмат слёз, эмоцый, менавіта шчырых, што пошукавік у той момант адчуваў вялікі гонар за тое, чым займаецца.

— Пляменніца расказвала, што маці Івана Шутава ўсё свае жыццё шукала сына, але так і не знайшла, — згадвае сураэмоўніца. — А яшчэ пра апошні яго ліст, дзе ён прасіў родных выслаць яму на фронт што-небудзь салодкага і табаку.

Пошук — наогул ювелірная работа. **Пошукавік атрада «Сірыус» Аляксей МІРОНЕНКА** расказвае, што часам прыходзіцца распутваць тыя клубок, што можна кнігі пісаць. За гэты час абязлічаныя астанкі набываюць выгляд канкрэтнага чалавека, пра якога ты амаль усё ведаеш. Так было з Мікалаем Грынянкам, які загінуў у 1941-м. Прызваны ён быў у Смаленскай вобласці, а родныя знайшлісяна Урале.

— Наогул, гэта была неверагодная гісторыя, — расказвае Аляксей. — Спачатку была біклага і на ёй было выбіта «Ант». Спрабаваў шукаць чалавека з такім прозвішчам, але безвынікова. Медальён наогул быў з пустой паперкай. А летась атрымалася выявіць гэты надпіс, і выскачыла прозвішча Грыненка Мікалай Георгіевіч. У базах даных я знаходзіў крыху іншы варыянт з імем па бацьку не Георгіевіч, а Ягоравіч. Гэта блытаніна зацягвала працэс. У пасёлку Ніжняя Санарка знайшоў сайт школы, дзе быў ролік, прысвечаны загінулым землякам. І на помніку, які я там убачыў, прачытаў гэтае прозвішча. Хуценька адправіў туды ўсю інфармацыю. А яшчэ размясціў пост на суполцы Ніжняй Санаркі, на які адгукнулася настаўніца рускай мовы, якая і вывела на пляменніцу гэтага чалавека. Проста яна яго ведала як Ягорыча, а не Георгіевіча. Наш герой быў адным з дзевяці дзяцей, частку якіх запісалі ў пасведчанні як Рыгорычы, а другую — як Георгіевічы. У яго быў яшчэ старшы брат кадравы ваенны, які забраў Мікалая пасля школы да сябе. Брат, дарэчы, трапіў у палон і быў вызвалены ў 1945-м. А вось Мікалаю не пашчасціла дажыць да Перамогі. Заразіўся гэтую настаўніцу — Галіну Мікалаеўну — да сябе ў госці, абяцала прыехаць летам з Урала. Вельмі ёй хочацца наведаць мясціны, дзе загінуў і быў перапахаваны яе дзядзька.

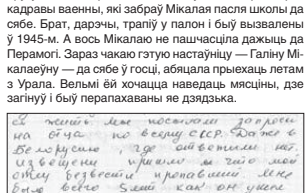

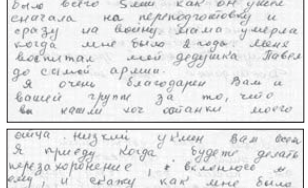

Аляксей прызнаецца, што самы вялікі стымул для работы даюць менавіта родныя загінулых. Кажа, што ад стасункаў з імі атрымліваеш такі душэўны ўздым, што хочацца шукаць, капаць, вяртаць зніклых без вестак салдат.

— Адночы слаўгарадскі атрад «Спадчына» знайшоў няўлічанае пахаванне, у якім разам з астанкамі быў кацялок з подпісам Службін Я. Ф. і лыжка з ініцыяламі, — згадвае ён яшчэ адзін выпадак. — Дзякуючы гэтым знаходкам атрымалася выйсці на родных чырвонаармейца. Прыехалі сын, унучка з унукам і праўнук. Ва ўнука сябры жывуць у Шклоўскім раёне, і ён яздзіў за 20 кіламетраў ад прадзеда, не ведаючы, што той там пахаваны. А калі даведаўся, перажыў вялікае ўзрушэнне. Ён тады якраз з сям'ёй адпачываў на моры, хацеў кінуць усё і прымчацца. Так што можаце мне паверыць: загінулых чакаюць. На гэтым фоне тыя адзінкі, якім усё абыякава, нават і не ўспрымаюцца.

Са слязамі на вачах

Я ведала адну цудоўную жанчыну з вялікім сэрцам — былога кіраўніка школьнага музея ў Дарагановае Асіповіцкага раёна Жанну Караленко, якая, на жаль, заўчасна пайшла з жыцця. Калі яна казала пра загінулых у Асіповіцкім раёне кавалерыстаў, плакала, бо лічыла ў тым ліку і сябе вінаватай у тым, што яны дагэтуль ляжаць непахаваныя ў зямлі. Яны ёй нават сніліся, супакойвалі. У апошняй пошукавай экспедыцыі ў Асіповіцкі раён я пазнаёміласяяшчэ з адной жанчынай-пошукавікам — Таццянай Кірдун з Глуска. І яна ўвесь час зрывалася на слёзы, калі расказвала пра гэтых кавалерыстаў. **Настаўніца бабруйскай школы № 25 Валерыя ТКАЧУК** таксама шмат чаго зрабіла для захавання памяці. Па сутнасці, пошукавікам можа стаць кожны, галоўнае жаданне, лічыць яна. Дзякуючы настаўніцы, вучні школы адкрываюць невядомыя старонкі вайны, у тым ліку і сямейныя. З яе падачы дзеці рыхтавалі да 9 Мая гісторыі пра сваіх гераічных продкаў. Некаторыя наогул упершыню даведаліся, што тыя былі на фронце. Колькі было радасці і слёз!

— Некаторыя навучэнцы нашай школы, такія як Маша Вароніч, Яна Панкрацьева, Мікіта Канавалаў, вельмі зацікавіліся гісторыяй жыцця сваіх гераічных продкаў і зараз старанна шукаюць інфармацыю пра іх на ўсіх даступных сайтах у інтэрнэце, — расказвае Валерыя Ткачук. — Мы сабралі інфармацыю ўжо аб дзесяці герояў, удзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны. Напярэдадні Дня Перамогі ў нашай школе ўрачыста быў адкрыты стэнд «У страі заўжды, у Радзімы навекі». Прыклад з сямікласніка ў узялі і іншыя нашы вучні. Зараз яны шукаюць звесткі пра сваіх прадзедаў і прабабуль у перыяд вайны і акупацыі. Гэты матэрыял будзе выкарыстаны пры стварэнні Кнігі Славы нашай школы, каб захаваць памяць пра герояў-землякоў для будучых пакаленняў.

Нэлі ЗІГУЛЯ.

Вядучая рубрыкі Алена КРАВЕЦ.
Тэл. (017) 311-17-36.

Як захаваць сэрца да глыбокай старасці?

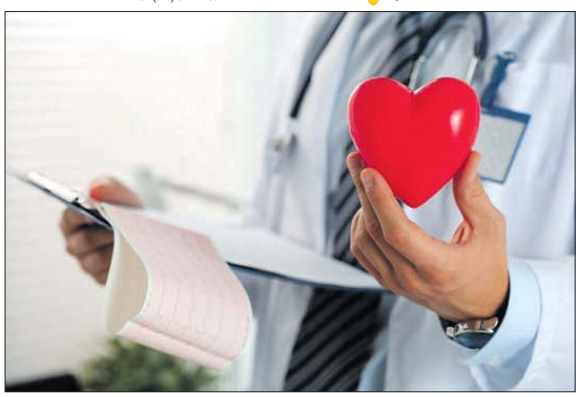

Летась сардэчна-сасудзістыя хваробы выяўлены ў 259 804 беларусаў. У тым ліку высокі ціск — у больш як 72 тысяч пацыентаў, ішэмічная хвароба сэрца — у больш чым 76 тысяч, інфаркт міякарда — у 10,7 тысячы. Усяго ж хваробы сістэмы кровазвароту ў нашай краіне маюць больш за 2,6 мільёна чалавек. Дарэчы, колькасць пацыентаў толькі з артэрыяльнай гіпертэнзіяй за апошнія дзесяць гадоў павялічылася на 18,5 %. Як вывяліць сардэчна-сасудзістыя захворванні на ранніх этапах ці яшчэ лепш — увогуле іх пазбегнуць, расказала загадчык аддзела кансультацыйнай работы і прафілактычнай кардыялогіі РНПЦ «Кардыялогія», кандыдат медыцынскіх навук, дацэнт Алена МЯДЗВЕДЗЕВА.

ХАЛЕСТЭРЫН, ВЫСОКІ ЦІСК І КУРЭННЕ — АСНОЎНЫЯ РЫЗЫКІ

У Беларусі, як і ў многіх іншых краінах, сардэчна-сасудзістыя захворванні застаюцца асноўнай прычынай інваліднасці і заўчаснай смяротнасці. Але ў той жа час пры іх прафілактыцы можна дасягнуць найбольшых поспехаў. Самыя эфектыўныя меры — уздзеянне на фактары рызыкі: курэнне, ужыванне алкаголю і солі, нізкую фізічную актыўнасць, лішнюю масу цела, нездаровае харчаванне.

— Паспяховы вопыт падобных намаганняў паказаны ў праекце «Паўночная Карэлія». Пасля Другой сусветнай вайны ў Фінляндыі актыўна пачалі праводзіць даследаванні і ўстанавілі, што смяротнасць ад сардэчна-сасудзістых захворванняў і новаўтварэнняў у фінаў вельмі вялікая, — расказвае Алена Мядзведзева. — Былі вылучаны тры асноўныя фактары рызыкі па сардэчна-сасудзістых захворваннях: павышаны халестэрын, высокі артэрыяльны ціск і курэнне. Для даследавання ня ўплывае солі на здароўе і працяглась жыцця быў абраны самы «хворы» рэгіён Фінляндыі — Паўночная Карэлія. Насельніцтва ігнаравала раслінную ежу, у рацыёне пераважалі тлустае мяса, масла і здоба. Прысутнічалі ўсе фактары рызыкі: лішак халестэрыну, курэнне, тлустая ежа, дэфіцыт клятчаткі і вітамінаў. Было вырашана змяніць рацыён фінаў. У ход пайшла сацыяльная рэклама. Паралельна з памяншэннем ужывання солі праводзіліся акцыі па зніжэнні курэння і спажывання тлустай ежы. Ужыванне солі ў суткі ўдалося зменшыць з 15 да 9 грамаў (пры норме 5 г — паводле рэкамендацыі Сусветнай арганізацыі аховы здароўя). У выніку ўдалося павялічыць працягласць жыцця з 68 гадоў у 1970-я гады да 81 года ў 2010-я. Таксама за гэты час у больш чым сем разоў знізілася смяротнасць ад ССЗ.

Суразмоўніца адзначае, што ў Беларусі паляць 48,4 % мужчын і 12,6 % жанчын. Раптоўная смерць сярод тых, хто выкурвае на працягу дня пачак цыгарэт і больш, назіраецца ў пяць разоў часцей, чым сярод тых, хто не курыць.

— Курэнне пашкоджвае эндатэлій — унутраную тканку сасудаў. У такім выпадку хутка развіваецца атэрасклероз, — тлумачыць Алена Мядзведзева.

Мужчыны ў Беларусі ўжываюць каля 12,4 г солі штодзень, жанчыны — 9 г. Пацыентам з высокім ціскам варта ведаць, што на фоне абмежавання спажывання солі павялічваецца эфект медыкаментознага лячэння і гэта спрыяе памяншэнню колькасці прэпаратаў. Зніжэнне спажывання солі на 1,3 г у суткі папярэдзвае павышэнне артэрыяльнага ціску прыкладна на 5 мм рт. сл.

— Актуальная для беларусаў і праблема недастатковага спажывання гародніны і садавіны. Штодзень мы ўжываем 1,8-2,1 порцыі гародніны і садавіны, а СААЗ рэкамендуе не менш за пяць порцый гародніны і пяць порцый садавіны — гэта прыкладна па 500 грамаў, — заўважае кардыёлаг.

Лішнюю масу цела маюць 60 % беларусаў, атлусценне — 25 %. Каля 45 % маюць павышаны артэрыяльны ціск (больш за 140/90 мм рт. сл.). І менш за палову такіх пацыентаў (46,6 %) мае прыхільнасць да лячэння.

— Павышаны артэрыяльны ціск павялічвае верагоднасць гемарагічных інсультаў на 43-44 %, стабільнай стэнакардыі — на 41 %, ішэмічных інсультаў — на 35 %, інфаркту міякарда — на 29 %, сардэчнай недастатковасці — на 27 %, — прыводзіць лічбы Алена Мядзведзева. — А зніжэнне ціску на кожныя 10 мм рт. сл. зніжае рызыку развіцця сардэчна-сасудзістых ускладненняў на 20 %, ішэмічнай хваробы сэрца — на 17 %, інсульту — на 27 % і сардэчнай недастатковасці — на 28 %, што ўплывае на зніжэнне агульнай смяротнасці на 13 %.

ЯК ПРАВІЛЬНА ВЫМЯРАЦЬ ЦІСК У ХАТНІХ УМОВАХ

Вымярэнне варта праводзіць раніцай і ўвечары — перад ежай і прыёмам антыгіпертэнзійных прэпаратаў. Сярэдняе значэнне артэрыяльнага ціску запісваецца ў дзённік, калі не прадугледжана функцыя памяці ў прыборы.

Праводзіцца вымярэнне ў становішчы седзячы, у зручнай позе: рука размешчана на стале, з апорай на спінку крэсла, ногі расслабленыя і не перакрыжоўваюцца, размаўляць падчас вымярэння нельга. Варта выканаць не менш за два вымярэнні з інтэрвалам 1-2 хвіліны і ацаніць сярэдняе значэнне атрыманых вымярэнняў. Манжэтку важна падбіраць пад памер рукі — каб яна ахоплівала не менш за 80 % акружнасці пляча (калі вы вымушаны прытрымліваць ліпучкі манжэткі свабоднай рукой, значыць, тая не падыходзіць). Сярэдзіна манжэткі павінна быць размешчана на ўзроўні сэрца, не варта яе накладваць на адзенне, паміж манжэткай і паверхняй пляча павінна заставацца адлегласць памерам з палец.

Людзям з артэрыяльнай гіпертэнзіяй пры ўзроўні ціску, большым за 135/85 мм рт. сл., атрыманым падчас не менш як двух паслядоўных вымярэнняў, абавязкова трэба звярнуцца да ўрача для карэкцыі схемы лячэння.

ШКОДНЫ ХАЛЕСТЭРЫН

Халестэрын уяўляе з сябе асаблівае тлушчападобнае рэчыва, якое ўваходзіць у склад усіх органаў і тканак, клетачных мембран, з яго сінтэзуюцца многія гармоны, напрыклад, палавыя. Акрамя таго, халестэрын неабходны для падтрымання карэктнай работы нервовай сістэмы, рэгулюе працэсу перапрацёўвання ежы. Большая частка халестэрыну выпрацоўваецца ў печані. Акрамя таго, халестэрын паступае ў арганізм з харчаваннем. У крыві халестэрын звязаны з пэўнымі часцінкамі (халестэрын + бялок), якія называюцца ліпапратэідамі. Яны выконваюць розныя шчыльнасцю і ўласцівасямі.

Як вядома, ключавым фактарам у развіцці атэрасклерозу з'яўляецца назапашванне ў сценцы артэрый ліпапратэідаў нізкай шчыльнасці. Канчатковым вынікам атэрасклерозу з'яўляецца ўтварэнне атэрасклератычнай бляшкі, якая прыводзіць да звужэння прасвету артэрыі, і ў выніку нашы органы недатрымліваюць кісларод. Першыя на такое кіслароднае галаданне рэагуюць тыя органы, для якіх адсутнасць кіслароду, нават на працягу некалькіх секундаў, прыводзіць да парушэння дзейнасці: сэрца, галаўны мозг.

Паводле даных Еўрапейскага таварыства кардыёлагаў, устаноўлены наступныя нормы ўтрымання халестэрыну і яго кампанентаў у крыві: ацэнкі халестэрын <5,0 ммоль/л; ліпапратэіды нізкай шчыльнасці <3,0 ммоль/л; ліпапратэіды высокай шчыльнасці > 1,0 ммоль/л (мужчыны) і > 1,2 ммоль/л (жанчыны); трыгліцэрыды <1,7 ммоль/л.

Кардыёлагі звярнула ўвагу і на такую форму парушэння ліпіднага абмену, як сямейная гіперхалестэрынемія (СГХС) — захворванне, якое мае генетычнае паходжанне і суправаджаецца значным павышэннем узроўню ліпапратэідаў нізкай шчыльнасці ў крыві і, як вынік, заўчасным развіццём атэрасклерозу, прычым, як правіла, у маладым узросце. У 5,4 % мужчын, хворых на СГХС, у выпадку адсутнасці лячэння ішэмічная хвароба сэрца развіваецца да 30 гадоў, да 50 гадоў — у 51,4 %, да 60 гадоў — у 85,4 %, а ў жанчын да 60 гадоў — у 53,3 %. Згодна з дакладам СААЗ, 50 % мужчын з СГХС паміраюць ва ўзросце да 60 гадоў з-за ішэмічнай хваробы сэрца. У Расіі працягласць жыцця ў мужчын з СГХС — 53 гады, у жанчын — 62 гады.

Выявіць парушэнні ліпіднага абмену можа біяхімічны аналіз крыві з ліпідным спектрам. Яго варта рабіць усім, бо СГХС сама па сабе не выклікае ніякіх скаргаў, захворванне працягліы час працякае бессімптомна і часта праяўляецца ў выглядзе ішэмічнай хваробы сэрца, у прыватнасці, інфаркту міякарда ці раптоўнай смерці.

ЦІ ВАРТА БАЯЦЦА СТАЦІНАЎ?

— Без вялікага перабольшання можна сказаць, што мы жывем у эру стацінаў. Але менавіта гэтая група прэпаратаў, як ні адна ў кардыялогіі, акружана шчыльнай заслонай міфаў. Прычым не толькі ў пацыентаў, далёкіх ад медыцыны, але і ва ўрачоў. Магчыма, і з гэтай прычыны рэальная колькасць хворых, якія прымаюць стаціны, вельмі адрозніваецца ад таго, што дыктуюць рэкамендацыі. На жаль, у цяперашні час менавіта маладыя пацыенты недатрымліваюць прэпаратаў для лячэння гіперхалестэрынеміі. Часцей ім рэкамендуюць толькі змену спосабу жыцця, пры гэтым рызыка развіцця ССЗ застаецца высокай, — кажа Алена Мядзведзева.

Кардыёлаг спасылаецца на даследаванне, якое паказала, што колькасць тых, хто пры дапамозе стацінавай тэрапіі пазбег інфаркту і інсульту, значна большая за лік тых, у каго выявіліся пабочныя эфекты. Акрамя таго, большасць пабочных эфектаў знікае без следу са спыненнем прыёму стацінаў, у той час як наступствы інфаркту або інсульту незваротныя і могуць быць разбуральнымі.

ЯК НЕ ПРАПУСЦІЦЬ ІНФАРКТ?

Алена Мядзведзева нагадала пра сімптомы інфаркту міякарда, бо нягледзячы на добрую даступнасць медыцынскай дапамогі, удзельная вага позняга звароту пацыентаў з востры каранарным сіндромам (звыш 12 гадзін ад болевага прыступу) застаецца высокай і складае больш за 35 %.

— Пацыенты імкнуцца перацярпець боль, чаго ні ў якім разе рабіць не трэба. Гэта той выпадак, калі чым хутчэй вы атрымалі медыцынскую дапамогу, тым лепш. Добра, калі гэта адбудзецца ў першыя шэсць гадзін з моманту болевага прыступу. Пасля 12 гадзін міякард, на жаль, гіне, — папярэдзжае кардыёлаг.

Звычайна першым сімптомам развіцця інфаркту міякарда з'яўляецца інтэнсіўны боль за грудзінай, пацыенты яго апісваюць як удушэнне або смыленне, часта ён аддае ў спіну, ніжнюю сківіцу, левую ці правую руку, плечы або ва ўсе названыя вобласці. Боль інтэнсіўны і працяглы, часта суправаджаецца аддышкай, патлявасцю, млоснасцю і ванітамі, прыём нітрагліцэрыну і спакой аказваюць толькі частковы і часовы эфект. Аднак болевы сіндром можа быць менш выяўлены, калі 20 % вострых інфарктаў міякарда працякае бессімптомна — «клініка» адсутнічае або праяўляецца неспецыфічнымі сімптомамі, якія не ўспрымаюцца хворым як захворванне, што характэрна для пацыентаў з цукровым дыябетам. Часта пацыенты інтэнсіўную ўзніклы боль у грудной клетцы як парушэнне страваванн. У некаторых пацыентаў захворванне праяўляецца стратай прытомнасці.

У жанчын характэрнае частае развіццё атыповай «клінікі» інфаркту міякарда. Для пажылых пацыентаў больш характэрнай скаргі на аддышку, чым на ангінозны болевы сіндром. У цяжкіх выпадках ішэмії пацыент часта мае выразны болевы сіндром, які суправаджаецца страхам смерці. Могуць узнікаць млоснасць і ваніты, асабліва пры інфаркце міякарда ніжняй лакалізацыі. Скурныя покрывы могуць быць бледныя, халодныя, вільготныя ад поту.

Важна памятаць, што пацыенты, якім было выканана эндаваскулярнае або хірургічнае лячэнне вострай ці хранічнай формы ішэмічнай хваробы сэрца, не становяцца здаровымі людзьмі. Ім неабходна прымаць прызначанае лячэнне са строгім кантролем узроўню ліпіднага спектра і артэрыяльнага ціску.

Простая мова

СМАК САПРАЎДНАЙ БУЛЬБЫ,

альбо Усё, што ты робіш для іншых, ты робіш для сябе

І зноў што бачу.
Раніца. Электрычка. Маладажавая жанчынка насупраць: не паспела як след размясціцца ды сумкі паставіць, а ўжо за мабільнік.
— Вова, ты паснедаў? — пытае ў некага. — Я там сырнічкаў напякла. Ты пагразў? Ну чаму, Вова? Гэта ж справа адной хвіліны!.. А чайку папіў? Не?! Я ж табе заварыла — у тэрмасе. Ну як не знайшоў, Вова?! Тэрмас жа на стале... Налі і папі — ты яшчэ паспееш...
— Хто ж такі пястунчык у вас? — цікавяцца спадарожнікі. — Няўжо ўнучак?
— Не, гэта сын, — замілавана ўсміхаецца жанчына.
— І колькі ж яму?
— Трыццаць пяць. Нежанаты...
Трэба разумець, што нейчае «шчасце» яшчэ наперадзе.
(З народнага: «Муж не вуж, а кровачку выпʼе».)

ТРЭБА

Прагнозы — а хоць бы і надвор'я — рэч, як вядома, няўдзячная: іх можна чытаць і слухаць, а вось верыць...

Заўчора ў гаспадарчых таварах нейкі дзядзька вяроўку шукаў. Хацеў мо, як той аўцюковец, прыкупіць да ганку павесіць, бо гэта зручна — з хаты выйшаў і пазірай: калі вяроўка гайдаецца, — на вуліцы вецер, мокрая — значыць, дождж, сухая — цёпла, «знікла» (так, што зусім не відаць) — туман, кідае цень — сонца, не кідае — цёмная ноч, дваіцца — гэта ўвачу...

Ды і наогул, з Чэхава: хочаш зразумець жыццё, перастань верыць таму, што кажуць і пішуць, а назірай ды ўнікай сам.

Так што вяроўку павесіць трэба.

УРОК

Рэклама падбівае купіць крэсла пад гучнай назвай «Тытан», бы так жа настойліва, што мяжволі нагадвае расказ гумарыста аб тым, як некалі, падчас вучобы ў тэхнікуме, ён правіліўся, трапіў у кабінет дырэктара, і як той — інвалід вайны, ардзянаносец — загадаў яму занесці ахапак дроў да тытана.

Студэнт толькі ўявіў, як будзе тое рабіць (да кінатэатра «Тытан» вёрстаў з 15), і ледзь не заплакаў. А яго аднакурснікі — як не парвалі жываты ад рогату, бо аказалася, што тытан — гэта жалезная печка ў самім будынку.

Пасля чаго студэнт зрабіў досыць важную выснову: перш чым адчуваць сябе знаваным, трэба пераканацца, што цябе сапраўды зняважылі.

А не ўпэўнены, — «не абганяй», то-бок не плач: іншыя будуць нагоды.

БОГ ВЫБІРАЕ, КАГО ЗАБІРАЕ

Вёска, могілкі і магілкі. Дзве жанчыны каля свежай, укрытай вянкамі, — стаяць, пазіраюць і, вядома ж, не маўчаць:

— Шкада чалавека, — уздыхае адна. — Яму семдзесят ці было? Не?.. То жыць бы ды жыць!

— Але ж добра і памёр! — зайздросціць другая.

— ?!

— ...Ні дня не хварэў і летам.

— Дык што ў тым добрага?!

— А ўдавіцы лягчэй: днём работы шмат і ночы кароткія. Мой вось у Піліпаўку сышоў. Гора было — не выплакаць!

ВЫБАР

...А вось гэта ўдава па мужу не плакала — неяк не атрымалася. Яе гаспадар досыць кампанейскі быў, а таму хто-ніхто з той кампаніі ледзь не штодня ў хату заходзіў, ставіў на стол бутэльку, казаў, што трэба памянуць. І яны паміналі — часам да песень і да таго, што нехта заставаўся нанач.

Сусядзі ўсё «разумелі» (ну сапраўды, не гнаць жа чалавека з хаты, калі той ісці не можа)... І яны ж шкадавалі, прычым не столькі нябожчыка ды тую ўдаву, колькі іх... сабаку, бо той спачатку брахаў — разбіраўся, хто свой, хто чужы, а потым канчаткова заблытаўся і на ўсякі выпадак сціх.

ЯК ЁСЦЬ, ТАК ЁСЦЬ

У гэтай дзяўчынкі прыгожае было ўсё: і тварык, і адзенне, і прозвішча-імя па бацьку. А вось ён сам...

З работы ледзь не штодня прыходзіў п'яны, моцна крычаў на маму, часам — накручваў на кулак яе прыгожую касу і цягнуў у спальню...

Маці тады не крычала, а дзіўна... усміхалася і казала малой, каб тая не баялася: татка, маўляў, дурэе, і ёй зусім не баліць.

Але дачка не верыла і ах заходзілася ад крыку! Яна вельмі хацела, каб бацька прыходзіў цвярозы, а лепш — не прыходзіў зусім, каб яны з матуляй засталіся ўдзвюх.

...Нягай не адразу, але ж так яно і выйшла: засталіся, з год пражылі, пакуль не зачасціў дзядзька Міця. Кожны раз той нештачка ім прыносіў і заўсёды штосьці рабіў: правіў краны, вешаў дзіцячыя малюнкі, заклейваў вокны, квасіў капусту... Казаў малой, для чаго: «Каб вам з матулькай лягчэй было — хоць крыху».

Ім жа палягчэла істотна, бо мама зноў навучылася смяяцца і адрасціла сабе касу, бо ў іх цяпер знаходзіўся час на «пагуляць», на разам пачытаць цікавую кнiжку ды паглядзець мультфільмы, бо дома ў іх з'явіліся новыя светлыя шпалеры, шафа-купэ і пральная машына, бо пад адзін Новы год дзед Мароз падарыў ім беленькага пушыстага катка, а пад другі — мама прынесла з радзільні маленькую прыгожую сястрычку.

...Цяпер абедзьве яны, можна сказаць, вялікія. Большая — нават з пашпартам.

Што цікава, прозвішча-імя па бацьку ў ім не тое, не бацькава (хоць яно і вельмі прыгожае!), а «таты Міцева»...

Як той казаў, што пасееш, тое пажнеш, што пажнеш, — змелеш, што змелеш — з'ясі.

СЛОВА — СІЛА!

«У горадзе ў мяне суседзі нармальныя, — расказваў за чаркай Стасік. — А на лецішчы — далібог — нейкія дурныя... Ці дурнаватыя?»

«Ну мяркуйце самі, — прапаноўваў ён, — пры пасадах (а значыць жа, пры грашах?!) і самі, і сын з нявестkай, дзве кватэры ў іх, тры машыны. А на лецішча прыедуць — і як тыя рабы на галерах! Мужчыны ўсё нешта будуюць, бабы — дацямна ў гародзе сядзяць... У свае законныя выхадныя! Не кажу расслабіцца... Каб выпіць, у гамаках паляжаць, шашлычкоў насмажыць...»

Стас усё гэта дужа любіў! З чацвярга на бацькавай «васьмёрцы» гойсаў па крамах і ўсё купляў, у суботу, з сябрамі, «звальваў» на дачу, каб два дні прагудзець.

...У той, праўда, у трэці са сваіх выхадных — галава таксама гудзела. А тут яшчэ і сусед са сваім мотаблокам — бульбу садзіць сабраўся. «Можна было б памагчы — зарабіць на пахмелле», — падумаў быў Стас і тут жа засноў.

Прачнуўся ад цішыні: змоўк мотаблок у тых ненармальных суседзяў — да яго ў пакой далятала хіба ціхая іх размова:

— З насенкай пралічыліся, — нараканні старэйшы. — Паўвядра засталося...

— Шкада, — зграджалася жонка. — І сорт харошы, і парослая, і пруткнуць няма дзе.

— А давайце Стасу аддадзім, — пачуўся голас нявесткі. — Града ж там ёсць — не ўсё зарасло... Дык, можа, пасадзіць?

— Хто? Гэты алкаголік?

...Пра яго ўжо казалі так: з крыкам, са слязамі — і хворыя бацькі з сястрой, і жонка з начальствам. Стасу хоць бы што было — як не чуў! А цяпер — нібы варам абдалі!

Падхапіўся з ложка, счырванелы, злы кінуўся да дзвярэй: хацеў быў выскачыць з хаты, аблажыць усіх мацюкамі, сказаць, што ён не такі...

Насілу ўтрываў!

А праз дзень-другі яшчэ і зразумеў, што словамі — не дакажа нічога, а вось справай...

У суботу ён зноў паехаў на лецішча — з жонкай, сынам, з шашлыком і... вядром насенкі. Пасадзіў-таки бульбу.

Пакуль што — амаль не п'е — даглядае.

НЕ ТАКІ СТРАШНЫ ГНЕЎ...

Горад, гмах і высокі ганак. *На* ім стаіць маладая жанчына, *па* ім, гуляючы, з піскам носяцца двое малых. «Я каму сказала не бегаць?!» — ляціць ім услед і... не дагоняе, бо першы з дзяцей (гадкоў чатырох), не «ўпісаўшыся» ў паварот, ніцма падае з ганка, нема, адчайна плача — ад болю, ад страху?!

Нейкія чужыя жанчыны падбягаюць, падымаюць яго, родная (?!) — падлятае з крыкам «Ну што, блін — дабегаўся?!», тут жа задзірае кашульку і б'е...

Праўду кажуць, што гнеў — гэта кароткае вар'яцтва, што рашэнне, прынятае ў ім, заўсёды памылка, часам — недаравальная.

Як прыклад: адзін стары амерыканец стаміўся ваяваць з грызунамі, бо што ні робіў, усё было марна!..

А ўрэшце — сам злавіў неяк мыш і ад злосці шпурнуў яе ў вогнішча, дзе тлела апалае лісце.

Мыш загарэлася — кінулася ў дом...

Яго — вялікі, драўляны — пажарныя тушылі каля трох гадзін, але ўратаваць не змаглі: згарэў ён — разам з мышамі.

Ці тыя ўсё ж разбегліся?

СТАРАСЦЬ НЕ РАДАСЦЬ

Усё вырашаюць кадры (калі не ўсё, — то многае).

Вось да Пятровіча (яму 90) два разы на тыдзень сацыяльны работнік ходзіць — дапамагае па гаспадарцы, прыносіць, што трэба, з прадуктаў і лекаў, можа нават пасядзець ды пагутарыць, калі час ёсць...

Але ж гэта — ранейшы, мінулы работнік. З новым (дакладней — з новай) адносіны ў дзеда пакуль нялростыя, прычым з-за «драбязы»! Ён дзеля знаёмства ў першы дзень спытаў маладзіцу, колькі ёй гадоў ды якая сям'я?

Тая адказала, што жыве з дачушкай і мужам, што недалёка ад іх — бацькі, што ёсць яшчэ дзядуля з бабуляй, але (далоўна) «вельмі старыя — абодвум за шэсцьдзясят».

Пятровіч, пачуўшы гэтую лічбу, адчуў сябе — ну не тое, каб мёртвым, — лішнім на гэтым свеце.

І як бы вінаваты, што яшчэ жыве.

ДАЎГІ НАШЫ ЦЯЖКІЯ...

Крылатае «Хочаш страціць сяброўку, пазыч ёй грошай» Іванаўна, вядома ж, чула. І не пазычала б, але ж як ты адмовіш, калі чалавек так прынiжаецца-просіць, калі божкае, што праз месяц аддасць?

Пайшла насустрач — пазычыла. Цяпер спадзяецца (не першы год), што доўг аддадуць, калі, вядома ж, паспеюць, бо могуць — і не: у «крэдыторкі» — узрост плюс букет хвароб. Да іх каранавірус і, крый божа, анцыш — «выйграе» былая сяброўка, бо не ведае, відаць, крылатага «Усё, што ты робіш для іншых, ты робіш для сябе», то-бок — смяецца Іванаўна — хочаш да скону жыць вінаватай — жыві.

СМАК САПРАЎДНАЙ БУЛЬБЫ

Анекдот: «Калі цешча называе зяця сынком, значыць, на дварэ вясна: самы час ускопваць градыі садзіць бульбу».

— На зіму вам трэ мяшкі хопіць? — спытаў «сынок» у Михайлаўны.

— Мне, — уздыхнула цешча, — за вочы і два, але ж...

Зяць яе слухаць не стаў — купіў з паўпуда бульбы, занёс у склеп, сказаў, што ўвосень трэ мяшкі прывязе. І без капейкі грошай... Толькі ешце, маўляў, і не дурыце галаву — ні яму, ні сабе.

...Іншая жанчына, можа, падзякавала б і рада была, а гэта — сем дзён праплакала, пакуль не зразумела, што бульба для зяця — проста прадукт, які можна есці (ці лепей — не?)...

А потым — адплакаўшы — узяла і пасадзіла: трыццаць штук, квадратна-гнездавым спосабам, пад рыдлёўку, сама.

Пасля — баранавала і чакала ўсходу, кожны кусцік акучвала ды палола, з кожнага шторанак збірала жукоў.

Надоечы дачакалася дружных кветачак, а цяпер, падобна, і бульбы — сваёй, маладой, каб нават барыць для... зяця.

А што — можа, з'есць яе — з маслачкам, з кропам, з маласольным агурочкам — і адчуе ўрэшце смак?

...Надзея памірае апошняй.

Валянціна ДОЎНАР.

ЗАО Банк ВТБ (Беларусь)

Республика Беларусь, 220007, г. Минск, ул. Московская, 14
Тел.: (+375 17) 309 15 15, (+375 29) 309 15 15, (+375 33) 309 15 15

Годовая консолидированная финансовая отчетность в соответствии с МСФО в полном объеме размещена на сайте банка по адресу: www.vtb.by

УНП 101165525.

Консолидированный отчет о финансовом положении на 31 декабря 2020 г.

(в тысячах белорусских рублей)

	Прим.	2020 год	2019 год (реклассифицировано)
Активы			
Денежные средства и их эквиваленты	6	774 060	264 966
Средства в кредитных организациях	7	56 145	408 421
Производные финансовые активы	8	236	115
Кредиты клиентам	9	1 225 460	1 085 754
Активы, предназначенные для продажи	10	7 651	2 633
Основные средства	11	68 248	72 206
Нематериальные активы	12	12 361	8 363
Предоплаты по налогу на прибыль	13	2 531	1 751
Прочие активы	15	22 484	14 266
Итого активы		**2 169 176**	**1 858 475**
Обязательства			
Средства кредитных организаций	16	13 088	54 972
Производные финансовые обязательства	8	732	753
Средства клиентов	17	1 661 676	1 363 395
Обязательства по договорам аренды		3 149	1 821
Прочие резервы	14	1 804	2 191
Отложенные обязательства по налогу на прибыль	13	31 199	28 393
Прочие обязательства	15	15 320	13 157
Субординированные займы	18	24 604	24 108
Итого обязательства		**1 751 572**	**1 488 790**
Собственный капитал	**19**		
Уставный капитал		166 699	166 699
Эмиссионный доход		19 256	19 256
Нераспределенная прибыль		220 978	172 750
Фонд переоценки основных средств		10 671	10 980
Итого собственный капитал		**417 604**	**369 685**
Итого собственный капитал и обязательства		**2 169 176**	**1 858 475**

Консолидированный отчет о прибыли или убытке за год, закончившийся 31 декабря 2020 г.

(в тысячах белорусских рублей)

	Прим.	2020 год	2019 год
Процентная выручка, рассчитанная с использованием эффективной процентной ставки	21	179 501	161 975
Процентные расходы	21	(72 847)	(64 922)
Чистый процентный доход	**21**	**106 654**	**97 053**
Расходы по кредитным убыткам	14	(10 154)	(13 332)
Чистый процентный доход после расходов по кредитным убыткам		**96 500**	**83 721**
Чистые комиссионные доходы	22	17 922	16 817
Чистые прибыли / (убытки) по операциям с иностранной валютой:			
- торговые операции		42 242	(6 249)
- переоценка валютных статей		(24 265)	13 316
Чистые доходы / (расходы) от первоначального признания финансовых инструментов		175	(208)
Чистые доходы от прекращения признания финансовых активов по АС		–	–
Чистые доходы / (расходы) от операций обратного выкупа и раннего погашения обязательств, выпущенных Банком		(25)	18
Доходы от восстановления прочих резервов	14	382	45
Прочие доходы	23	15 349	15 505
Непроцентные доходы		**51 780**	**39 244**
Расходы на персонал	24	(45 406)	(42 282)
Амортизация	11, 12	(8 070)	(7 472)
Прочие операционные расходы	24	(28 026)	(24 656)
Налоги кроме налога на прибыль		(1 175)	(1 877)
Непроцентные расходы		**(82 677)**	**(76 287)**
Прибыль до расходов по налогу на прибыль		**65 603**	**46 678**
Расходы по налогу на прибыль	13	(17 684)	(8 229)
Прибыль за год		**47 919**	**38 449**

Консолидированный отчет о совокупном доходе за год, закончившийся 31 декабря 2020 г.

(в тысячах белорусских рублей)

	Прим.	2020 год	2019 год
Прибыль за год		**47 919**	**38 449**
Прочий совокупный доход			
Прочий совокупный доход, не подлежащий реклассификации в состав прибыли или убытка в последующих периодах			
Изменение переоценной стоимости зданий	11	–	(3 377)
Налог на прибыль, относящийся к компонентам прочего совокупного дохода	13	–	844
Итого прочий совокупный доход / (расход), не подлежащий реклассификации в состав прибыли или убытка в последующих периодах		**–**	**(2 533)**
Итого совокупный доход за год		**47 919**	**35 916**

Консолидированный отчет об изменениях в собственном капитале за год, закончившийся 31 декабря 2020 г.

(в тысячах белорусских рублей)

	Приходится на акционеров Банка				
	Уставный капитал	Эмиссионный доход	Нераспределенная прибыль	Фонд переоценки основных средств	Итого капитал
На 1 января 2019 г.	**166 699**	**19 256**	**133 717**	**14 097**	**333 769**
Прибыль за год	–	–	38 449	–	**38 449**
Прочий совокупный доход за год	–	–	–	(2 533)	**(2 533)**
Итого совокупный доход за год	**–**	**–**	**38 449**	**(2 533)**	**35 916**
Амортизация фонда переоценки основных средств	–	–	584	(584)	**–**
На 31 декабря 2019 г.	**166 699**	**19 256**	**172 750**	**10 980**	**369 685**
Прибыль за год	–	–	47 919	–	**47 919**
Прочий совокупный расход за год	–	–	–	–	**–**
Итого совокупный доход за год	**–**	**–**	**47 919**	**–**	**47 919**
Амортизация фонда переоценки основных средств	–	–	309	(309)	**–**
На 31 декабря 2020 г.	**166 699**	**19 256**	**220 978**	**10 671**	**417 604**

Консолидированный отчет о движении денежных средств за год, закончившийся 31 декабря 2020 г.

(в тысячах белорусских рублей)

	Прим.	2020 год	2019 год (реклассифицировано)
Денежные потоки от операционной деятельности			
Проценты полученные		175 679	191 724
Проценты выплаченные		(72 507)	(57 370)
Комиссии полученные		30 825	26 259
Комиссии выплаченные		(11 464)	(9 916)
Реализованные доходы за вычетом расходов по операциям с иностранной валютой		42 100	(5 849)
Прочие доходы полученные		12 243	15 128
Расходы на персонал и прочие операционные расходы, выплаченные		(69 812)	(67 720)
Денежные потоки от операционной деятельности до изменений в операционных активах и обязательствах		**107 064**	**92 256**
Чистое (увеличение) / уменьшение операционных активов			
Средства в кредитных организациях		386 635	(181 895)
Кредиты клиентам		(56 486)	(181 282)
Прочие активы		(3 195)	(3 075)
Чистое увеличение / (уменьшение) операционных обязательств			
Средства кредитных организаций		(44 820)	(259 037)
Средства клиентов		120 427	476 329
Прочие обязательства		1 198	(197)
Чистые денежные потоки от операционной деятельности до налога на прибыль		**510 823**	**(56 901)**
Уплаченный налог на прибыль		(16 250)	(2 230)
Чистое поступление денежных средств от операционной деятельности		**494 573**	**(59 131)**
Денежные потоки от инвестиционной деятельности			
Приобретение основных средств		(7 859)	(4 894)
Поступления от реализации основных средств		450	832
Приобретение нематериальных активов		(5 486)	(2 554)
Чистое расходование денежных средств в инвестиционной деятельности		**(12 895)**	**(6 616)**
Денежные потоки от финансовой деятельности	30		
Выплаты по обязательствам по договорам аренды		(1 695)	(13 155)
Погашение субординированных займов		(1 447)	(1 579)
Чистое расходование денежных средств в финансовой деятельности		**(3 142)**	**(14 734)**
Влияние изменений обменных курсов на денежные средства и их эквиваленты		30 596	(6 955)
Влияние ожидаемых кредитных убытков на денежные средства и их эквиваленты		(32)	1 920
Чистое увеличение денежных средств и их эквивалентов		**509 094**	**(85 516)**
Денежные средства и их эквиваленты на начало отчетного года		264 966	350 482
Денежные средства и их эквиваленты на конец отчетного года	**6**	**774 060**	**264 966**

С. В. Суслопаров — Председатель Правления

Л. Д. Левданская — Главный бухгалтер

3 мая 2021 г.

Аудиторское заключение независимой аудиторской организации по консолидированной финансовой отчетности Закрытого акционерного общества Банк ВТБ (Беларусь) за период с 1 января по 31 декабря 2020 г.

Г-ну Суслопарову Сергею Владимировичу
Председателю Правления Закрытого акционерного общества Банк ВТБ (Беларусь)
Акционерам и Совету директоров Закрытого акционерного общества Банк ВТБ (Беларусь)

Мнение

Мы провели аудит консолидированной финансовой отчетности Закрытого акционерного общества Банк ВТБ (Беларусь) и его дочерних организаций (далее – «Банк»), состоящей из консолидированного отчета о финансовом положении по состоянию на 31 декабря 2020 г., консолидированного отчета о прибылях или убытках, консолидированного отчета о совокупном доходе, консолидированного отчета об изменениях в собственном капитале и консолидированного отчета о движении денежных средств за год, закончившийся на указанную дату, а также примечаний к консолидированной финансовой отчетности, включая краткий обзор основных положений учетной политики.

По нашему мнению, прилагаемая консолидированная финансовая отчетность отражает достоверно во всех существенных отношениях консолидированное финансовое положение Банка по состоянию на 31 декабря 2020 г., а также его консолидированные финансовые результаты и консолидированное движение денежных средств за год, закончившийся на указанную дату, в соответствии с Международными стандартами финансовой отчетности (МСФО).

Основание для выражения мнения

Мы провели аудит в соответствии с требованиями Закона Республики Беларусь «Об аудиторской деятельности», национальными правилами аудиторской деятельности, действующими в Республике Беларусь, и Международными стандартами аудита (МСА). Наши обязанности в соответствии с этими правилами и стандартами описаны далее в разделе «Ответственность аудитора за аудит консолидированной финансовой отчетности» нашего заключения. Мы независимы по отношению к Банку в соответствии с Кодексом этики профессиональных бухгалтеров Совета по международным стандартам этики для бухгалтеров (включая международные стандарты независимости) (Кодекс СМСЭБ) и этическими требованиями, применимыми к нашему аудиту консолидированной финансовой отчетности в Республике Беларусь, и нами выполнены прочие этические обязанности в соответствии с этими требованиями и Кодексом СМСЭБ. Мы полагаем, что полученные нами аудиторские доказательства являются достаточными и надлежащими, чтобы служить основанием для выражения нашего мнения.

Ключевые вопросы аудита

Ключевые вопросы аудита – это вопросы, которые, согласно нашему профессиональному суждению, являлись наиболее значимыми для нашего аудита консолидированной финансовой отчетности за текущий период. Эти вопросы были рассмотрены в контексте нашего аудита консолидированной финансовой отчетности в целом и при формировании нашего мнения об этой отчетности, и мы не выражаем отдельного мнения по этим вопросам. В отношении указанного ниже вопроса наше описание того, как данный вопрос был рассмотрен в ходе нашего аудита, приводится в этом контексте.

Мы выполнили обязанности, описанные в разделе «Ответственность аудитора за аудит консолидированной финансовой отчетности» нашего заключения, в том числе по отношению к этому вопросу. Соответственно, наш аудит включал выполнение процедур, разработанных в ответ на нашу оценку рисков существенного искажения консолидированной финансовой отчетности. Результаты наших аудиторских процедур, в том числе процедур, выполненных в ходе рассмотрения указанного ниже вопроса, служат основанием для выражения нашего аудиторского мнения о прилагаемой консолидированной финансовой отчетности.

Ключевой вопрос аудита	Как данный ключевой вопрос был рассмотрен в ходе нашего аудита
Резерв под ожидаемые кредитные убытки по кредитам в соответствии с МСФО (IFRS) 9 «Финансовые инструменты»	
Определение величины резерва под ожидаемые кредитные убытки по кредитам является ключевой областью суждения руководства Банка. Выявление факторов значительного увеличения кредитного риска, включающее выявление изменения риска наступления дефолта на протяжении всего оставшегося срока действия финансового инструмента, а также определение значений вероятности дефолта и уровня потерь при дефолте является процессом, включающим значительное использование профессионального суждения и допущений. Использование различных новых моделей и допущений в расчете ожидаемых кредитных убытков по проблемным данных могут существенно повлиять на уровень резерва под ожидаемые кредитные убытки по кредитам. В силу существенности сумм кредитов, предоставленных клиентам, а также значительного использования профессионального суждения применительно МСФО (IFRS) 9 оценку резерва под ожидаемые кредитные убытки по кредитам представляет собой ключевой вопрос аудита. Информация о резерве под ожидаемые кредитные убытки по кредитам и подход руководства Банка к оценке и управлению кредитным риском описаны в примечаниях 3, 9 и 25 к консолидированной финансовой отчетности.	Наши аудиторские процедуры включали в себя анализ методологии оценки резерва под ожидаемые кредитные убытки по кредитам, предоставленным юридическим и физическим лицам, тестирование средств контроля над процессом кредитования клиентов, включая тестирование контролей по учету просроченной задолженности, а также оценку факторов значительного увеличения кредитного риска и признаков обесценения кредитов. В отношении оценки резерва под ожидаемые кредитные убытки по кредитам мы провели анализ допущений, изучение исходных данных, использованных Банком, а также анализ модели вероятности дефолта. Мы проанализировали классификацию кредитов по этапам кредитного качества и произвели пересчет резерва под ожидаемые кредитные убытки по кредитам. Мы проанализировали суждение резерва под ожидаемые кредитные убытки по кредитам, применяемые при расчете резерва под ожидаемые кредитные убытки по кредитам. Мы проанализировали информацию о резерве под ожидаемые кредитные убытки по кредитам, раскрытую в примечаниях к консолидированной финансовой отчетности.

Ответственность руководства и Совета директоров ЗАО Банк ВТБ (Беларусь) за консолидированную финансовую отчетность

Руководство несет ответственность за подготовку и достоверное представление указанной консолидированной финансовой отчетности в соответствии с МСФО и за систему внутреннего контроля, которую руководство считает необходимой для подготовки консолидированной финансовой отчетности, не содержащей существенных искажений вследствие недобросовестных действий или ошибок.

При подготовке консолидированной финансовой отчетности руководство несет ответственность за оценку способности Банка продолжать непрерывно свою деятельность, за раскрытие в соответствующих случаях сведений, относящихся к непрерывности деятельности, и за составление отчетности на основе допущения о непрерывности деятельности, за исключением случаев, когда руководство намеревается ликвидировать Банк, прекратить его деятельность или когда у руководства нет реальной альтернативы таким действиям.

Совет директоров ЗАО Банк ВТБ (Беларусь) несет ответственность за надзор за процессом подготовки консолидированной финансовой отчетности Банка.

Ответственность аудитора за аудит консолидированной финансовой отчетности

Наши цели заключаются в получении разумной уверенности в том, что консолидированная финансовая отчетность в целом не содержит существенных искажений вследствие недобросовестных действий или ошибок, и в выпуске аудиторского заключения, содержащего наше мнение. Разумная уверенность представляет собой высокую степень уверенности, но не является гарантией того, что аудит, проведенный в соответствии с требованиями Закона Республики Беларусь «Об аудиторской деятельности», национальными правилами аудиторской деятельности, действующими в Республике Беларусь, и Международными стандартами аудита, всегда выявит существенное искажение при его наличии. Искажения могут быть результатом недобросовестных действий или ошибок и считаются существенными, если можно обоснованно предположить, что по отдельности или в совокупности они могли бы повлиять на экономические решения пользователей, принимаемые на основе этой консолидированной финансовой отчетности.

В рамках аудита, проводимого в соответствии с требованиями Закона Республики Беларусь «Об аудиторской деятельности», национальными правилами аудиторской деятельности, действующими в Республике Беларусь, и Международными стандартами аудита, мы применяем профессиональное суждение и сохраняем профессиональный скептицизм на протяжении всего аудита. Кроме того, мы выполняем следующее:

- выявляем и оцениваем риски существенного искажения консолидированной финансовой отчетности вследствие недобросовестных действий или ошибок; разрабатываем и проводим аудиторские процедуры в ответ на эти риски; получаем аудиторские доказательства, являющиеся достаточными и надлежащими, чтобы служить основанием для выражения нашего мнения. Риск необнаружения существенного искажения в результате недобросовестных действий выше, чем риск необнаружения существенного искажения в результате ошибок, так как недобросовестные действия могут включать сговор, подлог, умышленный пропуск, искаженное представление информации или действия в обход системы внутреннего контроля;
- получаем понимание системы внутреннего контроля, имеющей значение для аудита, с целью разработки аудиторских процедур, соответствующих обстоятельствам, но не с целью выражения мнения об эффективности системы внутреннего контроля Банка;
- оцениваем надлежащий характер применяемой учетной политики и обоснованность оценочных значений, рассчитанных руководством, и раскрытия соответствующей информации;
- делаем вывод о правомерности применения руководством допущения о непрерывности деятельности, и, на основании полученных аудиторских доказательств, вывод о том, имеется ли существенная неопределенность в связи с событиями или условиями, которые могут вызвать значительные сомнения в способности Банка продолжать непрерывно свою деятельность. Если мы приходим к выводу о наличии существенной неопределенности, мы должны привлечь внимание в нашем аудиторском заключении к соответствующему раскрытию информации в консолидированной финансовой отчетности или, если такое раскрытие информации является ненадлежащим, модифицировать наше мнение. Наши выводы основаны на аудиторских доказательствах, полученных до даты нашего аудиторского заключения. Однако будущие события или условия могут привести к тому, что Банк утратит способность продолжать непрерывно свою деятельность;
- проводим оценку представления консолидированной финансовой отчетности в целом, ее структуры и содержания, включая раскрытие информации, а также того, представляет ли консолидированная финансовая отчетность лежащие в ее основе операции и события так, чтобы было обеспечено их достоверное представление;
- получаем достаточные надлежащие аудиторские доказательства в отношении финансовой информации организаций и хозяйственной деятельности внутри Банка, чтобы выразить мнение о консолидированной финансовой отчетности. Мы отвечаем за общее руководство, контроль и проведение аудита Банка. Мы являемся единолично ответственными за наше аудиторское мнение.

Мы осуществляем информационное взаимодействие с Советом директоров и Аудиторским комитетом ЗАО Банк ВТБ (Беларусь), доводя до их сведения, помимо прочего, информацию о запланированном объеме и сроках аудита, а также о существенных замечаниях по результатам аудита, в том числе о значительных недостатках системы внутреннего контроля, если ми мы выявляем таковые в процессе аудита.

Мы также предоставляем Совету директоров и Аудиторскому комитету ЗАО Банк ВТБ (Беларусь) заявление о том, что мы соблюдали все соответствующие этические требования в отношении независимости и информировали их обо всех взаимоотношениях и прочих вопросах, которые можно обоснованно считать оказывающими влияние на независимость аудитора, а в необходимых случаях – о соответствующих мерах предосторожности.

Из тех вопросов, которые мы довели до сведения Совета директоров и Аудиторского комитета ЗАО Банк ВТБ (Беларусь), мы определяем вопросы, которые были наиболее значимыми для аудита консолидированной финансовой отчетности за текущий период, и которые, следовательно, являются ключевыми вопросами аудита. Мы описываем эти вопросы в нашем аудиторском заключении, кроме случаев, когда публичное раскрытие информации об этих вопросах запрещено законом или нормативным актом, или когда в крайне редких случаях мы приходим к выводу о том, что информация о каком-либо вопросе не должна быть сообщена в нашем заключении, так как можно обоснованно предположить, что отрицательные последствия сообщения такой информации превысят общественную значимую пользу от ее сообщения.

Партнер по аудиту, ответственный за задание, по результатам которого выпущено настоящее аудиторское заключение независимой аудиторской организации, – П.А. Лащенко.

Лащенко П.А.
Партнер, FCCA
Генеральный директор
ООО «Эрнст энд Янг»

3 мая 2021 г.

Станкевич И.В.
Ассоциированный партнер, FCCA
Директор по аудиту
ООО «Эрнст энд Янг»

Сведения об аудируемом лице
Наименование: Закрытое акционерное общество Банк ВТБ (Беларусь)
Свидетельство о государственной регистрации № 57, выданное Национальным банком Республики Беларусь 7 октября 1996 г.
Местонахождение: 220007, Республика Беларусь, г. Минск, ул. Московская, 14.

Сведения об аудиторской организации
Наименование: Общество с ограниченной ответственностью «Эрнст энд Янг»
Зарегистрировано 7 апреля 2005 г. в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей за № 190616051.
Является членом Аудиторской палаты с 26 декабря 2019 г.
Регистрационный номер записи аудиторской организации в аудиторском реестре – 10051, дата включения в аудиторский реестр – 1 января 2020 г.
Местонахождение: 220004, Республика Беларусь, г. Минск, ул. Клары Цеткин, 51А, 15-й этаж.
Подписано и утверждено к выпуску от имени Правления Банка.

Извещение о продаже имущества, принадлежащего ОАО «ДСТ № 5»

Предмет торгов
Капитальное строение (подземное битумохранилище) с инв. № 631/С-59042, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: сооружение, оборудованное согласно техническому паспорту на сооружение от 16.05.2018 года б/н составленному по состоянию на 25.05.2009 года; капитальное строение (водопроводная сеть) с инв. № 631/С-58995, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: водопроводная сеть, протяженностью 175,6 м, состоящая из напорного трубопровода, колодца, артезианской скважины, водонапорной башни; капитальное строение (производственно-бытовой корпус) с инв. № 631/С-12108, общей площадью 308,5 кв. м, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: одноэтажное кирпичное здание производственно-бытового корпуса, с пристройкой, асфальтно-бетонной площадкой, тремя ограждениями (с воротами и столбами); капитальное строение (гудронохранилище) с инв. № 631/С-59045, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: гудронохранилище объемом 2061 куб. м; капитальное строение (дегтехранилище) с инв. № 631/С-59044, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: дегтехранилище объемом 948 куб. м; капитальное строение (дегтехранилище) с инв. № 631/С-59043, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: дегтехранилище объемом 648 куб. м; капитальное строение (здание весовой, проходной) с инв. № 631/С-12106, общей площадью 81,0 кв. м, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: одноэтажное кирпичное здание весовой, проходной; капитальное строение (склад) с инв. № 631/С-58979, общей площадью 110,1 кв. м, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: одноэтажное блочное здание склада с пристройкой; капитальное строение (котельная) с инв. № 631/С-12107, общей площадью 102,4 кв. м, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: одноэтажное кирпичное здание котельной с пристройкой; капитальное строение (трансформаторная подстанция) с инв. № 631/С-58986, общей площадью 57,5 кв. м, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: одноэтажное кирпичное здание трансформаторной подстанции; капитальное строение (склад) с инв. № 631/С-58980, общей площадью 65,7 кв. м, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: одноэтажное здание склада; капитальное строение (компрессорная) с инв. № 631/С-58981, общей площадью 81,4 кв. м, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: одноэтажное кирпичное здание компрессорной с пристройкой, тремя емкостями; капитальное строение (электрощит) с инв. № 631/С-58982, общей площадью 39,7 кв. м, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: одноэтажное кирпичное здание электрощита; капитальное строение (паропровод) с инв. № 631/С-58987, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: наземный, стальной паропровод, протяженностью 184,8 кв. м, состоящий из двух участков; капитальное строение (битумопровод) с инв. № 631/С-58989, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: наземный, стальной, битумопровод диаметром 75 мм, протяженностью – 201 м; капитальное строение (мазутопровод) с инв. № 631/С-58988, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: сооружение, оборудованное согласно техническому паспорту на сооружение от 16.05.2018 года б/н составленному по состоянию на 16.06.2009 года; капитальное строение (канализационная сеть) с инв. № 631/С-58990, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: подземная канализационная сеть протяженностью 108 м, состоит из двух участков и четырех колодцев; капитальное строение (линия электропередачи) с инв. № 631/С-58992, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: подземная линия электропередачи протяженность 646,6 м, напряжением 04 кВ, состоящая из четырех участков; капитальное строение (линия наружного освещения) с инв. № 631/С-58993, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: линия наружного освещения протяженностью 19,7 км м, напряжением 0,4 кВ, способ прокладки – подземный, состоит из двух участков и двух мачт; капитальное строение (сеть газопровода) с инв. № 631/С-65180, общей площадью 259,5 кв. м, включающее в себя следующие составные части и принадлежности: сооружение, оборудованное согласно техническому паспорту на сооружение от 23.02.2018 года б/н, составленному по состоянию на 22.02.2018 г. Молодечненским филиалом РУП «Минское областное агентство по государственной регистрации и земельному кадастру»; узел учета газа, инвентарный номер 1372; установка докотловой обработки воды, инвентарный номер 940; резервуар Р 2500000, инвентарный номер 402; резервуар Р-25, инвентарный номер 410; емкость металлическая, инвентарный номер 201; трансформатор ТМ 630/10, инвентарный номер 678; емкости, инвентарный номер 657; емкости, инвентарный номер 658; комплект системы управления «Альфа-П» инвентарный номер 670; комплект системы управления «Альфа-П», инвентарный номер 671; котлоагрегат, инвентарный номер 693; котел Е 1/9, инвентарный номер 695; котел чугунный водогрейный, инвентарный номер 712; модуль подогрева топлива БСТ-МПТ-12-2, инвентарный номер 715
Сведения о земельных участках: площадь – 1,5355 га, кадастровый номер – 621350100001000310; площадь – 4,6829 га, кадастровый номер – 621350100004000541
Местонахождение: Минская обл., Вилейский р-н, г. Вилейка, ул. Волкова, 43
Начальная цена: 251 114,76 бел. руб. без учета НДС
Сумма задатка: 25 100,00 бел. руб.

Продавец имущества: ОАО «ДСТ № 5», г. Минск, ул. Лукьяновича, 4-253.

Организатор торгов: государственное предприятие «МГЦН», г. Минск, ул. К. Маркса, 39, к. 10.

Условие торгов: Победитель торгов (покупатель) оплачивает вознаграждение за организацию и проведение торгов, включающее затраты на организацию и проведение результативного аукциона, в размере 1 процента от цены продажи предмета торгов, указанной в протоколе о результатах торгов, в течение 3 рабочих дней со дня проведения торгов.

Торги проводятся в соответствии со ст.ст. 417, 418 Гражданского кодекса Республики Беларусь и порядком проведения аукциона по продаже имущества, принадлежащего ОАО «ДСТ № 5», утвержденным организатором торгов.

К участию в торгах допускаются юридические и физические лица, заключившие соглашение с организатором торгов о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона, внесшие задаток, а также представившие организатору торгов следующие документы:

заявление на участие в аукционе (по форме, установленной организатором торгов); заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, порядком проведения аукциона (по форме, установленной организатором торгов); копию свидетельства о регистрации (для юридических лиц и индивидуальных предпринимателей); копию устава (для юридических лиц); копию платежного документа о внесении задатка; документы, подтверждающие полномочия представителя юридического (физического) лица, а также, при необходимости, иные документы в соответствии с порядком проведения аукциона.

Задаток перечисляется в срок, установленный для приема документов на участие в аукционе, на расчетный счет № BY15 BLBB 3012 0180 3865 8300 1001 в ЦБУ № 527 ОАО «Белинвестбанк», г. Минск, БИК BLBBBY2X, получатель – государственное предприятие «МГЦН», УНП 190398583.

Торги проходят в форме открытого аукциона с условиями на повышение начальной цены. Торги проводит аукционист, определенный организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов, а наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах торгов и не включает НДС. В ходе торгов участники могут предлагать свою цену за продаваемое имущество в соответствии с порядком проведения аукциона.

В случае если торги признаны несостоявшимися в силу того, что заявление на участие в них подано только одним участником или для участия в них явился только один участник, предмет торгов продается этому участнику (покупателю) при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

Договор купли-продажи между продавцом и победителем торгов (покупателем) заключается после предъявления копии платежных документов о перечислении суммы вознаграждения за организацию и проведение торгов и подписывается в течение 10 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Оплата стоимости приобретенного имущества с учетом НДС осуществляется победителем торгов (покупателем) в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи. По согласованию с продавцом возможна рассрочка платежа.

Торги проводятся **22 июля 2021 года в 12.00** по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Прием документов, а также консультации по вопросам участия в торгах осуществляются **с 08.07.2021 по 20.07.2021 включительно** в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 (по пятницам – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6.

По вопросу осмотра продаваемого имущества следует обращаться по телефонам: (017) 388-43-21; (029) 179-23-02 (ОАО «ДСТ № 5»).

Телефоны для справок:
(017) 365-48-36 (государственное предприятие «МГЦН»);
(017) 388-43-21; (029) 179-23-02 (ОАО «ДСТ № 5»)

ИНФОРМАЦИЯ О ТОРГАХ

Организатор электронных торгов: научно-производственное республиканское унитарное предприятие «Белорусский государственный институт стандартизации и сертификации», 220053, г. Минск, ул. Новаторская, д. 2А, каб. 208, тел.: +375 17 269 69 99; 269 68 77.
Оператор электронной торговой площадки: ОАО «Белорусская универсальная товарная биржа».
Торги проводятся 28.07.2021 на электронной торговой площадке «БУТБ-Имущество», **www.et.butb.by**.
Время торгов устанавливается инструментарием площадки в автоматическом режиме

№ лота	Наименование предмета торгов; его местонахождение	Краткая характеристика	Начальная цена лота, бел. руб.	Сумма задатка, бел. руб.
1	Автомобиль GAZ-2752; г. Минск, ул. Новаторская, д. 2А	Грузовой вагон GAZ-2752, год выпуска – 2001, пробег 72747 км, объем двигателя 2 300 куб. см, бензин, кузов (VIN) № XTH27520010039627; 27520010056989	2 127,96	300,00
2	Автомобиль GAZ-2705; г. Минск, ул. Новаторская, д. 2А	Грузовой вагон GAZ-2705, год выпуска – 2002, пробег 70078 км, объем двигателя 2 400 куб. см, бензин, кузов (VIN) № XTH27050020273937; 27050020103697	1 742,80	300,00

Продавец
По лоту 1.
Научно-производственное республиканское унитарное предприятие «Белорусский государственный институт стандартизации и сертификации», г. Минск, ул. Новаторская, д. 2А, каб. 208; тел.: 8 (017) 269 68 77, 269 69 99.

По лоту 2.
Научно-производственное республиканское унитарное предприятие «Белорусский государственный институт стандартизации и сертификации», г. Минск, ул. Новаторская, д. 2А, каб. 208; тел.: 8 (017) 269 68 77, 269 69 99.

Извещение опубликовано на официальном сайте Государственного комитета по имуществу в глобальной компьютерной сети Интернет 07.07.2021.
Электронный адрес http://gki.gov.by/ru.

БЕЛАРУСБАНК

ОАО «АСБ Беларусбанк» объявляет о проведении открытого аукциона по продаже объектов недвижимого имущества методом повышения начальной цены (шаг – 5 %):

№ объекта*	Характеристика имущества	Местонахождение имущества	Начальная цена
1	Капитальное строение (назначение: здание специализированное финансового назначения; наименование: учреждение банка) инвентарным номером 231/С-11144, общей площадью: 510 кв. м	Витебская обл., Бешенковичский р-н, г. п. Бешенковичи, ул. Карла Маркса, 11	164 479,08 (сто шестьдесят четыре тысячи четыреста семьдесят девять рублей 08 копеек), в т. ч. НДС по ставке 20 % – 27 413,18 (двадцать семь тысяч четыреста тринадцать рублей 18 копеек)
2	Капитальное строение (назначение: здание специализированное автомобильного назначения; наименование: гараж) с инвентарным номером 231/С-11145, общей площадью: 34 кв. м	Витебская обл., Бешенковичский р-н, г. п. Бешенковичи, ул. Карла Маркса, 11	2 113,67 (две тысячи сто тринадцать рублей 67 копеек), в т. ч. НДС по ставке 20 % – 352,28 руб. (триста пятьдесят два рубля 28 копеек)
3	Капитальное строение (назначение: здание специализированное автомобильного назначения; наименование: гараж) с инвентарным номером 231/С-8534, общей площадью: 29,9 кв. м	Витебская обл., Бешенковичский р-н, г. п. Бешенковичи, ул. Карла Маркса, 11	1 713,91 (одна тысяча семьсот тринадцать рублей 91 копейка), в т. ч. НДС по ставке 20 % – 285,65 руб. (двести восемьдесят пять рублей 65 копеек)
	Всего:		**168 306,66 (сто шестьдесят восемь тысяч триста шесть рублей 66 копеек), в т. ч. НДС по ставке 20 % – 28 051,11 (двадцать восемь тысяч пятьдесят один рубль 11 копеек)**

Прим. Объекты недвижимости продаются в составе одного лота.

Организатор торгов в форме открытого аукциона по продаже имущества – Витебское областное управление № 200 ОАО «АСБ Беларусбанк».

Заявление на участие принимаются по адресу: г. Витебск, ул. Ленина, 106, кабинет 0.1 в срок до 16.00 05.08.2021.

Юридические лица, индивидуальные предприниматели, физические лица, подавшие заявления на участие в аукционе, перечисляют задаток в размере 10 % от начальной цены лота в срок до 12.00 05.08.2021 на расчетный счет BY69 AKBB 3012 0180 3865 8000 0000, открытый в ОАО «АСБ Беларусбанк», БИК AKBBBY2X, УНП 100325912, назначение платежа – задаток для участия в аукционе.

Аукцион состоится 06.08.2021 в 11.00 по адресу: г. Витебск, ул. Ленина, 106, первый этаж, актовый зал.

Особые условия: победителем аукциона либо единственным участником возмещаются затраты на организацию и проведение аукциона в размере расходов, связанных с публикацией извещения в СМИ.

Дополнительно победитель аукциона либо единственный участник приобретает объекты основных средств по стоимости 829,50 руб. (в т. ч. НДС 20 %): оконная роллета 2375х2015 (инв. номер 215990000332777), оконная роллета 2360х2010 (инв. номер 215990000332776), оконная роллета 1700х2500 (инв. номер 215990000332779), оконная роллета 2372х1980 (инв. номер 215990000332780), оконная роллета 2020х2036 (инв. номер 215990000332778), входная роллета 1165х2025 (инв. номер 215990000332775), теплосчетчик ТЭМ-05М-1 dy32 (инв. номер 215993339000000), счетчик активной электрической энергии ТРЕ (инв. номер 215990000005611), счетчик активной электрической энергии ТРЕ (инв. номер 215990000005612).

Также победитель аукциона либо единственному участнику необходимо заключить договор аренды с ОАО «АСБ Беларусбанк» сроком на 5 лет на часть нежилых помещений Объекта 1 площадью 174,99 кв. м (в т. ч. на 1-м этаже – 130,93 кв. м, на 2-м этаже – 44,06 кв. м) по арендной ставке не более 5 долл. США за 1 кв. м в белорусских рублях по курсу Национального банка Республики Беларусь, установленному на момент оплаты.

Организатор аукциона вправе отказаться от его проведения не позднее чем за три рабочих дня до даты наступления даты его проведения.

Срок подписания договора купли-продажи предмета аукциона победителем не позднее

ТАЯМНІЦЫ І АДКРЫЦЦІ

Пласты гісторыі

Костка ў горле

Навукоўцы расказалі, як неандэртальцы чысцілі зубы

Яны мяркуюць, што для зубачыстак тыя маглі выкарыстоўваць рыбныя косткі.

Вышэйшыя прыматы чысцілі зубы ад ежы такім жа чынам, як гэта сёння робяць сучасныя людзі. Навукоўцы знаходзяць шматлікія сляды на карэнных зубах неандэртальцаў ад старых «зубачысток», што толькі пацвярджае здагадкі даследчыкаў. Пра гэта піша Science alert.

Нядаўна прааналізаваны зуб неандэртальца, знойдзены археолагамі ў Польшчы ў 2010 годзе, утрымліваў невялікую выемку на вонкавым баку, што паказвае на рухі «зубачысткі». Верагодна, уладальнікам зуба быў мужчына ва ўзросце ад 30 гадоў, і ён вельмі сачыў за гігіенай рота.

Аўтары ў рамках гэтага ж праекта прааналізавалі яшчэ адзін зуб ужо другога неандэртальца. Высветлілася, што эмаль зуба танчэйшая, чым у Homo Sapiens; вялікая ямка ў целе зуба ўтварылася, верагодна, з прычыны механічнага сцірання.

Зараз навукоўцы па ўсім свеце мяркуюць, што для «зубачысток» неандэртальцы маглі выкарыстоўваць косткі, сухажыллі і траву, хоць пакуль гэта не пацвярджава археалагічнымі знаходкамі.

Біялогія з анатоміяй

Задавальненне ад сябе

Даследчыкі палічылі карысным глядзець на ўласны твар

Навукоўцы з Універсітэта Асакі (Японія) высветлілі, якія працэсы адбываюцца ў мозгу чалавека, калі ён глядзіць на ўласны твар «на падсвядомым узроўні». Даследаванне было апублікавана часопісам Cerebral Cortex.

У ходзе эксперымента людзям паказвалі адлюстраванне, якое нагадвае іх уласнае аблічча. Удзельнікі разумелі, што гэта іх твар, толькі на падсвядомым узроўні. Высветлілася, што калі чалавек глядзіць на ўласны твар, у мозгу актывізуецца ўчастак, які адказвае за выпрацоўку дафаміну — гармону задавальнення.

Даследчыкі таксама выкарысталі магнітна-рэзанансную тамаграфію, каб вызначыць, якія ўчасткі мозгу актывізаваліся падчас глядзення на ўласны твар і твар іншага чалавека. Такім чынам, яны зразумелі, што пры поглядзе на чужы твар у чалавека задзейнічаны іншы ўчастак мозгу.

«Мы выявілі, што актывацыя вентральнай тэгментальнай вобласці, якая з'яўляецца цэнтральнай крыніцай выдзялення дафаміну, была больш актыўная нават падчас падсвядомага ўяўлення ўласнага твару ўдзельніка, чым пры ўяўленні твараў іншых людзей», — распавяла вядучы аўтар даследавання Чыса Ота.

Падчас уяўлення чужога твару ў чалавека актывізаваліся тыя вобласці мозгу, якія ўспрымаюць незнаёмую інфармацыю, адзначылі даследчыкі.

Здароўе на талерцы

Дыеты даўгалецця

Выяўлена небяспека некаторых мадэляў харчавання

Існуе ўстойлівая сувязь паміж рэжымам харчавання і рызыкай развіцця сардэчна-сасудзістых захворванняў і заўчаснай смерці. Да такой высновы прыйшлі навукоўцы з Вялікабрытаніі, Аўстраліі і Кітая, вынікі работы якіх апублікаваныя ў часопісе BMC Medicine.

Навукоўцы прааналізавалі даныя ўдзельнікаў праграмы UK Biobank, у рамках якой даследаваліся фактары, што ўплываюць на развіццё захворванняў. У прыватнасці, рэспандэнты з 2006 да 2010 года фіксавалі звесткі аб рацыёне і частаце харчавання. Вынікі параўноўваліся з паказчыкамі шпіталізацыі і смерцяў удзельнікаў да 2017 і 2020 гадоў.

Вядучы аўтар даследавання Кармэн П'ернас адзначыла, што ў ходзе работы былі ўстаноўлены дзве негатыўныя распаўсюджаныя мадэлі харчавання.

У першым выпадку рацыён удзельнікаў уключаў вялікую колькасць кандытарскіх вырабаў, сметанковага масла і шакаладу ў спалучэнні з паніжэнным утрыманнем гародніны і садавіны.

У другім варыянце рэспандэнты злоўжывалі садоцінамі напоямі, шакаладам, кансерваванымі прадуктамі, пры гэтым у іх рацыёне была малая колькасць масла і сыру.

Высветлілася, што першы стыль харчавання ўласцівы мужчынам з невысокім дастаткам, якія пакутуюць на атлусценне або гіпертанію, якія паляць цыгарэты і не займаюцца спортам. У асоб да 60 гадоў з гэтай групы была зафіксавана больш высокая рызыка сардэчна-сасудзістых захворванняў і ранняй смерці, чым у людзей, старэйшых за 60, якія спажываюць здаровую ежу.

Другі рацыён харчавання ў большай ступені распаўсюджаны ў жанчын, якія не курацъ і вядуць здаровы лад жыцця. Нягледзячы на гэта, спецыялісты выявілі ў іх павышаны халестэрын, лішнюю вагу, гіпертанію і дыябет.

Вынікі пацвярджаюць атрыманыя ў папярэдніх даследаннях звесткі аб знižэнні рызыкі сардэчна-сасудзістых захворванняў пры спажыванні ежы з меншай колькасцю цукру і калорый, адзначыла Пьернас.

«Высновы нашай работы могуць быць выкарыстаны для распрацоўкі дыет, заснаваных на харчовых прадуктах. Яны дапамогуць людзям харчавацца правільней і знізяць рызыку сардэчна-сасудзістых захворванняў», — сказала на заканчэнне эксперт.

Крынічка

Выдучая рубрыкі Ірына ТАМКОВІЧ. Тэл. 8 (017) 287-18-15

ПАДКОРМКА АГУРКОЎ НАРОДНЫМІ СРОДКАМІ

Разнастайныя ўгнаенні для падкормкі агуркоў можна не толькі купіць у краме, але і прыгатаваць самастойна. Чым толькі не падкормліваюць агурочныя пасадкі. У справу ідуць дрожджы, попел, хлеб, курыны памёт, цыбульныя шалупінне, а таксама розныя настоі. І, што самае цікавае, такія падкормкі выдатна працуюць.

Дрожджы

Адно з дзейсных угнаенняў, якія можна прыгатаваць у хатніх умовах, гэта настой на аснове хлебапякарных дражджэй, якія змяшчаюць нямала пажыўных рэчываў (бялкі, каштоўныя мінералы, мікраэлементы, амінакіслоты). Строга кажучы, «карміць» такі настой будзе не самі расліны — дрожджы, трапіўшы ў глебу, узмацняюць актыўнасць карысных мікраарганізмаў, якія жывуць у ёй, ажыўляюць глебавую мікрафлору, стымулююць паскоранае раскладанне арганічных рэчываў і паляпшаюць структуру грунту. А ўжо за кошт гэтага раслінам лягчэй засвойваць карысныя элементы з глебы.

Менавіта па такім прынцыпе працуюць модныя сёння ЭМ-прэпараты.

Як прыгатаваць угнаенне з дражджэй? 200 г свежых дражджэй трэба растварыць у 10 л вады і настаяць трое сутак у цёплым месцы. Раз на дзень настой варта памешваць.

Уносіць такое ўгнаенне трэба пад корань, абавязкова пасля паліву агуркоў (каб не апаліць каранёвую сістэму). На адзін куст — па 0,5 л падкормкі. Дадзенае ўгнаенне не толькі стымулюе рост агуркоў, але і абараняе іх ад шкоднікаў, з'яўляючыся своеасаблівым прыродным фунгіцыдам. Толькі вазьміце на заметку, што такую падкормку не варта праводзіць больш за 2-3 разы за сезон і не часцей чым раз на два тыдні.

Попел

Драўняны попел — не менш каштоўнае арганамінеральнае ўгнаенне для агуркоў: у ім утрымліваюцца ўсе карысныя элементы, якія так неабходныя культуры падчас росту і фарміравання пладоў. А яшчэ попел:

- паляпшае якасць кіслай глебы;
- дапамагае глебавым мікраарганізмам хутчэй раскладаць арганіку, ператвараючы яе ў даступныя раслінам элементы;
- дапамагае больш эфектыўна змагацца з многімі шкоднікамі і хваробамі.

Падкормліваць агуркі попелам можна двума спосабамі:

- сухім попелам. Увесну ўносяць 1 шклянку попелу на 1 кв. м пад перакопку градкі і каля 1 ст. л. у кожную лунку пры высадцы расады ў грунт. У далейшым на працягу вегетацыі адвольна пасыпаюць глебу пад агуркамі перад палівам;
- настоем попелу. Для яго прыгатавання трэба змяшаць попел з вадой і настаяць два тыдні, рэгулярна памешваючы. На 1 л вады пры гэтым павінна прыходзіцца 2-3 ст. л. попелу. Норма расходу настою — 0,5 л на адзін куст.

Праводзіць любую з дадзеных падкормак можна 5-6 разоў за сезон.

Склад попелу шмат у чым залежыць ад таго, з чаго ён атрыманы. Напрыклад, попел з драўняных лісцевых парод багаты кальцыем, у попеле з кары і саломы больш фосфару, а попел лугавой травы адрозніваецца высокім утрыманнем калію.

Хлеб

Падкормка агуркоў хлебам — выдатная альтэрнатыва ўгнаенням з дражджэй. Каб прыгатаваць хлебнае ўгнаенне для пасаканарэвага прымянення, трэба ў вядры вады замачыць бохан чорнага хлеба і настаяць ноч. Можна ў гэтую ж ёмістасць кінуць жменю-другую скошанага пустазелля. Далей атрыманую масу разводзяць вадой з разліку 1 л угнаення на 10 л вады і апырскваюць ім агуркі.

Калі ж настойваць хлеб тыдзень у закрытым вечкам вядры і ў цёплым месцы, то вы атрымаеце добрую карамёвую падкормку. Для яе можна выкарыстаць не цэлы бохан, а чэрствыя скарынечкі, узятыя ў адвольнай колькасці. Для паліву агуркоў такую «закваску» разводзяць з вадой у суадносінах 1:3. На адзін кусцік павінна прыходзіцца 0,5 л хлебнага ўгнаення.

Паліваць хлебным угнаеннем агуркі можна адзін раз на пяць дзён. Пачынаць падкормкі варта, калі агуркі пачнуць утвараць завязі. Працягваць іх можна да самага канца плодананшэння.

Курыны памёт

Нягледзячы на тое, што курыны памёт — арганічнае ўгнаенне, ён таксама змяшчае жалеза, фосфар, медзь, серу, марганец, цынк, кобальт. Таму падкормліваць ім карысна не толькі агуркі, але і іншыя агародныя і садовыя культуры.

Каб прыгатаваць настой курынага памёту для падкормкі агуркоў, неабходна заліць арганіку вадой у прапорцыі 1:20 і пакінуць на некалькі гадзін, перыядычна памешваючы. Далей атрыманы раствор трэба працадзіць, пасля чаго ён гатовы да ўжывання.

Пад адну расліну рэкамендуецца ўносіць каля 0,5 л настою курынага памёту. Выкарыстоўваць такое ўгнаенне рэкамендуецца тры разы за сезон: у пачатку вегетацыі, падчас цвіцення агуркоў і падчас актыўнага плодананшэння.

Цыбульная шалупіна

Угнаенне з цыбульнай шалупіны добрае тым, што яго можна выкарыстоўваць як для каранёвай, так і для пазаканарэвай падкормкі. Пры гэтым апырскванне і паліў агуркоў настоем цыбульнага шалупіння — гэта не толькі паўнавартасная падкормка, але і абарона ад хвароб.

Дадзены настой рыхтуецца з адной шчыльна напоўненай шклянкі шалупіння і 8 л вельмі гарачай вады. Сумесь павінна настойвацца на працягу 2-3 дзён, пасля чаго яе трэба працадзіць. Такая падкормка карысная не толькі агуркам, але і многім іншым агароднінным культурам, у прыватнасці таматам.

Як правільна падкормліваць агуркі настоямі і адварамі

- Паколькі настоі і адвары часцей за ўсё з'яўляюцца канцэнтраванымі, то каб паліць або апырскаць агуркі, угнаенне варта развесці вадой.
- Агуркі можна паліваць двума спосабамі: непасрэдна пад корань і ў баразёнку, праведзеную ўздоўж шэрагу раслін на адлегласці 6-7 см ад іх.
- За ўвесь сезон гэтую культуру рэкамендуецца падкормліваць 3-4 разы.

Каго мы бачым!

«Біяпашпарты» вадаёмаў

Прапанавана вывучаць іх насельнікаў праз ДНК у вадзе

Спецыялісты з Нацыянальнага навуковага цэнтра марской біялогіі імя А. В. Жырмунскага РАН у Прымор'і пачалі выпрабаванні новага спосабу даследавання біяразнастайнасці вадаёмаў шляхам збору ўзораў ДНК у вадзе. Аб гэтым паведамляецца на сайце ўстановы.

Даследаванні вядуцца на базе Уладзівастоцкага акіянарыума, дзе адбіраюцца пробы вады для наступнага выяўлення ў іх ДНК.

«Галоўная вартасць метаду, які цяпер адпрацоўваецца навукоўцамі ў Прымор-скім акіянарыуме, — неінвазіўнасць, бо матэрыял бярэцца не ад саміх насельнікаў, а з вады», — гаворыцца ў заяве.

Як растлумачылі даследчыкі, любы жывы арганізм на працягу свайго жыцця скідае нейкую колькасць адмерлай тканкі, з якой, на іх думку, у навакольнае асяроддзе непазбежна трапляе ДНК. Эколагі часта карыстаюцца такім метадам для маніторынгу біяразнастайнасці.

Старшы навуковы супрацоўнік лабараторыі малекулярнай сістэматыкі Нацыянальнага цэнтра марской біялогіі РАН Сяргей Туранаў растлумачыў, што акіянарыум выступае ў якасці трэніровачнай базы, на якой адпрацоўваецца працэс, перш чым выйсці ў рэкі, азёры і мора.

Ён дадаў, што аналіз такога матэрыялу дае дакладную інфармацыю аб разнастайнасці мікра- і макраарганізмаў.

«У акварыуме мы дакладна ведаем віды і колькасць рыбы, якія яго насяляюць. Калі вынікі даследаванняў ДНК супадуць з гэтымі данымі, значыць, наш метад працуе, калі не супадуць — будзем дапрацоўваць», — сказаў на заканчэнне вучоны.

Тэхналогіі будучыні

Спадарожнікі папярэджання

Яны ацэняць верагоднасць з'яўлення паўночнага ззяння

Расійская групоўка спадарожнікаў зможа ў перспектыве праводзіць даследаванні, якія дазволяць прадказваць паўночныя ззянні і шырату, на якіх яны могуць з'явіцца. Пра гэта ў інтэрв'ю «РІА Навіны» паведаміў начальнік аддзялення «Расійскіх касмічных сістэм» (РКС) Аляксей Кавалёў.

Паводле слоў спецыяліста, у РКС цяпер ужо створана бартавая апаратура, якая рэгіструе змены магнітнага і радыяцыйных палёў, на аснове чаго можна прадказваць іх узнікненне і мінімізаваць іх негатыўныя наступствы. У перспектыве ж магчыма стварыць сістэму аварыйных папярэджанняў аб усіх анамальных з'явах, якія з'яўляюцца ў космасе, дадаў Кавалёў.

Сяргей СТАРЫНАЎ.
Фота з адкрытых крыніц.

Даты Падзеі Людзі

7 ЛІПЕНЯ

У краіне

1796 год — нарадзіўся (в. Малюшыцы, цяпер у Карэліцкім раёне) Ян Чачот, беларускі паэт, фальклярыст. У 1815 годзе скончыў Навагрудскую дамініканскую школу, пасля вучыўся ў Віленскім універсітэце. Працаваў у бюро па ўпарадкаванні архівaў князяў Радзівілаў. Адзін з арганізатараў і кіраўнікоў таемных студэнцкіх таварыстваў філаматаў і філарэтаў. З 1833 года жыў і працаваў на Лепельшчыне і Навагрудчыне. Збіраў і вывучаў беларускі фальклор. Выдаў слоўнік беларускай мовы, шэсць фальклорных зборнікаў «Сялянскія песні», у якіх змешчаны каля 1000 беларускіх народных песень, прыказкі і прымаўкі. Пісаў таксама вершы і крытычныя артыкулы.

1887 год — нарадзіўся (г. Віцебск) Марк Шагал, беларускі і французскі мастак. З 1918 года — паўнамоцны прадстаўнік па справах мастацтваў у Віцебскай губерні, у 1919-м — заснавальнік Віцебскага народнага мастацкага вучылішча. Працаваў у жывапісе, станковай і кніжнай графіцы, тэатральна-дэкарацыйным, манументальным, дэкаратыўна-прыкладным мастацтве, скульптуры. Стварыў рамантычныя вобразы, навеяныя ўспамінамі пра Віцебск, пра тамтэйшы яўрэйскі побыт і традыцыі. Сярод твораў: «Віцебск», «Я і вёска», «Над Віцебскам», партрэты, літаграфіі. Стварыў манументальныя роспісы плафонаў у тэатрах «Гранд-Опера» ў Парыжы, «Метраполітэн-опера» ў Нью-Ёрку, вітражы для Іерусалімскай клінікі, Рэймскага сабора і касцёла св. Стэфана ў г. Майнц (Германія), мазаіку для Нацыянальнага банка ў г. Чыкага (ЗША) і іншае.

У свеце

1770 год — перамога рускага флоту пад камандаваннем адмірала Спірыдава ў Чэсменскай бітве ў руска-турэцкай вайне 1768—1774 гадоў. Адна з белых палос на адкладным сінім каўняры форменнай вопраткі матросаў і старшын ВМФ Расіі сімвалізуе перамогу ў Чэсменскай бітве (дзве іншыя — Гангуцкая і Сінопская).

1884 год — нарадзіўся Ліён Фейхтвангер, нямецкі пісьменнік-антыфашыст, драматург. Аўтар гістарычных раманаў «Пачварная герцагіня», «Лісы ў вінаградніку», «Гоя», «Поспех» і іншых.

1891 год — кампанія «Амерыкан Экспрэс» запатэнтавала дарожныя чэкі, якія паслужылі прабеобразам сучасных крэдытных картак.

1938 год — у Ленінградзе доследным тэлецэнтрам пасаджаны ў эфіры двухгадзінны канцэрт. Гэта была першая ў СССР тэлевізійная перадача.

Так гаварыў...

ВАЛЬТЭР:

«Добрыя характары, як і прыгожыя сачыненні, ўражваюць не столькі спачатку, колькі пад канец».

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	— 4.48	21.41	16.53
Віцебск	— 4.29	21.39	17.10
Магілёў	— 4.37	21.31	16.54
Гомель	— 4.43	21.19	16.36
Гродна	— 5.04	21.54	16.50
Брэст	— 5.14	21.46	16.32

Месяц

Апошняя квадра 2 ліпеня.
Месяц у сузор'і Блізнят.

Імяніны

Пр. *Сафі, Ульяны, Антона, Арцёма, Барыса, Георгія, Германа, Дзяніса, Фёдара.*
К. *Дамінікі, Люцыі, Тэрэзы, Эдварда.*

Фота Настассі ГРУК.

ЗАЎТРА

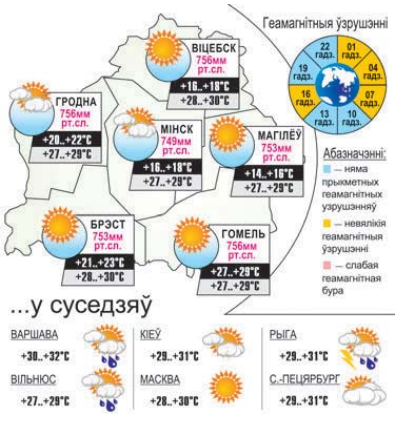

УСМІХНЕМСЯ

Злёгку выпнутае брушка мужчыны сярэдніх гадоў — зусім не сведчанне яго схільнасці да піва. Такі жывот кажа пра запасы нажытай мудрасці і разважлівасці.

— Я ведаю ўсё! — сказала Вікіпедыя.

— Ува мне ўсё можна знайсці! — пахваліўся Google.

— Я самы галоўны ў свеце! — заявіў Internet.

— Ну, ну... — ціха адказала электрычнасць.

У спірта быў выбар — пайсці ў медыцыну або прыносіць радасць людзям.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА. ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10а.

ТЭЛЕФОНЫ Ў МІНСКУ: прыёмная – 311 17 13 (тэл./факс); аддзелаў: пісьмаў — 311 17 44, маркетынгу — 263 66 73, бухгалтэрыі — 311 17 16.

www.zviazda.by
e-mail: info@zviazda.by
для зваротаў: zvarot@zviazda.by

ПРЫЁМ РЭКЛАМЫ тэл./факс: 311 17 27, e-mail: reklama@zviazda.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар.

Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 14.804. Індэкс 63850. Зак. № 1877.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нумар падпісаны ў 19.30 6 ліпеня 2021 года.